

KHAZAR REVIEW

XƏZƏR XƏBƏR

№ 421 Oktyabr 2022

*Tarixdə iz salan,
Azərbaycan mədəniyyətinə töhfə verən qadınlar*

AYLIQ DƏRGI
ISSN 2218-2772
khazar-review.khazar.org

NAİLƏXANIM MUZEYİNDƏ TƏDBİR: “MUZEYDƏ BİR GÜN”

Oktabrın 7-də “Dünya” məktəbində yaradılmış Nailəxanım muzeyində “Muzeydə bir gün” adlı tədbir keçirilmişdir. Muzey görkəmli pedaqoq, “Dünya” məktəbinin təsisçisi, Xəzər Universitetinin Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının üzvü Nailəxanım İsayevanın həyatı və yaradıcılığına həsr olunmuşdur. Tədbirdə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı, “Dünya” məktəbinin rəhbərliyi və əməkdaşları, dəvət olunmuş qonaqlar - muzey rəhbərləri, tanınmış şəxslər, ziyalılar iştirak ediblər.

Xəzər Universiteti Dekorativ-Tətbiqi Sənət Muzeyinin direktoru Afaq Kərimova qonaqları muzeylə tanış etmişdir. Onlar Nailəxanım və muzey haqqında təəssüratlarını bölüşüblər.

ARB televiziyasının “Səhər xəbərləri” verilişində tədbir haqqında süjet nümayiş etdirilmişdir. Verilişdə Nailəxanım Muzeyi haqqında məlumat verilmiş, professor, akademik Hamlet İsaخانlı, Üzeyir Hacıbəyli Ev-Muzeyinin direktoru, Xalq artisti bəstəkar Sərdar Fərəcov və digərlərinin muzey haqqında çıxışları tamaşaçılara təqdim olunmuşdur.

Verilişə aşağıdakı link vasitəsilə baxmaq olar:

<https://www.youtube.com/watch?v=tGnhWHrWWv4>

AN EVENT "A DAY AT THE MUSEUM" HELD AT NAILAKHANIM MUSEUM

On October 7, an event called "A Day at the Museum" was held at the Nailakhanim Museum, which was established at "Dunya" School. The museum is dedicated to the life and creativity of Nailakhanim Isayeva, an outstanding educator, founder of "Dunya" School, member of the Board of Directors and Trustees of Khazar University. The event was attended by professor, academician Hamlet Isakhanli, the chairman of the Board of Directors and Trustees of Khazar University, administration and staff members of "Dunya" school, invited guests- museum managers, intellectuals, and well-known persons.

Afag Karimova, director of Khazar University Museum of Decorative and Applied Art, introduced the guests to the museum. They shared their impressions about Nailakhanim and the museum.

A video about the event was broadcast in the "Morning News" program of ARB television. In the program, information was given about Nailakhanim Museum, and the speeches by professor, academician Hamlet Isakhanli, director of Uzeyir Hajibeyli House-Museum, People's Artist, composer Sardar Farajov and others were presented to the audience.

The program can be viewed through the following link:

<https://www.youtube.com/watch?v=tGnhWHrWWv4>

İÇİNDƏKİLƏR

"Nailəxanım Muzeyi" adlı bələdçi kitabça çap olunub	6
"Nurcahan və Mümtaz Mahal" - seriyanın ilk kitabı	7
<i>Şahin Fazil. Qəzəl</i>	8
Xəzər Universiteti Riyaziyyat departamentinin professoru Nazim Kərimova	
"Əməkdar müəllim" fəxri adı verilib	10
Xəzər Universitetinin "Dırna" layihəsi Erasmus+ 2022 proqramının qalibi olub	10
Qazaxıstanın Nazarbayev Universiteti ilə görüş	12
"Elm və Sənət Məclisi"nin 75-ci məşğələsi	16
Xəzər Universitetinin professoru Cavanşir Quliyevin yaradıcılıq gecəsi	18
<i>İsaxan İsaxanlı. "Mən şair deyiləm" deyən şair</i>	20
ABŞ-ın Puerto-Riko Universitetinin professoru Xəzər Universitetində	
elmi seminar keçirmişdir	24
Xəzər Universiteti ilə Geologiya və Geofizika İnstitutu arasında əməkdaşlıq	
müqaviləsi imzalanıb	28
<i>Асуф Гаджуев. Поэзия мысли и поэзия души в творчестве Гамлета Исакханлы</i>	30
AMEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun xəbərləri	36
Xəzər Universitetinin Özbəkistanın Diplomat Universiteti ilə görüşü	38
<i>Hamlet İsaxanlı. Nizami Gəncəvi. Kimliyi və ideyalar aləmi</i>	40
"Xəzər" in əməkdaşları SLU-da HANIMSPAC layihəsinin yekun iclasında	50
<i>Aygün Asımqızı. "Dəniz olmasaydı, Bakının havası daha pis olardı" (müsahibə)</i>	52
Qazi Universitetinin professoru Erasmus+ Mübadilə Proqramı çərçivəsində	
"Xəzər" də	56
Əcnəbi tələbələrin Şuşaya səfəri	57
Professor, akademik Hamlet İsaxanlının Yunus Əmrə İnstitutunun Bakı	
nümayəndəliyinin rəhbəri ilə görüşü	59
Nobel mükafatı laureatları-2022	62
Xəzər Universiteti ilə Necmettin Erbakan Universiteti arasında əməkdaşlıq	
qurulması müzakirə olundu	66
Xəzər Universiteti ilə Teleradio İB arasında anlaşma memorandumu imzalanıb	73
Elmi qurandan iclası	74
<i>Lev Qumilyov. Şeirlər</i>	76

1995-ci ilin
yanvarından nəşr olunur

Təsisçi:
Xəzər Universiteti

Baş redaktor:
Hamlet İsaxanlı

Baş redaktor müavini:
Əlirza Balayev

Foto:
Multimedia Mərkəzi

Xəzər
Universiteti

Ünvan:
Bakı, Məhsəti küçəsi 41

Tel.: (+9912 323 93 13
(+9912 421 10 93
Mob.: (+99450) 321 31 69

E-mail: contact@khazar.org
Tiraj: 3000

Redaksiya heyəti:
İsa Həbibbəyli
Alla Axundova
Şahin Fazil
Knyaz Aslan

İngilis dilində
mətnlərin redaktoru:
Zamirə Qurbanova

Kompüter tərtibatçısı:
Günəl Əkbərova

CONTENTS

A guide book "Nailakhanim Museum" published	6
"Nurjahan and Mumtaz Mahal" – the first book of the series.....	7
Shahin Fazil. Ghazal (a form of poetry, in Azerbaijani)	7
Nazim Karimov, professor of Khazar University Mathematics Department, awarded title of "Honored Teacher"	10
Khazar University project "DIRNA" is a winner in Erasmus+ 2022.....	10
Meeting with Nazarbayev University of Kazakhstan	12
The 75th session of the "Science and Art Assembly"	16
An evening with Khazar University professor Javanshir Guliyev held	18
Isakhan Isakhanli. A poet who says: "I'm not a poet" (in azerbaijani).....	20
Professor of the University of Puerto Rico, USA, holds a scientific seminar at Khazar University	25
Cooperation agreement signed between Khazar University and Institute of Geology and Geophysics.....	28
Asif Hajiyev. Poetry of thought and poetry of soul in the work of Hamlet Isakhanli, (in russian)	30
News of the Institute of Literature of ANAS Named After Nizami (in azerbaijani)	36
Meeting of Khazar University with Diplomat University of Uzbekistan	38
Hamlet Isakhanli. Nizami Ganjavi. His identity and the world of ideas (in Azerbaijani)	40
Khazar University staff members at final meeting of HANIMSPAC project at SLU.....	50
Aygün Asimgizi. "If there was no sea in Baku, the weather would be worse" (interview, in Azerbaijani)	52
Gazi University professor at Khazar University within the Erasmus+ Exchange Program.....	56
International Students' Visit to Shusha	57
Professor, academician Hamlet Isakhanli's meeting with director of Baku Yunus Emre Center	59
Nobel prize laureates -2022 (in Azerbaijani)	62
Establishment of cooperation between Khazar University and Necmettin Erbakan University discussed	66
A memorandum of understanding signed between Khazar University and Teleradio PU	73
Scientific council meeting	74
Lev Gumilyov. Poems (in Azerbaijani)	76

It has been published
since January 1995

Founder:
Khazar University

Editor-in-chief:
Hamlet Isakhanli

Associate editor:
Alirza Balayev

Photo:
Multimedia Centre

Ünvan:
Bakı, Məhsəti küçəsi 41

Tel.: (+9912 323 93 13
(+9912 421 10 93
Mob.: (+99450) 321 31 69

E-mail: contact@khazar.org
Tiraj: 3000

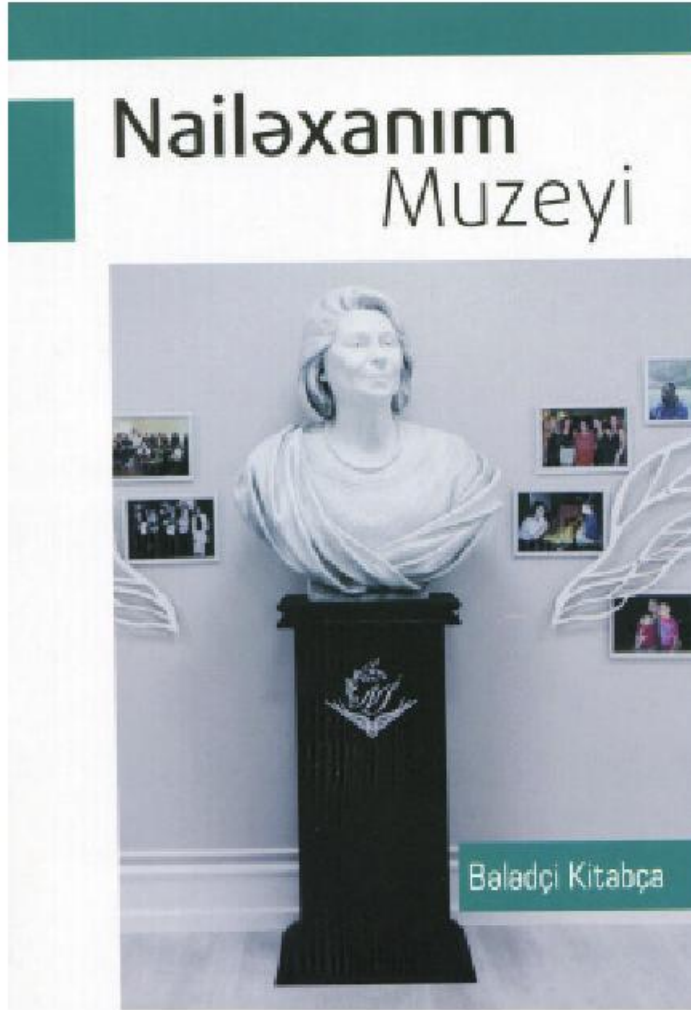
Editorial members:
İsa Habibbayli
Alla Akhundova
Shahin Fazil
Knyaz Aslan

Editor of English Texts:
Zamira Gurbanova

Computer graphics:
Gunel Akbarova

NAİLƏXANIM MUZEYİNİN

“NAİLƏXANIM MUZEYİ” ADLI BƏLƏDÇİ KİTABÇA ÇAP OLUNUB

“Nailəxanim Muzeyi” adlı bələdçi kitabça Xəzər Universitetinin nəşriyyatında çapdan çıxıb.

Kitabça görkəmli pedaqoq Nailəxanim İsayevanın xatirəsini əbədiləşdirmək haqqında Xəzər Universiteti Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsayaxanlının qərarı ilə açılır.

Kitabçada muzeyin yaradılmasının qısa tarixi verilmişdir. “Muzeyin ümumi təsviri” bölməsində qeyd olunur ki, Nailəxanim muzeyi Nailəxanim İsayevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirən cürbəcür yazılı sənədlər, müxtəlif xatirə əşyaları və libaslar, abidə və müxtəlif səpkili incəsənət əsərləri, fotosəkillər, şəxsi, pedaqoji və musiqi fəaliyyəti ilə bağlı yazı və kitablar, Nailəxanimin bəstələdiyi mahnıları səsləndirən guşə və fortepiano-royal kimi maddi və mənəvi qaynaqlardan təşkil olunmuşdur və bunlar barədə ətraflı məlumat verilir.

Kitabçada muzeyin açılması da təsvir olunur və çoxlu fotolarla müşayiət edilir. Nailəxanim İsayevanın həmkarlarının, görkəmli mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin, ziyalıların, “Dünya” məktəbinin məzunlarının ürək sözləri də kitabçada verilmişdir.

Nailəxanim Muzeyinin rəy kitabı bölməsində

Xalq yazıçısı Anarın, Xalq şairi Ramiz Rövşənin qeydləri yer almışdır.

Nəfis çəkildə çap olunmuş kitabça muzeyə əsaslı bələdçilik edən dəyərli vəsaitdir.

A GUIDE BOOK “NAILAKHANIM MUSEUM” PUBLISHED

The guide book “Nailakhanim Museum” was published by Khazar University publishing house.

The booklet opens with the decision of professor, academician Hamlet Isakhanli, Chairman of the Board of Directors and Trustees of Khazar University, to perpetuate the memory of outstanding educator Nailakhanim Isayeva.

A brief history of the museum's establishment is given in the booklet. In the “General description of the museum” section, it is noted that the Nailakhanim museum contains various written documents reflecting the life and activities of Nailakhanim Isayeva, various souvenirs and dresses, monuments and works of art of various styles, photographs, writings and books related to personal, pedagogical and musical activities, material and spiritual sources, such as the corner and grand piano playing songs composed by Nailakhanim, and detailed information is given about them.

The booklet also describes the opening of the museum and is accompanied by many photos. The booklet contains the heartfelt words of Nailakhanim Isayeva's colleagues, prominent cultural and artistic figures, intellectuals, and graduates of the “Dunya” school.

Notes of national writer Anar and national poet Ramiz Rovshan have been placed in the review book section of Nailakhanim Museum. The elegantly printed booklet is a valuable guide to the museum.

NƏŞRLƏRİ

“NURCAHAN VƏ MÜMTAZ MAHAL” - SERİYANIN İLK KİTABI

Kitab Nailəxanım Muzeyində yer tutan “Tarixdə iz salan, Azərbaycan mədəniyyətinə töhfə verən qadınlar” seriyasının ilk məhsuludur. Muzeydəki guşədə elm, təhsil, musiqi, teatr, kino-film, siyasət, idarəetmə və hər b kimi sahələrdə hünər göstərmiş (həyatda olmayan) Azərbaycan əsilli qadınlar təmsil olunmuşlar. Bu, Azərbaycanda görkəmli qadınları əhatə edən ilk və tək muzey nümunəsidir.

Seriyanın layihəsinin və ilk kitabının müəllifi Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlıdır. Kitab Böyük Moğollar dövründə yaşamış iki məşhur qadın - Azərbaycan türkləri Nurcahan və Mümtaz Mahalın həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuşdur.

Kitabda oxuculara məşhur “Taj Mahal” abidəsi və 2020-ci ildə bəstəkar Ceyhun Allahverdiyevin Hamlet İsaخانlının librettosu əsasında “Taj Mahal” baletini yazması haqqında da məlumat verilir.

Xəzər Universitetinin Nəşriyyatında nəfis şəkildə buraxılmış kitabda miniatür rəsəmləş məkəbinin gözəl nümunələri də verilmişdir.

“NURJAHAN AND MUMTAZ MAHAL” – THE FIRST BOOK OF THE SERIES

The book is the first product of the series “Women who made a mark in history and contributed to the culture of Azerbaijan” in the Nailakhanim Museum. In the corner of the museum, women of Azerbaijani origin (who are no longer alive) who showed their skills in the fields of science, education, music, theatre, cinema, politics, management and military are represented. This is the first and only example of a museum covering prominent women in Azerbaijan.

The author of the first book of the series and the project is the founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, professor, academician Hamlet Isakhanli. The book is dedicated to the life and activities of two famous women who lived during the Great Mughal era - Azerbaijani Turks Nurjahan and Mumtaz Mahal.

The book also informs the readers about the famous “Taj Mahal” monument and the composition of the ballet “Taj Mahal” by composer Jeyhun Allahverdiyev based on the libretto of Hamlet Isakhanli in 2020. Beautiful examples of the school of miniature painting are also presented in the book, elegantly published by Khazar University Publishing House.

NAILƏXANIM MUZEYİNİN TƏƏSSÜRATI İLƏ

Xəbər verdiyimiz kimi, oktyabrın 7-də Nailəxanım Muzeyində ölkənin muzey rəhbərləri, tanınmış şəxsləri və ziyalılarının iştirakı ilə "Muzeydə bir gün" adlı tədbir keçirilmişdir. Azərbaycanın görkəmli tarixçi alimi, şairi Şahin Fazilin həmin günün təəssüratı ilə qələmə aldığı şeiri təqdim edirik.

Şahin Fazil

Qəzəl

Bu gün "Dünya" Məktəbində pedaqoq, maarifçi və bəstəkar Nailəxanım İsayevanın şərəfinə təsis olunmuş muzeyə dəvət olundum. Bu istedadlı xanım dünya şöhrətli alim, professor Hamlet İsaخانlının ömür-gün yoldaşı idi...

Həzzi elə yan eylədi Hamlet İsaخانlı,
Sanmam ki, ziyan eylədi Hamlet İsaخانlı.

Ömrüm elə xoş mövsümü var idi, yoxaldı,
Əhvalı xəzan eylədi Hamlet İsaخانlı.

Nail ola bilmişdi sədaqət dolu eşqə,
Könlü nigəran eylədi Hamlet İsaخانlı.

Sevdası ki, məhrəmdir ona, yazdı qələmlə,
Dəftərdə bəyan eylədi Hamlet İsaخانlı.

"Cismani vüsəl istəyi yoxdur – dedi – canda"
Vəsli qadağan eylədi Hamlet İsaخانlı.

Yar itkisini yarı olan kəs hələ bilməz,
Qəlbində nihan eylədi Hamlet İsaخانlı.

Göz yaşını gizlətsə də mərdanəlik ilə,
Pünhani fəğan eylədi Hamlet İsaخانlı.

Dil dillənə bilmişsə də, əhvalını şövqlə
Şerində əyan eylədi Hamlet İsaخانlı.

Yaxşı günü vardı, ayı vardı, ili vardı,
Xoş halı yaman eylədi Hamlet İsaخانlı.

Hardan yığılıb gəldi bu hicran belə? Hicri
Hey gülləbaran eylədi Hamlet İsaخانlı.

Nöqsansız adam yox bu cahən içrə, İlahi,
Nöqsanı haçan eylədi Hamlet İsaخانlı?

Şahin, bu qəzəldə yazılan sətiri də bir də:
Könlü nigəran eylədi Hamlet İsaخانlı.

7 oktyabr 2022

**"XƏZƏR"İN ƏMƏKDAŞLARININ MƏQALƏLƏRİ
KOREYADA NƏŞR EDİLƏN BEYNƏLXALQ
DİL VƏ ƏDƏBİYYAT DƏRGİSİNDƏ**

**KHAZAR UNIVERSITY STAFF
MEMBERS' ARTICLES IN IN-
TERNATIONAL JOURNAL OF
LANGUAGE AND LITERATURE
PUBLISHED IN KOREA**

國際言語文學

Koreyada nəşr edilən Beynəlxalq dil və ədəbiyyat dərğisinin 52-ci sayında "Azərbaycan ədəbiyyatında Qarabağa səyahət" adlı xüsusi buraxılışa geniş yer verilmişdir. Bu, Azərbaycan ədəbiyyatının Koreyada təbliği istiqamətində atılan ilk addımdır və Azərbaycanla Koreya arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyi və Şuşa ili münasibətilə Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fondunun (icraçı direktor Əkrəm Abdullayev) Koreya Beynəlxalq Dil və Ədəbiyyat Assosiasiyası (prezident Qanq Song Qın) ilə birgə əməkdaşlığı çərçivəsində mümkün olmuşdur. Layihənin rəhbəri Zeynəb Sabirli, ideya müəllifi və məqalələrin Koreya dilinə tərcüməçisi Leyla Məsimlidir.

Xüsusi buraxılışa beş məqalə daxil edilmişdir ki, onlardan üçünün müəllifi "Xəzər" in əməkdaşlarıdır.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəy-yunlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlının "Qarabağ və Azərbaycan ədəbiyyatında ermənilər" adlı məqaləsində folklor və 19-20-ci əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tədqiqatına cəlb olunmuşdur. Qeyd edilir ki, klassik Azərbaycan ədəbiyyatı və folklorunda digər xalqlara, o cümlədən ermənilərə qarşı heç bir aşağılayıcı fikirlərə rast gəlinmir, əksinə, onlarla qonşuluq, gediş-gəliş, dostluq, əməkdaşlıq təbliğ olunur.

Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin müdiri dosent Dilbər Zeynalovanın "Nəsrədə Qarabağ diskursu" adlı məqaləsində Hamlet İsaخانlının "Mənim Qarabağım və ya Qarabağ düşünü" əsəri tədqiq olunur və onun Azərbaycan nəsrinə yeni poetik-publisistik intonasiya gətirdiyi, sənədli nəsrin inkişafına təkan verdiyi vurğulanır.

Dillər və ədəbiyyatlar Departamentinin müəllimi Aynur Qəzənfərqiyyəmin "Folklorun ədəbiyyatın və fəlsəfi fikrin yaranmasına təsiri - Qarabağdan toplanmış mətnlər əsasında" adlı məqaləsində folklor mətnlərinin qarabağlı müəlliflərin - N.Vəzirov, Ə.Haqverdiyev, Y.V.Çəmənzəminli, Ü.Hacıbəyli kimi yazarların əsərlərinə təsiri araşdırılır.

Xüsusi buraxılış Azərbaycan ədəbiyyatının Koreyada tanınması və öyrənilməsi baxımından əhəmiyyətlidir.

In the 52nd issue of the International Journal of Language and Literature, published in Korea, a special issue called "Journey to Karabakh in Azerbaijani literature" was given ample space. This is the first step towards the promotion of Azerbaijani literature in Korea, and it is possible within the framework of the joint cooperation of the Azerbaijan Diaspora Support Fund (executive director Ekram Abdullayev) with the Korean International Language and Literature Association (president Gang Song Jin) on the occasion of the 30th anniversary of the establishment of diplomatic relations between Azerbaijan and Korea and the year of Shusha. The head of the project is Zeynab Sabirli, the author of the idea and the translator of the articles into Korean is Leyla Masimli.

Five articles were included in the special issue, three of which were written by Khazar University employees.

In the article by professor, academician Hamlet Isakhanli, the founder of Khazar University, the chairman of the Board of Directors and Trustees, entitled "Armenians in the literature of Karabakh and Azerbaijan", folklore and Azerbaijani literature of the 19th-20th centuries were involved in the research. It is noted that in classical Azerbaijani literature and folklore, there are no derogatory ideas against other peoples, including Armenians, but on the contrary, neighbourliness, friendship, and cooperation with them are promoted.

In the article entitled "Karabakh Discourse in Prose" by Associate Professor Dilbar Zeynalova, head of the Department of Languages and Literatures, Hamlet Isakhanli's work "My Karabakh or the Karabakh Knot" is studied and it is emphasized that it brought a new poetic-publicistic intonation to Azerbaijani prose and gave impetus to the development of documentary prose.

The article by Aynur Gazanfarghizi, the lecturer of the Department of Languages and Literatures, entitled "The influence of folklore on the creation of literature and philosophical thought - on the basis of texts collected from Karabakh", investigates the influence of folklore texts on the works of the authors from Karabakh - N. Vazirov, A. Hagverdiyev, Y. V. Chamanzaminli, U. Hajibeyli.

The special edition is important in terms of recognition and study of Azerbaijani literature in Korea.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİ
RİYAZIYYAT DEPARTAMENTİNİN
PROFESSORU NAZİM KƏRİMOVA
“ƏMƏKDAR MÜƏLLİM” FƏXRİ ADI
VERİLİB**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 4 oktyabr 2022-ci il tarixli Sərəncamı ilə beynəlxalq və respublika fənn olimpiadalarının keçirilməsində və şagirdlərin hazırlığı sahəsində xüsusi nailiyyətləri ilə fərqlənən üç nəfər təhsil işçisinə “Əməkdar müəllim” fəxri adı verilmişdir.

Xəzər Universiteti Riyaziyyat departamentinin professoru Nazim Kərimov da fəxri ada layiq görülənlər arasındadır. Nazim Kərimov uzun illərdir ki, Azərbaycan milli riyaziyyat komandasının əsas hazırlıq müəllimlərindən biridir.

Xəzər Universitetinin kollektivi Nazim Kərimovu səmimi-qəlbədən təbrik edir və fəaliyyətində ona yeni uğurlar arzulayır.

Erasmus+

Layihələrdə iştirak etmək insanları, təşkilatları, layihənin idarə edilməsini və layihənin özünün kontekstini kəşf etmək üçün bir vasitə kimi başa düşülə bilər. Biz, Xəzər Universiteti olaraq, Avropa İttifaqı layihələri ilə işləməyi həm şəxsi, həm də peşəkar inkişaf üçün faydalı hesab edirik və bunun geniş imkanlar yaratdığını düşünürük.

Azərbaycan İnstitusional Repozitorlar Şəbəkəsi (bundan sonra DIRNA) layihəsi açıq girişi olan institusional repozitorlar şəbəkəsinin yaradılması vasitəsilə səkkiz aparıcı Azərbaycan universitetinə diqqət yetirməklə tədqiqat nəticələrinin idarə edilməsi kontekstində potensialın artırılması məqsədi daşıyır. Yuxarıda qeyd olunan repozitorların yaradılması və sonra əlaqələndirilməsi, həyata keçirilməsinin təş-

**NAZİM KARİMOV, PROFESSOR
OF KHAZAR UNIVERSITY
MATHEMATICS DEPARTMENT,
AWARDED TITLE OF “HONORED
TEACHER”**

By the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan, Ilham Aliyev, dated October 4, 2022, the honorary title of “Honored Teacher” was awarded to three educators who distinguished themselves with special achievements in the field of holding international and republican subject Olympiads and training students.

Nazim Karimov, professor of Khazar University Mathematics Department, is among those who were awarded the honorary title. Nazim Karimov has been one of the main preparatory teachers of the Azerbaijan national mathematics team for many years.

Khazar University team sincerely congratulates Nazim Karimov and wish him new success in his work.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN
“DIRNA” LAYİHƏSİ ERASMUS+
2022 PROQRAMININ QALIBI OLDU**

**KHAZAR UNIVERSITY
PROJECT “DIRNA” IS A
WINNER IN ERASMUS+ 2022**

Participating in projects can be seen as journeys for learning about people, organizations, project management and the context of the project itself. We find working with European Union projects rewarding and ample opportunities for both personal and professional growth.

Institutional Repositories Network in Azerbaijan project (hereafter DIRNA) aims at building capacity in the context of research output management, focusing on eight leading AZ HEIs, via establishing Open Access Institutional Repositories Network. The process of intense as well as comprehensive training, which is required to establish and then interlink the aforementioned repositories at each site, arrange the framework’s implementation, da-

kili, məlumatların daxil edilməsi və problemsiz nəzarət üçün tələb olunan intensiv və hərtərəfli təlim prosesi DIRNA-nın əsasını təşkil edəcəkdir. Layihənin təşəbbüskarı Xəzər Universitetinin Kitabxana-İnformasiya Mərkəzidir (KİM).

Layihə ilə bağlı fəaliyyətlərdən əldə edilən öyrənmə nəticələri müxtəlif yollarla, o cümlədən ölkədəki digər qurumlara öz repozitorlarının yaradılması və idarə olunmasında fəal şəkildə kömək etmək üçün imkanların və mexanizmlərin işə salınması və təmin edilməsi yolu ilə paylaşılacaq və yayılacaq. Daha bir vacib məqam odur ki, DIRNA-nın məqsədi tək-cə keyfiyyətli elmi tədqiqatın üzə çıxması və idarə olunmasını təkmilləşdirmək deyil, həm də tədqiqat nəticələrinə açıq çıxışı dəstəkləmək, ölkə daxilində ali təhsil müəssisələri arasında elmi əlaqə və koordinasiyanı saxlamaq və təşviq etməkdir.

Təklif olunan platforma layihədəki boşluqları dolduran üç əsas komponentdən ibarət olacaq: 1) araşdırmağa imkan verən repozitorlar şəbəkəsi 2) Azərbaycan universitetlərinin həm bu gün, həm də gələcəkdə tədris, tədqiqat və əlaqəli fəaliyyətlərini dəstəkləyən çevik mərkəzi bilik repozitoru 3) Virtual Referans Mərkəzi institusional məlumatların idarə edilməsində istinad və tədqiqat fəaliyyəti mərkəzi kimi.

Layihəyə 8 Azərbaycan və 3 Avropa ali təhsil müəssisəsi daxildir.

Azərbaycan ali təhsil müəssisələrindən tərəfdaşlar aşağıdakılardır: Xəzər Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti, Texniki Universitet, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyası, Gəncə Dövlət Universiteti, Naxçıvan Dövlət Universiteti, Lənkəran Dövlət Universiteti, Mingəçevir Dövlət Universiteti.

Avropalı tərəfdaşlar bunlardır: Jyväskylä Universiteti (Finlandiya), İzmir Texnologiya İnstitutu (Türkiyə), Università degli Studi dell'Aquila (İtaliya).

Xəzər Universiteti əsas təşəbbüskar və layihə koordinatorudur. Bütün digər DIRNA partnyorları layihənin idarə edilməsində iştirak edəcək, öz məsuliyyət sahələri daxilində fəaliyyətlərə nəzarət edəcək və Xəzər konsorsiumun bütün fəaliyyətlərini asanlaşdırmaq üçün əsas köməkçi tərəfdaş rolunu öz üzərinə götürəcək. Tərəfdaşlar ilkin mərhələdə pilot repozitorların quraşdırılmasında, həmçinin repozitor məlumatlarının daxil olmasının sınaqdan keçirilməsində və prosesin ümumi idarə edilməsində iştirak edəcəklər.

ta entry and smooth management will represent the core of the DINRA. Initiator of the project is Khazar University Library & Information Center.

Learning outcomes from the project-bound activities will be shared and disseminated in a variety of ways, including the initiation and then establishment of facilities and mechanisms to proactively assist other institutions in the country in setting up and managing their own repositories. In a significant addition, the DINRA's lenses will be on improving not only the visibility and the management of quality scholarly research, but also on supporting open access to research outputs, advocating, and fostering scholarly communication and coordination between the AZ HEIs across the country.

The proposed platform will include three main components that fill the gaps in the project: 1) a network of repositories that enables discovery, 2) flexible central repository of knowledge supporting the Azerbaijani Universities' teaching, research, and related activities, both in the present day and for the long-term future and 3) Virtual Reference Center as a hub of reference and research activities in institutional repository data management.

The Project comprises of 8 AZ HEIs, and 3 European Higher Education Institutions (EU HEIs).

The AZ HEIs partners are as follows: Khazar University, Baku State University, Technical University, Academy of the State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan, Ganja State University, Nakhchivan State University, Lankaran State University, Mingachevir State University.

The European partners are: University of Jyväskylä (Finland), İzmir Institute of Technology (Türkiyə), Università degli Studi dell'Aquila (İtaliya).

Khazar University is the main applicant and the coordinator of the project. All other DINRA partners will participate in managing the project through looking after the activities within their segments of responsibility, while Khazar will assume the role of the main assistant-partner to facilitate all activities of the consortium. The partners will be involved in the preliminary-stage, and in the early-stage installation of pilot repositories and also in testing the repository data entrance and general management of the process.

QAZAXISTANIN NAZARBAYEV UNİVERSİTETİ İLƏ GÖRÜŞ

MEETING WITH NAZARBAYEV UNIVERSITY OF KAZAKHSTAN

Sentyabrın 27-də Qazaxıstanın Nazarbayev Universiteti ilə görüş keçirilmişdir.

Görüşdə Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova, Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Vernygora, İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Əlövsət Əmirbəyli, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekani Ceyhun Məmmədov, İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin dekani İncilab Əhmədov və Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin əməkdaşları Fatimə Vəliyeva və Arzu Bədəlova iştirak etmişlər. Qarşı tərəfdən isə Nazarbayev Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr ofisinin rəhbəri Aliya Kaimoldinova, baş meneceri Nurzhan Nakhanov və meneceri Lazia Kutym iştirak etmişlər.

Xəzər Universiteti və Nazarbayev Universiteti arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi, işçi və tələbələrin mübadiləsi və bir sıra vacib məsələlər görüşün əsas müzakirə mövzusu olmuşdur.

Qeyd edək ki, Nazarbayev Universiteti Qazaxıstanın paytaxtı Astanada yerləşən tədqiqat universitetidir. 2010-cu ildə Qazaxıstanın ilk prezidenti Nursultan Nazarbayevin təşəbbüsü ilə yaradılmışdır.

Görüşün sonunda tərəflər bir-birinə hədiyyə təqdim etdilər.

On September 27, a meeting was held with Nazarbayev University of Kazakhstan.

The meeting was attended by the rector of Khazar University, associate professor Irada Khalilova, vice-rector for international relations Vlad Vernygora, director of public relations and media Alovzat Amirbeyli, dean of the School of Economics and Management Jeyhun Mammadov, dean of the Graduate School of Economics and Business Incilab Ahmadov and employees of the Department of International Relations Fatima Valiyeva and Arzu Badalova. The head of the international relations office of Nazarbayev University Aliya Kaimoldinova, general manager Nurzhan Nakhanov and manager Lazia Kutym participated at the meeting as well.

Strengthening of cooperation between Khazar University and Nazarbayev University, exchange of staff and students and as well as a number of important issues were covered at the meeting.

Note that Nazarbayev University is a research university located in Astana, the capital of Kazakhstan. It was established in 2010 at the initiative of Nursultan Nazarbayev, the first president of Kazakhstan.

At the end of the meeting, the parties presented each other with gifts.

TƏLƏBƏLƏR QOBUSTAN DÖVLƏT TARİXİ- BƏDİİ QORUĞUNDA

STUDENTS IN GOBUSTAN STATE HISTORICAL-ARTISTIC RESERVE

Sentyabrın 28-də Xəzər Universitetinin Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin tarix müəllimliyi ixtisasının tələbələri Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimi Kəmalə Mustafayevanın rəhbərliyi ilə Qobustan dövlət tarixi-bədii qoruğuna səfər ediblər. Qobustan abidəsi ilə əyani tanışlıq tələbələr tərəfindən maraqla qarşılanıb.

On September 28, students of the School of Humanities, Education and Social Sciences of Khazar University majoring in history teaching visited the Gobustan state historical-artistic reserve with the lecturer of the Department of History and Archeology Kamala Mustafayeva. Visual acquaintance with the Gobustan monument was met with interest by the students.

KİV ƏMƏKDAŞLARI "5-Cİ ŞƏRQ TƏRƏFDAŞLIĞI E-INFRASTRUKTURLAR KONFRANSI" NDA

Sentyabrın 28-də Bakıda "JW Marriott Absheron Bakı" otelində "5-ci Şərq Tərəfdaşlığı E-infrastrukturлар Konfransı"nın (The 5th Eastern Partnership E-Infrastructures Conference-EaPEC 2022) açılış mərasimi keçirilib.

GEANT Assosiasiyasının təşəbbüsü və koordinasiyası ilə həyata keçirilən, Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrini əhatə edən "EaPConnect" (EU4Digital: Connecting Research and Education Communities) layihəsi çərçivəsində reallaşdırılan tədbirin əsas məqsədi Şərq Tərəfdaşlığı ölkələri arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsi və bu dövlətlərin Avropa ictimaiyyətinə inteqrasiyasının sürətləndirilməsidir.

Açılış mərasimində Xəzər Universitetinin Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin (KİV) direktoru Tatyana Zaytseva, direktor müavini Aytac Misgərli və ISBN Agentliyinin koordinatoru Səbinə Əlimərdanova iştirak etmişlər.

EMPLOYEES OF LIC AT "5TH EASTERN PARTNERSHIP E-INFRASTRUCTURES CONFERENCE"

On September 28, the opening ceremony of "The 5th Eastern Partnership E-Infrastructures Conference-EaPEC 2022" was held in "JW Marriott Absheron Bakı" hotel in Bakı.

The main goal of the event, carried out within the framework of the "EaPConnect" (EU4Digital: Connecting Research and Education Communities) project, which was initiated and coordinated by the GEANT Association and involve Eastern Partnership countries, is to expand cooperation between the Eastern Partnership countries and accelerate the integration of these states into the European community.

Tatyana Zaytseva, director of Khazar University's Library Information Center (LIC), Aytac Misgarli, deputy director, and Sabina Alimardanova, coordinator of ISBN Agency, took part in the opening ceremony.

**HAMLET İSAHANLININ
POEZİYASI HAQQINDA MƏQALƏ
“AZƏRBAYCANDA RUS DİLİ VƏ
ƏDƏBİYYATI”/“РУССКИЙ ЯЗЫК И
ЛИТЕРАТУРА В АЗЕРБАЙДЖАНЕ”
JURNALINDA**

Bakı Slavyan Universitetinin nəşri olan “Azərbaycanda rus dili və ədəbiyyatı”/“Русский язык и литература в Азербайджане” jurnalında filologiya elmləri doktoru, professor (Azərbaycan Universiteti) Asif Nəsiyevin “Поэзия мысли и поэзия души в творчестве Гамлета Исакханлы” (“Hamlet İsaخانlının yaradıcılığında fikir poeziyası və ruh poeziyası”) adlı məqaləsi dərc olunmuşdur (№ 1-2, 2021).

(Məqalə jurnalın 24-28-ci səhifələrində dərc olunur)

**AN ARTICLE ON HAMLET
ISAKHANLI'S POETRY IN THE
JOURNAL OF “RUSSIAN LANGUAGE
AND LITERATURE IN AZERBAIJAN”/
“РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА В
АЗЕРБАЙДЖАНЕ”**

The article “Poetry of thought and poetry of soul in the work of Hamlet Isakhanli”, (“Поэзия мысли и поэзия души в творчестве Гамлета Исакханлы”) by Asif Nəsiyev, doctor of philological sciences, professor (Azerbaijan University) was published in the journal “Russian Language and Literature in Azerbaijan”/“Русский язык и литература в Азербайджане” of Baku Slavic University, (No.1-2, 2021).

(The article has been published on pages 24-28)

**KİTABXANA İNFORMASIYA MƏRKƏZİNİN ƏMƏKDAŞLARI
IV MİLLİ KİTAB SƏRGİSİNDƏ**

**EMPLOYEES OF LIBRARY INFORMATION CENTER AT THE
IV NATIONAL BOOK FAIR**

Sentyabrın 27-30-da Bakı İdman Sarayında IV Milli Kitab Sərgisi keçirilmişdir. Xəzər Universitetinin Kitabxana İnformasiya Mərkəzinin əməkdaşları Samirə Orucova, Günay Muradova və Aysən Rüstəmovə sərgidə olublar.

IV Milli Kitab Sərgisində yazıçıların imza saatları, poeziya axşamları, kitab və sənət ətrafında müzakirələr keçirilmişdir. Sərginin əsas məqsədi ölkəmizdə kitaba diqqət cəlb etmək, müstəqil nəşriyyat və nəşrləri dəstəkləmək olmuşdur.

On September 27-30, the IV National Book Fair was held at the Baku Sports Palace. Employees of Khazar University Library Information Center Samirə Orujova, Gunay Muradova and Aysən Rustamova visited the exhibition.

Writers' autograph sessions, poetry evenings, book and art discussions were held at the 4th National Book Fair. The main goal of the exhibition was to draw attention to the book in our country, to support independent publishing houses and publishers.

“ELM VƏ SƏNƏT MƏCLİSİ”NİN 75-Cİ MƏŞĞƏLƏSİ

Oktyabrın 4-də Xəzər Universitetində ənənəvi “Elm və Sənət Məclisi”nin 75-ci məşğələsi keçirildi. Məşğələni giriş sözü ilə universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İ saxanlı açaraq, məruzəçi - Rusiya Elmlər Akademiyası və ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının akademiki Roald Saqdeyev`in həyat və yaradıcılığı haqqında geniş məlumat verdi. Sonra H.İ saxanlı məruzə üçün sözü akademik R.Saqdeyev`ə verdi.

Akademik R. Saqdeyev “Əbədi münaqişə - elm müharibə üçün, yaxud elm sülh üçün?!” mövzusunda geniş məruzə ilə (rus dilində) çıxış etdi. Məruzədən sonra iştirakçıların çoxsaylı suallarını cavablandırdı.

Məruzə ətrafında Qüdrət İ sakov (AMEA-nın Fizika İnstitutu), Sura Abdanova (Xəzər Universiteti, “Dünya” Məktəbi), Solmaz Tohidi, Şahin Mustafayev (AMEA-nın Şərqsünəşliq İnstitutu), İsmixan Yusifov (Bakı Dövlət Universiteti), Niyazi Mursaqulov, Nazim Məmmədov (AMEA-nın Fizika İnstitutu) çıxış etdilər.

Məclisin sonunda Hamlet İ saxanlı akademik R. Saqdeyev`ə və iştirakçılara dərin təşəkkürünü bildirdi.

THE 75TH SESSION OF THE “SCIENCE AND ART ASSEMBLY”

On October 4, the 75th session of the traditional “Science and Art Assembly” was held at Khazar University. Opening the session, professor, academician Hamlet Isakhanli, the founder of university, the chairman of the board of directors and trustees, provided extensive information about the speaker Roald Sagdeev, the academician of the Russian Academy of Sciences and the US National Academy of Sciences. Then H. Isakhanli gave the floor to academician R. Sagdeev. Academician R. Sagdeev delivered an extensive lecture on “Eternal conflict - science for war or science for peace?” (in Russian). After the lecture, he answered many questions of the participants.

Gudrat Isakov (Physics Institute of ANAS), Sura Abdanova (Khazar University, “Dunya” School), Solmaz Tohidi, Sahin Mustafayev (Institute of Oriental Studies of ANAS), Ismikhan Yusifov (Baku State University), Niyazi Mursagulov, Nazim Mammadov (Physics Institute of ANAS) spoke on the lecture.

At the end of the meeting, Hamlet Isakhanli expressed his deep gratitude to academician R. Sagdeev and the participants.

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN PROFESSORU CAVANŞİR QULİYEVİN YARADICILIQ GECƏSİ

AN EVENING WITH KHAZAR UNIVERSITY PROFESSOR JAVANSHIR GULIYEV

Oktyabrın 14-də Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında Xəzər Universitetinin professoru, Əməkdar incəsənət xadimi, bəstəkar Cavanşir Quliyevin yaradıcılıq gecəsi keçirildi. Gecədə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı da iştirak etmişdir.

Musiqili gecədə ilk dəfə Mikayıl Müşfiqin faciəvi taleyinə həsr olunmuş "Müşfiq ağtları" adlı oratoriya səslənmişdir. Oratoriyayı dirijor Mustafa Mehmandarov və bədii rəhbər Gülbacı İmanovanın rəhbərliyi ilə Ü. Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri və Azərbaycan Dövlət Xor Kapellası təqdim etmişdir.

On October 14, at the Azerbaijan State Academic Philharmonic named after Muslim Magomayev, an evening with Khazar University professor, Honored artist, composer Javanshir Guliyev was held. The founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, professor, academician Hamlet Isakhanli also participated in the evening.

During the musical night, for the first time, the oratorio "Mushfiq's laments" dedicated to the tragic fate of Mikayil Mushfiq was played. The oratorio was presented by the Azerbaijan State Symphony Orchestra named after U. Hajibeyli and the Azerbaijan State Choir Chapel under the leadership of conductor Mustafa Mehmandarov and artistic director Gulbaci Imanova.

**DEPARTAMENT
KOORDİNATORUNUN
HƏMMÜƏLLİFİ OLDUĞU
FƏSİL CAMBRIDGE
SCHOLARS TƏRƏFİNDƏN
NƏŞR OLUNAN KİTABDA**

Xəzər Universitetinin İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin koordinatoru və müdiri vəzifəsini icra edən Milana Abbasovanın həmmüəllifi olduğu (digər həmmüəlliflər isə İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin sabiq müdiri Dr. Bahman Amani və departamentin magistr məzunu Əfruz Əzimovadır) “Global English and Azerbaijani Newspaper Discourse: Linguistic Change” (“Qlobal İngilis və Azərbaycan dillərində qəzet diskursu: linqvistik dəyişiklik”) adlı məqalə Cambridge Scholars nəşriyyatında çapdan çıxmış “Analysing Media Discourse: Traditional and New “ (“Media diskursunun təhlili: Ənənəvi və yeni”) adlı kitabın bir fəslı kimi nəşr edilmişdir.

Aşağıdakı link vasitəsilə həmin fəslı oxumaq olar:

<https://www.cambridgescholars.com/product/978-1-5275-8792-2/>

**THE CHAPTER CO-AUTHORED BY THE DEPARTMENT
COORDINATOR PUBLISHED IN A BOOK BY CAMBRIDGE
SCHOLARS PUBLISHING**

The article entitled “Global English and Azerbaijani Newspaper Discourse: Linguistic Change” and co-authored by Milana Abbasova, coordinator and acting head of the Department of English language and Literature at Khazar University, (other co-authors are former head of the department of English language and literature Dr Bahman Amani and department’s graduate student Afruz Azimova) was published as the chapter of the book “Analysing Media Discourse: Traditional and New “ by Cambridge Scholars.

Link is provided below:

<https://www.cambridgescholars.com/product/978-1-5275-8792-2/>

**ANALYSING MEDIA
DISCOURSE**
Traditional and New

Edited by

Azad Mammadov

Barbara Lewandowska-Tomaszczyk

Həyatda tutduğu mövqeyindən, məsləkindən asılı olmayaraq, hər insan oğlunun canında, ruhunda bir poeziya var. İnsan ana laylasını, anasının zümzümələrini heç vaxt yerli-dibli umuda bilməz. Zaman keçdikcə, insanın ruhuna hopan elə bu laylalar, bu zümzümələr nə vaxtsa poetik formada üzə çıxır, gec də olsa, adamı, müəyyən mənada, “şair edir”. Həyatını bütövlükdə şairliyə həsr edənlərdən fərqli olaraq, bu tip insanlar hər zaman “mən şair deyiləm, şeirləri də, necə deyərlər, özüm üçün yazıram” fikrini vurğulayırlar. Amma özü üçün yazdığı o şeirlər, təbii olaraq, bulaq gözündən qaynayan su kimi nə vaxtsa üzə çıxır.

Şeir yazanlar arasında xüsusi bir məslək sahibləri var – elm adamları. Çox eşitmişəm – “elm adamı gedib elmi ilə məşğul olsun, şairlik şairlərin işidir”. Guya ki, şairlər xüsusi “şairlik fakültəsi”ni bitirib, şairlik diplomu alıblar. Şairlik ayrı-ayrılıqda nə elmdir, nə sənətdir, amma eyni zamanda həm elmdir, həm də sənətdir. Şairlik fərqli bir şeydir. Bunun üçün insanın, hansı məslək sahibi olmasından asılı olmayaraq, mütləq “ilhamdan mayası” gərəkdir. Bu ilham olmadan, gedib Şirazda Sədinin məzarı üstündə gecə-gündüz namaz qılsan da, şair ola bilməzsən. Əgər bu ilham sıradan birinə deyil, bir elm adamına verilsə, deməli, “həqiqəti idrak ilə dərk edən” bir şəxsin – alimin təfəkkürü “ilhamdan mayası” olan bir şəxsin – şairin xəyalı ilə qovuşur. Əsl poeziya da elə bu deyilmə? Məhz böyük Füzuli bunu dərk edərək yazırdı: “Elmsiz şeir əsası yox divar olur / Və əsassız divar qayətdə bətibar olur”.

Elm və poeziya bir-birinə o qədər qovuşuq haldadır ki, “elmi poeziya” deyilən bir ifadə də mövcuddur. Əlbəttə, hər elm adamının poeziyası elmi poeziya deyil. Amma elmi poeziyanın nümayəndəsi, böyük ehtimalla, elm adamı olur. Mən bu yazıda əsrlərlə davam edən “Elm-poeziya” mübahisəsini yeniləmək fikrində deyiləm; məqsədim, sadəcə, indi söhbət açacağımız bir elm adamının şeir yazmasının – uşaqlıqdan bəri ürəyində ilişib qalanları poetik formada ifadə etməsinin, onun poetik ürək döyüntülərinin nə qədər təbii bir hadisə olduğunu yada salmaqdır.

İsa Həbibbəyli – tanınmış ədəbiyyatşünas, filologiya elmləri doktoru, professor, akademik, AMEA-nın vitse - prezidenti*, ictimai xadim, millət vəkili ... Həmişə elmi məqalələrini, publisistik yazılarını maraqla oxuduğum İsa müəllimin şeir yazdığını eşidəndə daha böyük bir maraqla mənə bürüdü. Əslində, bir dəfə İsa müəllimin şair ruhu, şair nəfəsli bir insan olduğundan “şübhələnmişdim”. Böyük rus şairi Serqey Yeseninin

* Jurnal çapa göndərilərkən akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ümumi yığıncağında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti seçilmiş, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 26 oktyabr 2022-ci il tarixli Sərəncamı ilə bu vəzifəyə təsdiq edilmişdir - redaksiya.

yaratıcılığı ilə bağlı doktorluq dissertasiyam üzərində işlədiyim zaman akademiya – İsa müəllimin yanına getmişdim. Söhbət əsnasında Yesenin “İran nəğmələri” silsiləsindən olan bir şeirdən qısa bir parçanı söylədi və “çoxdandır ki, mən də Yesenin haqqında bir yazı yazmaq istəyirəm, amma bu zalım vaxt imkan vermir”- dedi. Bunun üstünə müzakirələrimiz zamanı mənim Yesenin yaratıcılığından tərcümələrlə bağlı təhlillərim haqqında dediyi şəirənə fikirləri, verdiyi poetik tövsiyələri də gəlsək, elə o vaxtdan İsa müəllimin ruhundakı şairliyi hiss etmişdim.

Kitabı vərəqləməyə başladım. Bəzən deyirlər ki, kitabı birnəfəsə oxudum. Yalan deməyəcəm, mən bu kitabı birnəfəsə oxumadım, yavaş-yavaş, nəfəs ala-ala, diqqətlə oxudum. Oxudum və bir daha əmin oldum ki, “Çörək əvəzinə nağıl yeməyim / Nənəmin dizinin üstündə qaldı” deyərək, həlim nostalji hisslərə dalan bir insan artıq onun qanına, canına hopmuş layla havası üstündə köklənmiş şeirdən, poeziyadan qəti qopa bilməzdi; İsa müəllim də qopa bilmədi və yaqın ki, heç vaxt da qopa bilməyəcək. Kitabda son illərdə yazılmış şeirlərin varlığı da bundan xəbər verir.

Kitabı oxuduqca, bir məsələ diqqətimi xüsusi çəkdi – şeirlərdəki bənzətmələr! Ümumiyyətlə, hər hansı bir poeziyanı bənzətmələr olmadan təsəvvür etmək çətindir, hətta mümkün deyil. Bənzətmələr şeirə cazibədarlıq, axıcılıq, yaddaqalanlıq gətirməklə yanaşı, şair xəyalının zənginliyini göstərir. Nəsirəddin Tusi “Əsas üliqitbas” əsərinin doqquzuncu məqaləsini bütövlükdə poetikaya həsr etmişdir. Həmin məqalənin ikinci fəslində müəllif təxəyyül və bənzətmənin sirlərindən danışır, onun istifadə üsullarından və ifadə metodlarından söhbət açır. Bənzətmələr yerli-yerində işlənmədikdə heç bir effekt vermir, əksinə, şeiri sünileşdirir. Nəsirəddin Tusi bu haqda yazır: “... şairin yalanı yersiz uydurması, bənzətmədən sui-istifadə etməsi rəssamın ata pəncə, şirə nal çəkəməsi kimi bir şeydir”. Bənzətmələrin yerli-yerində, zamanında işlədilməsi isə şeirə gözəllik verir, şeiri daha cazibədar edir. Elə ona görə deyiblər: “Ən gözəl şeir yalan şeirdir”. Burada müəllif yalan şeir dedikdə, məhz yerli-yerində işlədilmiş bənzətməni nəzərdə tutur.

İsa Həbibbəylinin şeirləri təpədən-durnağa orijinal, insanın iliyinə işləyən bənzətmələrlə doludur. Lafi uzatmaq istəmirəm. Qara dənizdəki ağ yelkənli qayığa min bir bəzək vuran kiçik bir şeiri diqqətə çatdırmaqla sözümlü tamamlayacağam.

Qara dənizdə
Ağ kalağayı,
Ya da ki, qağayı –
Dalğalar ağ ayı,
Sanki bir dağ çayı.
Al yelkən – ağ almadı,
Qayığın başında çalmadı.

Al yanaqdı,
Bənzərsiz qonaqdı.
Şimşəklər çaxanda
Küləklər hamdəmi.
Uzaqdan baxanda
Mavi örpək üstündə
Kəpənək kimi.
Ovladı qəlbimi.

Əminəm ki, İsa Həbibbəylinin şeirləri, dənizdəki qayıq onun qəlbini ovladığı kimi, çox oxucuların qəlbini ovlayacaq.

Şair özü isə hələ yol gedir, ürəyində min arzu, sinəsində od-alov:

Bağrıma basmışam alovu, odu,
Vulkan düşüncəli yanar bir dağam.
Əlimi heykələ vurdum, soyuqdu,
Heykəl olanadək soyuyacağam.

Əziz oxucum! Gördüyünüz kimi, mən burada İsa Həbibbəylinin poetik yaratıcılığını təhlil etmək kimi fikirdən tamamilə uzağam və qarşıma belə bir məqsəd də qoymadım. Sadəcə olaraq, müəllimimi (İsa Həbibbəyli mənim doktorluq dissertasiyamın elmi məsləhətçisidir) təbrik etmək, “mən şair deyiləm” deyən şeirə elmi-poetik yaratıcılığında uğurlar arzulamaq istədim.

İsaxan İsaxanlı

*Xəzər Universiteti Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin professoru,
filologiya elmləri doktoru*

DAAD XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ TƏQDİMAT KEÇİRDİ

O ktyabrın 4-də Beynəlxalq əlaqələr ofisinin təşəbbüsü ilə DAAD proqramları ilə bağlı təqdimat keçirildi.

Təqdimatı Alman Akademik Mübadilə Xidmət komandası Tbilisi ofisinin təmsilçisi Sever Qarayeva apardı. S.Qarayeva DAAD təqəüd proqramı haqqında və Almaniya bakalavr, magistr, doktorantura proqramları üzrə təhsil imkanları barədə tələbələrə ətraflı şəkildə məlumatlandırdı. Təqdimat auditoryanın suallarının cavablandırılması ilə başa çatdı.

DAAD dünyada tələbə və tədqiqatçıların maliyyələşdirilməsi ilə məşğul olan təşkilarlardan biridir. DAAD-ın Azərbaycanda ən böyük hədəflərindən biri beynəlxalq tələbə və tədqiqatçı mübadiləsini artırmaq və informasiya prosesini gücləndirməkdir.

DAAD HOLDS A PRESENTATION AT KHAZAR UNIVERSITY

On October 4, a presentation on DAAD programs was held at the initiative of the International Relations Office.

The presentation was conducted by Sever Garayeva, a representative of the Tbilisi office of the German Academic Exchange Service team. S.Garayeva informed the students in detail about the DAAD scholarship program and educational opportunities for bachelor, master, and doctoral programs in Germany. The presentation ended with answering questions from the audience.

DAAD is one of the organizations involved in funding students and researchers in the world. One of the biggest goals of DAAD in Azerbaijan is to increase the exchange of international students and researchers and to strengthen the information process.

UniLab LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ NÖVBƏTİ VIRTUAL GÖRÜŞ NEXT VIRTUAL MEETING WITHIN UniLab PROJECT

UniLab

Oktyabrın 4-də Xəzər Universitetinin tərəfdaşı olduğu Erasmus+ UniLab layihəsi çərçivəsində tərəfdaş universitetlərin növbəti virtual görüşü keçirildi. Görüşü layihənin koordinatoru Karme Royo açdı və gündəlikdəki məsələləri təqdim etdi.

Görüş zamanı Azərbaycandan olan tərəfdaşların, xüsusən də dərşənkənar fəaliyyətlər və maarifləndirmə ilə bağlı əldə etdikləri irəliləyişlərdən söz açılıb. Tərəfdaşlar portalın quraşdırılmasını müzakirə ediblər və milli konfransın necə keçirilməsi ilə bağlı təkliflər verilib.

Layihə tərəfdaşları belaruslu tərəfdaşların iştirakını artırmağı tövsiyə ediblər. Bundan başqa, layihə çərçivəsində Barselonaya Təhsil Səfərinin təfərrüatları müzakirə olunub.

UniLab layihəsinin virtual görüşündə Xəzər Universitetini Karyera Mərkəzinin koordinatoru Elnurə Əhmədzadə və İnkişaf Ofisinin Layihə Meneceri Jala Rzayeva təmsil edib.

On October 4, the next virtual meeting of partner universities was held within the Erasmus+ UniLab project, to which Khazar University is a partner. The meeting began with a greeting from the project coordinator Carne Royo and she presented the issues on the agenda.

During the meeting, advances done by the partners from Azerbaijan, specifically on extra-curricular activities and awareness-raising were mentioned. The partners discussed the installation of the portal and suggestions were made on how to hold the national conference.

The project partners recommended to increase the involvement and participation of Belarusian partners. Moreover, the details of the Study Visit in Barcelona within the project were discussed.

In the virtual meeting of UniLab project, Khazar University was represented by Khazar University Career Center Coordinator Elnura Ahmadzadeh and Project Manager of the Development Office, Jala Rzayeva.

DEPARTAMENT MÜDİRİNİN AZƏRBAYCAN VƏ TÜRKİYƏ TELEVİZİYALARINDA ÇIXIŞLARI

SPEECHES OF DEPARTMENT HEAD ON AZERBAIJANI AND TURKISH TELEVISIONS

2022-ci il oktyabrın 1-5-də Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Telman Nüsrətəoğlu Türkiyənin BBN Türk, CNNTürk, Azərbaycanın Arb24 və Xəzər televiziyalarındakı proqramlara qonaq olaraq, Rusiya-Ukrayna müharibəsindəki son vəziyyəti, Azərbaycanla Ermənistan arasında davam edən sülh müzakirələrini, Praqada gözənlən Erdoğan-Paşinyan görüşünün gündəmində yer alacaq mövzuları ətrafı şəkildə şərh etmişdir.

On October 1-5, 2022, the head of the Department of History and Archeology, Telman Nusratoghlu, as a guest on the programs of Turkey's BBN Türk, CNNTürk, Azerbaijan's Arb24 and Khazar televisions, discussed the latest situation in the Russian-Ukrainian war, the ongoing peace talks between Azerbaijan and Armenia, and explained in detail the topics that will be on the agenda of the expected Erdogan-Pashinyan meeting in Prague.

ABŞ-IN PUERTO-RİKO UNIVERSİTETİNİN PROFESSORU XƏZƏR UNIVERSİTETİNDƏ ELMİ SEMİNAR KEÇİRMİŞDİR

Oktyabrın 6-da Xəzər Universitetinin 2022-2023-cü illər üçün dəvətli alimlərin seminar silsiləsi çərçivəsində ABŞ-ın Puerto-Riko Universitetinin Tibb fakültəsinin professoru, tibb elmləri doktoru Səbzəli Cavadov "Ferroptoz hüceyrə ölümünün yeni mexanizmi kimi: mitoxondrinin rolu" (Ferroptosis as a new mechanism of cell death: the role of mitochondria) mövzusunda elmi seminar proqramı ilə çıxış etmişdir.

Seminarda Xəzər Universitetinin rektoru dosent İrada Xəlilova, Həyat elmləri departamentinin müəllim heyəti, bakalavr, magistr və doktorantura pilləsində təhsil alan tələbələrle yanaşı, V.Y.Axundov adına Elmi-Tədqiqat Tibbi Profilaktika İnstitutunun direktoru, tibb elmləri doktoru, professor Adil Allahverdiyev, Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun, Bakı Dövlət Universitetinin və Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun gənc alim və mütəxəssisləri iştirak etmişlər.

Seminar zamanı ətraflı elmi müzakirələr aparılaraq, tələbələrin sualları cavablandırılmış və sonda professor Səbzəli Cavadova sertifikat təqdim olunmuşdur.

PROFESSOR OF THE UNIVERSITY OF PUERTO RICO, USA, HOLDS A SCIENTIFIC SEMINAR AT KHAZAR UNIVERSITY

On October 6, Sabzali Javadov, doctor of medical sciences, professor of the Faculty of Medicine of the University of Puerto Rico, USA, delivered a scientific seminar on "Ferroptosis as a new mechanism of cell death: the role of mitochondria" as part of the seminar series of invited scientists for 2022-2023 of Khazar University.

The seminar was attended by the rector of Khazar University, assoc. Prof. Irada Khalilova, the teaching staff, undergraduate, graduate and doctoral students of the Department of Life Sciences, as well as Adil Allahverdiyev, director of the V.Y.Akhundov Scientific-Research Institute of Medical Prophylaxis, doctor of medical sciences, professor, young scientists and specialists of the Institute of Food Safety, Baku State University and the Institute of Genetic Resources.

During the seminar, detailed scientific discussions were held, students' questions were answered, and at the end, professor Sabzali Javadov was presented with a certificate.

XƏZƏR UNIVERSİTETİ VIII BAKI BEYNƏLXALQ KİTAB SƏRGİSİNDƏ

KHAZAR UNIVERSITY IN THE VIII BAKU INTERNATIONAL BOOK FAIR

Xəzər Universitetinin Kitabxana İnformasiya Mərkəzi Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən VIII Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində iştirak etmişdir.

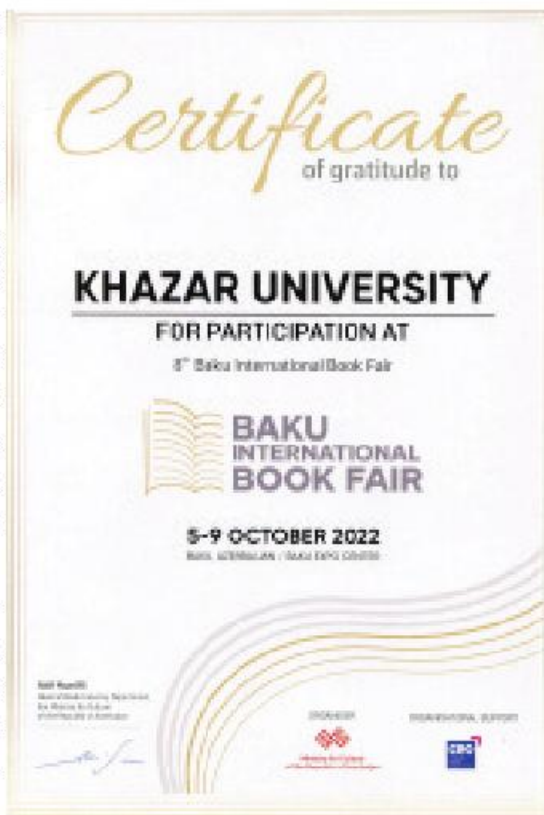
Oktyabrın 5-də Bakı Ekspo Mərkəzində açılışı olan sərgidə 10-dan çox ölkədən 60-dan artıq xarici təşkilat, 118 yerli nəşriyyat-poliqrafiya və kitab sənəti ilə əlaqəli müəssisə təmsil olunmuşdur. Açılış mərasimində Baş nazirin müavini Əli Əhmədov, mədəniyyət naziri Anar Kərimov, Türkiyənin mədəniyyət və turizm nazirinin müavini Serdar Çam və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar çıxış edərək, sərginin əhəmiyyətindən danışıqlar.

Library Information Center of Khazar University participates in the 8th Baku International Book Fair organized by the Ministry of Culture.

More than 60 foreign organizations from more than 10 countries, 118 local publishing houses and enterprises related to book art are represented at the exhibition, opened on October 5 at the Baku Expo Center. At the opening ceremony, Deputy Prime Minister Ali Ahmadov, Minister of Culture Anar Karimov, Deputy Minister of Culture and Tourism of Turkey Serdar Cham and Chairman of Azerbaijan Writers' Union, People's Writer Anar spoke about the importance of the exhibition.

Ali məktəblər arasında Xəzər Universitetinin stendi də yer almışdır. Xəzər Universitetinin stendində, əsasən, universitetin nəşri olan dərslik və dərs vəsaitləri, elmi jurnallar, konfrans materialları nümayiş olunmuşdur. Sərgidə Xəzər Universitetinin loqosu olan məhsullar - bloknot, qələm, çanta, köynək və qovluq iştirakçılara hədiyyə edilmişdir.

VIII Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisi oktyabrın 9-da işini başa çatdırıb. Xəzər Universiteti sərgidə iştiraka görə sertifikatla təltif olunub.

The stand of Khazar University is among the highschools. At Khazar University's stand, mainly textbooks and teaching aids, scientific journals, and conference materials published by the university are displayed. At the exhibition, products with the logo of Khazar University - notebooks, pens, bags, shirts and folders - are presented to the participants.

VIII Baku International Book Fair will continue until October 10.

HAMLET İSAXANLININ LIBRETTOSUNU YAZDIĞI "TAC MAHAL" BALETİNİN 1-Cİ VƏ 2-Cİ SÜİTASI İLK DƏFƏ İFA OLUNUB

Oktyabrın 7-də Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyasında Əməkdar incəsənət xadimi, professor, bəstəkar, pianoçu və müəllim Ceyhun Allahverdiyevin 50 illik yubileyi münasibətilə konsert keçirilmişdir.

Konsertdə bəstəkarın əsərləri səsləndirilmişdir. O cümlədən, yaradıcılıq gecəsinin 2-ci hissəsində librettosunu Hamlet İsaxanlının yazdığı "Tac Mahal" baletindən 1-ci və 2-ci süitalar ilk dəfə ifa olunmuşdur.

THE 1ST AND 2ND SUITES OF "TAJ MAHAL" BALLET, WHOSE LIBRETTO WAS WRITTEN BY HAMLET ISAKHANLI, PERFORMED FOR THE FIRST TIME

On October 7, a concert was held at the Azerbaijan State Academic Philharmonic named after Muslim Magomayev on the occasion of the 50th anniversary of Honored artist, professor, composer, pianist and teacher Jeyhun Allahverdiyev.

The composer's works were performed at the concert. In the 2nd part of the creative evening, the 1st and 2nd suites from the "Taj Mahal" ballet, whose libretto was written by Hamlet Isaxanli, were performed for the first time.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİ
İLƏ GEOLOGIYA VƏ
GEOFİZİKA İNSTITUTU
ARASINDA
ƏMƏKDAŞLIQ
MÜQAVİLƏSİ İMZALANIB**

**COOPERATION
AGREEMENT SIGNED
BETWEEN KHAZAR
UNIVERSITY AND
INSTITUTE OF
GEOLOGY AND
GEOPHYSICS**

Oktyabrın 7-də Elm və Təhsil Nazirliyinin Geologiya və Geofizika İnstitutunda bu elmi müəssisənin baş direktoru akademik Akif Əlizadə və Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı elmi-tədqiqat və pedaqoji sahələrdə birgə fəaliyyət barədə əməkdaşlıq müqaviləsi imzalayıblar.

Müasir dövrdə elm və təhsilin qarşılıqlı əlaqələrini özündə ehtiva edən müqavilədə əsas məqsəd institutun alim və mütəxəssisləri ilə universitetin alim, müəllim və tələbə heyətləri arasında elmin və təhsilin təkmilləşdirilməsini, qarşılıqlı əlaqə və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsini dəstəkləmək, elmlə təhsilin müasir vəhdət modelini yaratmaqdır.

Müqavilənin ümumi müddəalarında Yer elmləri və təhsilin müxtəlif sahələrinin innovativ inkişafı məqsədilə institut və universitetin mütəxəssisləri tərəfindən mütəmadi dəyirmi masaların təşkil edilməsi nəzərdə tutulur. Həmçinin elmi əsaslandırılmış təkliflərin hazırlanması və müvafiq dövlət qurumları qarşısında vəsaitin qaldırılması planlaşdırılır.

Sənədə, eləcə də yeni dərslik və dərs vəsaitlərinə dair təkliflərin verilməsi və çapa hazırlanması, Geologiya və Geofizika İnstitutunun laboratoriyalarında Xəzər Universitetinin professor-müəllim heyətinin və tələbələrinin institutunun alimləri ilə birgə ekologiya, geologiya və geofizika elmlərinin müasir sahələri üzrə elmi-tədqiqat işlərinin aparılması nəzərdə tutulur.

Müqavilədə, həmçinin elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin hazırlanmasına və qarşılıqlı maraqlı doğuran digər elmi fəaliyyətlərin həyata keçirilməsinə diqqət yetirilir.

Tədbirdə Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova iştirak etmişdir.

AZERTAC tədbir haqqında xəbər yayımlayıb:

https://azertag.az/xeber/Geologiya_ve_Geofizika_Institutu_ile_Xezer_Universiteti_arasinda_emekdasliq_muqavilesi_imzalanib-2324564

On October 7, academician Akif Alizadeh, the general director of the Institute of Geology and Geophysics of the Ministry of Science and Education and professor, academician Hamlet Isakhanli, the founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, signed a cooperation agreement at this scientific institution on joint activities in scientific research and pedagogical fields.

The main goal of the agreement, which includes the mutual relations of science and education in modern times, is to support the improvement of science and education between the scientists and specialists of the institute and the scientists, faculty members and students of the university, the development of interaction and cooperation and to create a modern model of unity of science and education.

The general provisions of the agreement envisage the organization of regular round tables by institute and university specialists for the purpose of innovative development of Earth sciences and various fields of education. It is also planned to prepare scientifically based proposals and raise a petition before the relevant state institutions.

The document considers making proposals for new textbooks and teaching aids and preparing them for printing, conducting scientific-research works in the laboratories of the Institute of Geology and Geophysics, together with Khazar University faculty members and students, in the modern fields of ecology, geology and geophysics.

The agreement also focuses on the development of research programs and projects and the implementation of other scientific activities of mutual interest.

Associate Professor Irada Khalilova, the rector of Khazar University, participated in the event.

AZERTAC published news about the event:

NİZAMİ RAYONU VƏTƏN MÜHARİBƏSİ ŞƏHİDLƏRİ ABİDƏ- KOMPLEKSİNİ ZİYARƏT

Oktyabrın 10-da Xəzər Universitetinin rəhbərliyi, əməkdaşları və tələbələri Nizami Rayonu Vətən Müharibəsi Şəhidləri abidə-kompleksini ziyarət edərək, önünə əkilər qoydular.

Abidə-kompleksdə Nizami rayonundan olan bütün şəhidlərin fotoportretləri də nümayiş etdirilir.

Xəzər Universitetinin tələbəsi şəhid Cavid Həsənovun da rəsmi onların arasındadır.

Universitetin rektoru İradə Xəlilovanın başçılığı ilə kollektiv bütün şəhidlərin xatirəsini yad etmişdir.

VISIT TO THE MONUMENT-COMPLEX OF MARTYRS OF THE PATRIOTIC WAR IN NIZAMI DISTRICT

On October 10, Khazar University administration, staff members and students visited the monument-complex of Martyrs of the Patriotic War in Nizami district and laid a wreath in front of it.

Photo portraits of all martyrs from Nizami district are presented in the monument-complex. The photo of Khazar University student martyr Javid Hasanov is among them.

Khazar University collective headed by the rector of the university, Irada Khalilova, honored the memory of all the martyrs.

ПОЭЗИЯ МЫСЛИ И ПОЭЗИЯ ДУШИ В ТВОРЧЕСТВЕ ГАМЛЕТА ИСАХАНЛЫ

Асиф Гаджиев,
доктор филологических наук, профессор,
Университет "Азербайджан"

Предлагаем нашим читателям статью, опубликованную в журнале "Azərbaycanda rus dili və ədəbiyyatı" ("Русский язык и литература в Азербайджане") (№ 1-2, 2021).

Известная дискуссия между физиками и лириками, начавшаяся в 1959-ом году с полемики на страницах «Комсомольской правды» между писателем Ильёй Эренбургом и инженером-подполковником НИИ Главного артиллерийского управления, автором первой советской книги о кибернетике Игорем Полетаевым, за эти весьма сложные как в социально-историческом, так и культурологическом плане десятилетия вроде бы поутихла. Однако за последние годы появились совершенно новые формы общения, в первую очередь сетевая коммуникация, в контексте которой стали функционировать и литературные тексты, более того – начала реализовываться новая форма художественной рефлексии – сетевое литературное творчество. Поэтому дискуссия между творческой интеллигенцией гуманитарного и научно-технического направлений считать исчерпанной, думается, преждевременно, если вообще возможно, так как киберпространство стремительно расширяется и охватывает все больше сфер социальной жизни, аккумуляции и передачи информации, человеческого общения, работы и отдыха, научного и художественного творчества. В этой виртуальной среде развиваются новые жанровые формы, которые сочетают поэтическое вдохновение с логико-математическими операциями, поэзию души с поэзией мысли. Постигание этих явлений, их всестороннее осмысление возможно лишь благодаря совместным усилиям физиков и лириков, с участием творческих личностей, совмещающих в своей деятельности гуманитарно-эстетическую и научно-техническую формы деятельности.

Поэтому приглашение на международную конференцию «Операторы, функции и системы математической физики. К 70-летию Гамлета Исаханлы», где мне предстояло выступить с докладом о литературном творчестве профессора Исаханлы перед известными математиками и физиками, представляющими известные вузы со всего мира, было для меня приятным сюрпризом. Эта встреча предоставляла мне подходящую трибуну для апробирования старых и новых идей о взаимосвязи художественного и научного творчества и давала возможность поделиться своими впечатлениями и мыслями о литературном творчестве выдающегося ученого-математика и поэта-лирика Гамлета Исаханлы.

Прежде всего, отмечу, что, как и вся научная, педагогическая, организаторская деятельность Гамлета Исаханлы, его литературное творчество чрезвычайно многогранно и многоаспектно. Он известен как талантливый поэт, писатель, публицист, теоретик литературного творчества, произведения которого переведены на многие языки мира и изданы в зарубежных странах. Является автором лингвистических, культурологических, литературоведческих работ, которые высоко оценены специалистами. Известен как профессиональный переводчик, автор фундаментальной статьи «Поэтические переводы», которую можно считать важной

вехой в исследовании истории, методологии и типологии азербайджанской школы перевода. Общество республики знает его и как инициатора и руководителя многих литературных и культурологических проектов.

И этот обзор аспектов его подвижнической литературной деятельности можно продолжить. Однако, учитывая заявленную тематику, я хотел бы остановиться на поэтическом творчестве Гамлета Исаханлы, которое является оригинальным явлением в нашей литературе, отличающимся своеобразием авторского мировидения, многообразием жанровой типологии, многогранностью художественной структуры и глубиной содержания.

Эти и другие особенности придают поэтическому творчеству Исаханлы особую художественную специфику, которую некоторые исследователи определяют как интеллектуальность, метафизичность, символизм и т.п. Думается, характер художественного мира поэзии Гамлета Исаханлы не укладывается в одно из этих традиционных определений. В своем художественном творчестве он демонстрирует оригинальный стиль, заключающийся в единстве аналитического познания, эмоционального самовыражения и нравственной оценки.

По сути, литературное творчество автора предстает как многогранный рефлексивный процесс, направленный в первую очередь на постижение своей внутренней сущности, окружающего мира и иррационального противостояния собственного «я» и всего постороннего. И, на мой взгляд, основной лейтмотив литературного творчества Гамлета Исаханлы как литератора связан с напряженной художественной рефлексией над вопросами «кто я», «как устроен мир», «в чем смысл жизни». Универсальность этих вопросов требует участия в творческом процессе мыслительного восприятия, эмоционального вчувствования и нравственной оценки.

Что преобладает в таком сложном единстве мысли, чувства и нравственного начала – однозначно определить невозможно. Определенный ответ на этот вопрос кроется лишь в самом поэтическом творчестве Исаханлы, и я постараюсь представить вниманию читателя свое прочтение его лирического творчества в этом ракурсе. В поэзии Гамлета Исаханлы определяющую роль играют характер его личности и, следовательно, биографическое начало, своеобразный внутренний «портрет» лирического героя. Поэтому смысловую и эмоциональную основу его поэтических произведений составляют факты биографии, воспоминания, впечатления, размышления и чувства образа автора – активного героя лирических текстов Исаханлы.

И его тексты, по сути, являются самовыражением творческого духа поэта, его стремления к постижению и раскрытию своего сокровенного «Я». Этот момент в той или иной степени проявляется во всех произведениях поэта, а в поэме «Зийарет» («Паломничество») мы встречаемся со своеобразным романтико-импрессионистическим портретом автора, эмоциональным изложением его воспоминаний, интеллектуальным размышлением лирического героя о своих корнях и нравственно-духовных истоках.

Но ничто в творчестве Гамлета Исаханлы не просто и не однозначно. Он поэт-мыслитель, и обычная историко-хронологическая парадигма и реальность приобретают в его поэтическом мире вневременной смысл, сопряженный с мифологическими, религиозными и философскими представлениями о бытии. В этом плане характерно стихотворение «Корни», которое

лишь формально можно считать автобиографическими размышлениями о судьбе и смысле прожитой жизни:

*Когда-то с матерью родной
Я был единым целым...
Мы были две души в одной,
Единокровным телом.*

*Она была мой небосвод,
Моя земля и пища.
Я наливался в ней, как плод,
Сокрытый в корневище.*

*И разрывать единства связь
Была такая мука!
Родился я... И родилась
Длиною в жизнь разлука...*

*...И я, вздыхая тяжело,
Сам думаю: «Прекрасно!»
Я буду прахом и золой,
Простясь со светом белым...
Но стану с матерью-землей
Опять единым целым.*

Поэтический смысл этого текста можно свести к характерной для мифологических и религиозных систем идее возвращения к первопричинам, к истокам, в родное материнское лоно, к всеобщей и вечной природной стихии. Благодаря этому возвращению происходит искупление через воссоединение с первичной субстанцией и утверждение универсальной идеи всеединства.

Отметим, что Гамлет Исаханлы во всех ипостасях своей индивидуальности – это свободная от стереотипов многогранная личность, и важнейшей особенностью его творчества является сочетание совершенно разных и порой противоположных творческих манер и стилей. И в текстуре его поэзии объективно-реалистические и мифопоэтические мотивы перекликаются с тонким психологизмом, выражением сокровенных мыслей и чувств лирического героя.

Психологизм в поэзии Исаханлы проявляется в двух формах: как выражение впечатлений от окружающего мира и как сублимация душевных переживаний автора вовне. В обоих случаях отношения лирического героя и среды оппозитивны, порой персонаж отчуждается от своего окружения и создает собственный замкнутый мир, в котором находит искупление и спасение:

*Поскольку на земле я правды не добился,
Я в иллюзорном мире поселился.
Отрекся навсегда от ненависти, зла...
И в небеса на крыльях устремился.
Я в иллюзорном мире поселился...*

Иногда противоположность лирического героя и среды находит свое иносказательное и символическое толкование, которое можно сравнить с традиционной поэтической символикой природных стихий:

*Соперник всюду: человек в толпе,
Он – дерево, гора, он – все, что окружает...
В густом лесу, на узенькой тропе
Тебя соперник странный поджидает...*

Эти коллизии и конфликты неразрешимы по своей сути, так как затрагивают основы основ мироздания, субстанциональную сущность бытия. В целом, Гамлет Исаханлы как поэт далек от быта, сиюминутного, преходящего, объект и предмет его творческих поисков – бытие в целом и бытийные вопросы жизни и смерти в частности:

*Озноб. Меня трясет, я мерзну, я «готов»!
Я оказался между двух миров.
В больном бреду плету венки из слов,
Что сложится, не сложится, не знаю.*

Это незнание или же молчание напоминают слова другого поэта – Федора Ивановича Тютчева о философском безмолвии: «Есть некий час всемирного молчанья». Герой Исаханлы также часто молчит. Автор таким образом незаметно уходит от ответа, вернее, обходит неразрешимое противоречие, используя бессознательную мыслительно-логическую операцию, названную структуралистами уверткой – бриколажем.

Дело в том, что шаблонное мировидение, умозрительное мышление и «правильные» рассуждения здесь бессильны. Умом, как говорил тот же Тютчев, Россию не понять, в нее можно только верить. И здесь можно вспомнить также слова великого Физули об «оковах ума» для мудреца, чувствующего свою сопричастность ко всему мирозданию и вечному, т.е. внутреннее состояние Меджнуна – безумца...

В эти мгновения герой поэзии Исаханлы также находит выход в вере и любви и восклицает – «Вот-вот! Пора подумать о душе». И все оказывается очень просто: «Я просто очень вас люблю, // Все очень просто». Так, разум отступает, и как у истинного лирического поэта начинают доминировать ощущения, эмоции и духовные категории. Получается, что интеллект, мысль и, наверное, наука могут постичь и показать «как» устроен мир, но они бессильны ответить на вопрос «зачем»!

А это значит, что не стоит искать ответов на вечные вопросы, нужно лишь любить и верить, а вера не требует понимания, логических обоснований и доказательств, и это освобождает от мучительного самоистязания и блужданий в поисках высшей правды. Она, истина, заложена в нас и стоит иногда заглянуть внутрь и «подумать о душе» и о том, «зачем» мы живем:

*На что же я потратил столько сил?
Зачем я на дорогах грязь месил?
Я не ищу ответов на вопросы,
Я, просто так, подумал и спросил.*

Однако, мысль, логика, анализ – не отделимы от духовного мира и художественных текстов поэта-мыслителя. Речь, таким образом, идет о взаимодействии и взаимодополнении двух ипостасей: чувств и мысли, души и интеллекта. И здесь проявляется одна из замечательных и оригинальных особенностей поэзии Исаханлы – в стихах, особенно в четверостишиях, выражающих прочувствованную, осмысленную, стройную идею-концепцию, вместе с чувствами актуализируются также черты интеллектуальной поэзии, и, таким образом, стилевое разнообразие уступает место принципу бережливости и экономии.

Выражение концептуальной сущности предполагает ясность и краткость стиля, поэтому автор без необходимости не усложняет текст, не умножает сущностей и деталей. Думается, эту стилевую черту поэзии Гамлета Исаханлы можно объяснить именно интеллектуально-мыслительным аспектом творчества поэта-ученого, математика и литератора, физика и лирика современности. Аспектом, который в чем-то можно сравнить с известным принципом «Бритва

Оккама».

В этом смысле симптоматично следующее стихотворение, которое можно считать своеобразной творческой декларацией поэта:

*Законник, грамотей, творец и разрушитель,
Я – суфий, я – дервиш, безумный я сказитель.
Меня поэтом делает любовь.
А не любовь к стихам, в любви я – небожитель.*

Однако чувства и мысли, эмоции и концепты в творчестве поэта и ученого Гамлета Исаханлы не исключают друг друга, здесь нет однозначности и законченности, все диалогично и продуктивно, и такая неопределенность побуждает читателя к внутренней познавательной активности:

*Не видишь сути, не суди другого...
Бежишь от тьмы ночной и светоча дневного.
Кричишь о справедливости, а сам
Не можешь отличить кривое от прямого.*

Неопределенность, на наш взгляд, сближает поэтическое восприятие автора к понятиям множественности и плюрализма постструктуралистов, в частности, принципу ризомы – отрицанию структуралистической упорядоченности и синхронности, к идее множественности, как произвольного «движения желания» без определенной направленности и предсказуемости:

*В мечтах о новой страсти, увлеченьи,
Я сам пришел к такому заключенью:
Знать не хочу, что пережить придется?
И, может быть, мне счастье улыбнется?
Пусть это сна душевной пустоты...
Но что на свете сладостней мечты?*

Однако такая неопределенность, множественность, плюрализм поэтического мировидения Гамлета Исаханлы подвергается деконструкции и систематизации благодаря очень важной константе – всеобъединяющей любви к жизни, к человеку, к своей отчизне и человечеству. Эта любовь и есть ответ на все мучительные вопросы, которые тревожат поэта:

*Люби! И пусть весь мир перевернется!
На свете жить – что проще может быть?!*

Думается, в век драматических противоречий, которые приводят к отчуждению целых народов и планетарным трагическим последствиям, это – единственная идея, которая может способствовать разрешению глобальных коллизий современности и привнесению в нашу жизнь спасительной гармонии, всеединства, единства души и мысли, сердца и интеллекта, любви и разума.

В заключение хотел бы отметить, что всю эту многогранную деятельность объединяет цельность характера, приверженность к высоким духовным ценностям, благородство помыслов, глубина мысли и яркость таланта неординарной личности – ученого-энциклопедиста, поэта-мыслителя Гамлета Исаханлы.

Хотел бы пожелать ему добра и мира, творческого вдохновения и новых свершений.

SPUTNIK AZƏRBAYCAN: “XƏZƏR YENİDƏN DAYAZLAŞIR”

SPUTNIK AZERBAIJAN: “THE CASPIAN SEA IS GETTING SHALLOW AGAIN”

2022-ci il sentyabrın 28-də Sputnik Azərbaycan xəbər portalında Zülfiyyə Quliyevanın “Xəzər yenidən dayazlaşır” adlı məqaləsi dərc olunmuşdur. Müəllif Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, AMEA və Xəzər Universitetinin əməkdaşlarına bu barədə sorğu ilə müraciət etmişdir.

Xəzər Universitetinin Coğrafiya və ətraf mühit departamentinin müdiri, coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru Rövşən Abbasov açıqlamasında bildirib ki, “Xəzərdə suyun azalması sudan istifadə və iqlim dəyişiklikləri, Xəzərə tökülən çay sularının azalması ilə əlaqəlidir.” Qeyd edib ki, “Xəzər dənizinə su gətirən əsas çay Volqa çayıdır və bura suyun 80 faizi Volqa çayı ilə axır. Biz bütün hallarda səviyyə azalmalarına uyğunlaşmalıyıq. Xəzərin səviyyəsində enmə olan ərazilərdə yaşıllıqlar salınmalıdır. Bununla yanaşı, Xəzərə tökülən Kür çayının suyundan istifadə azaldılmalıdır. Bunlar tədricən Xəzərin səviyyəsinin enməsinin qarşısını ala bilər”.

<https://sputnik.az/20220928/xezer-yeniden-dayazlasir--vdeo-foto-446737325.html>

On September 28, 2022, the Sputnik Azerbaijan news portal published an article by Zulfeyya Guliyeva entitled “The Caspian Sea is getting shallower again”. The author addressed the Ministry of Ecology and Natural Resources, ANAS and Khazar University with a request about this.

Rovshan Abbasov, head of the Department of Geography and Environment of Khazar University, doctor of philosophy in geography, said in his statement that “The decrease of water in the Caspian is related to water use and climate changes, and the decrease of river water flowing into the Caspian.” He noted that “the main river that brings water to the Caspian Sea is the Volga River, and 80 percent of the water flows here through the Volga River. We have to adapt to the level reductions in all cases. Greenery should be planted in areas with a drop in the level of the Caspian Sea. In addition, the use of water from the Kura River, which flows into the Caspian Sea, should be reduced. These can gradually prevent the lowering of the level of the Caspian Sea.”

PSIXOLOGİYA DEPARTAMENTİNİN KOORDİNATORU AZTV-NİN “GÜN BAŞLADI” VERİLİŞİNDƏ

COORDINATOR OF PSYCHOLOGY DEPARTMENT ON AZTV'S “THE DAY HAS STARTED” PROGRAM

2022-ci il oktyabrın 12-də AZTV kanalında Xədicə Sənanqızı və Elnur Kərimovun təqdimatında yayımlanan “Gün başladı” verilişinin qonağı Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin koordinatoru Mələk Kərimova oldu.

Verilişdə “Qadın və kişi psixologiyası” mövzusu müzakirə edildi. Bioloji cinsiyət və sosial cinsiyətin xüsusiyyətləri, cəmiyyətin daha çox sosial cinsiyət etiketlərinə əsasən gözləntiləri, qadın və kişi beyninin fərqli strukturları və bunların duyğulara təsiri üzərində dayanıldı.

Malak Karimova, coordinator of the Psychology Department of Khazar University, was the guest of the program “The Day Has Started” presented by Khadija Sanangizi and Elnur Karimov on AZTV on October 12, 2022.

The program covered the topic “Female and male psychology”. Features of biological gender and social gender, society’s expectations based on more social gender labels, different structures of the female and male brain and their impact on emotions were emphasized.

"XƏZƏR XƏBƏR"İN AMEA NİZAMI

ADINA ƏDƏBİYYAT İNSTITUTUNDA BÜROSU

PAKİSTANLI ZİYALILARLA GÖRÜŞ

Ədəbiyyat İnstitutunda Pakistan Muslim İnstitutunun direktoru, Cunaqadh əyalətinin naziri, professor Sahibzadə Sultan Ahmed Ali və İnstitutun London təmsilçisi Kaşif Xanla görüş olub. Qonaqlar öncə Ədəbiyyat İnstitutunun nəzdindəki "Pakistan Ədəbiyyat Mərkəzi"ni ziyarət ediblər. Görüşdə Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələri şöbəsinin müdiri, professor Bədirxan Əhmədov və şöbənin digər əməkdaşları da iştirak ediblər.

Tədbiri AMEA-nın vitse-prezidenti, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun baş direktoru, akademik İsa Həbibbəyli açaraq Azərbaycanla Pakistanın dostluq, qardaşlıq münasibətlərinin bütün sahələrdə olduğu kimi elm və ədəbiyyat istiqamətində uğurla inkişaf etdiyini bildirib. Diqqətə çatdırıb ki, "Siz də bu əlaqələrin möhkəmlənməsində çox yaxından iştirak edirsiniz. Sizin keçən səfərinizdə İmadəddin Nəsimi ilə bağlı konfrans keçirmişdik".

Akademik İsa Həbibbəyli əlavə edib ki, "Azərbaycanın bütün dünya ölkələri ilə geniş əlaqələri vardır. Türkiyə Cümhuriyyəti və Pakistan İslam Respublikası isə xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Ölkəmizin Prezidenti cənab İlham Əliyev də həm Türkiyə ilə, həm də Pakistanla əlaqələrimizin inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət ayırır. Pakistanın bayrağı Azərbaycanın şəhərlərində, kəndlərində, hər yerdə ucalır. Qarabağ müharibəsində isə biz Pakistan dövlətinin və xalqının böyük dəstəyini əbədi minnətdarlıqla qarşılayırıq. Azərbaycan da Pakistanı Kəşmir məsələsində birmənalı olaraq dəstəkləyir.

Yayda Pakistanlı alimlər qonağımız oldular. Onlar Nizami Gəncəvinin məzarını ziyarət etdilər. Pakistan Ədəbiyyat Akademiyasının Prezidenti, professor Yusif Huşkla danışdıq ki, Azərbaycan xalqının ədəbi-mədəni pasportu olan "Kitabi-Dədə Qorqud" eposu Pakistanda urdu dilində nəşr edilsin. Bu kitabın bir təqdimatını da sizin nazir olduğunuz əyalətdə keçiririk".

Sonra Muslim İnstitutunun direktoru, Cunaqadh əyalətinin naziri, professor Sahibzadə Sultan Ahmed Ali çıxış edərək görüş üçün təşəkkürünü bildirib. Vurgulayıb ki, "bizim dostluğumuzu yaradan cənab Heydər Əliyevi xatırlamaq yerinə düşər. Prezident İlham Əliyevin sayəsində dostluğumuz daha da möhkəmlənib. Biz Pakistan ərazisində yaşayıb-yaradan azərbaycanlılara həsr olunmuş bir ensiklopediya yada bilərik. Mənim bu səfərimdə əsas məqsədim odur ki, Pakistanda Nizami Gəncəvinin azərbaycanlılara məxsus olduğunu göstərim. Bu səbəbdən də Gəncəyə də səfər edəcəm. Dörd günlük Şuşaya səfərim də olacaq".

Görüşdə qonaqlar Azərbaycan-Pakistan əlaqələrini əks etdirən videoçarx nümayiş etdiriblər.

AZƏRBAYCAN-ÇİN ƏLAQƏLƏRİNİN 30 İLLİYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ TƏDBİR

Ədəbiyyat İnstitutunun Çin mərkəzində Azərbaycan və Çin əlaqələrinin 30 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Tədbirdə BDU-nun nəzdində Konfutsi İnstitutunun direktoru Van Xuoçian və Pekin Xarici Dillər Universitetinin Azərbaycan dili kafedrasının müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aqşin Əliyev də iştirak ediblər. Öncə Azərbaycan-Çin əlaqələrini ifadə edən rəsm sərərgisinə baxış olub.

AMEA-nın vitse-prezidenti, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun baş direktoru, akademik İsa Həbibbəyli giriş nitqində Çin Xalq Respublikası ilə əlaqələrin inkişafından söz açıb. Bildirib ki, "Ədəbiyyat İnstitutunun Çin mərkəzi 2016-cı ildən fəaliyyət göstərir. Bu illərdə Çinlə əlaqələr qurmaq

ilin sonuna kimi çap edib, təqdimatını keçirməyi düşünürük. Bu, Azərbaycanda Çin-Azərbaycan əlaqələrinə həsr olunmuş birinci antologiya olacaq.

Bu əlaqələrin inkişaf etdirilməsində Pekin Xarici Dillər Universitetinin Azərbaycan dili kafedrasının müdiri Aqşin Əliyevin rolu danılmazdır. O, Ədəbiyyat İnstitutu ilə Çinin elmi mərkəzləri arasındakı əlaqələrdə çox etibarlı körpüdür".

Sonra BDU-nun nəzdində Konfutsi İnstitutunun direktoru Van Xuoçian tədbirin təşkili üçün mimmətdarlığını ifadə edib: "Konfutsi İnstitutu 2011-ci ildən, yarandığı gündən azərbaycanlı tələbələrin Çində təhsil almaları, onların Çini yaxşı tanımaları, dili yaxşı öyrənmələri məqsədilə körpü rolunu oynamışdır. Bu

üçün böyük addımlar atmışıq, çin dili dərsləri təşkil etmişik. Nərgiz Kərimova Çində kurslar keçdi və Çin-Azərbaycan ədəbi əlaqələrinə həsr olunmuş fəlsəfə doktorluğu dissertasiyası üzərində işləyir. Bu, filologiya istiqamətində çin ədəbiyyatına həsr olunmuş Azərbaycanda birinci dissertasiya olacaq. Çindən gələn qonaqlar da Çin mərkəzində olublar. Sosial Elmlər Akademiyasının sabiq prezidenti də buranı ziyarət edib. Çin-Azərbaycan ədəbi əlaqələrinə aid bir neçə dəfə konfrans keçirmişik. Bu konfranslarda Azərbaycan alimləri ilə yanaşı, Çin alimləri də iştirak ediblər. Mən Çində olmuşam. Bəzi əməkdaşlarımız da Çin Xalq Respublikasında olublar. Çin Sosial Elmlər Akademiyasının ayrı-ayrı institutları ilə yaxşı əlaqələrimiz formalaşmış, qarşılıqlı əməkdaşlıq müqaviləsi imzalamışıq.

Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələri şöbəsi professor Bədirxan Əhmədlinin rəhbərliyi altında Azərbaycan-Çin ədəbi əlaqələrinə aid poeziya antologiyası hazırlayıb. 2022-ci ilin nəşriyyat planına daxil etmişik.

sərgi Azərbaycan və Çin ədəbi əlaqələrinin yaranmasının 30 illiyinə həsr olunmuşdur. Bundan öncə Xəzər Universitetində də belə tədbir keçirmişik. Ümid edirəm ki, bizim dostluq əlaqələrimiz daha da inkişaf edəcək".

Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələri şöbəsinin müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor Bədirxan Əhmədli çıxışında qeyd edib ki, "Bizim şöbə 2016-cı ildə yaradılıb və o zamandan Çin mərkəzi də fəaliyyət göstərir. Çinlə ədəbi əlaqələrimiz davam edir. Mən də bir neçə dəfə Çində olmuşam, konfranslar keçirmişik.

Pekin Xarici Dillər Universitetinin Azərbaycan dili kafedrasının müdiri filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aqşin Əliyev çıxışında vurğulayıb ki, "İsa müəllim Çin-Azərbaycan ədəbi-mədəni əlaqələrinin müasir dövrdə qurucularından və inkişaf etdirənlərindən biridir. Pandemiya qədər Ədəbiyyat İnstitutu ilə Çinin müvafiq qurumları arasında əlaqələr çox güclü idi. Ümid edirəm ki, yenə də davam edəcək".

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN ÖZBƏKİSTANIN DİPLOMAT UNIVERSİTETİ İLƏ GÖRÜŞÜ MEETING OF KHAZAR UNIVERSITY WITH DIPLOMAT UNIVERSITY OF UZBEKISTAN

Oktyabrın 10-da Özbəkistanın Diplomat Universiteti ilə görüş keçirilmişdir.

Görüşdə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyunlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaخانlı, rektor dosent İradə Xəlilova, Tədris işləri üzrə prorektor Məhəmməd Nuriyev, Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Vernygora, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Ceyhun Məmmədov, Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Səmədova, Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin dekanı Səidə Şərifova və Beynəlxalq əlaqələr üzrə koordinator Arzu Bədəlova, qarşı tərəfdən isə Diplomat Universitetinin rektoru Elyor Mahmudov və Pekin Xarici Tədqiqatlar Universitetinin Asiya Araşdırmaları Məktəbinin Azərbaycan dili şöbəsinin rəhbəri Aqşin Əliyev iştirak etmişlər.

Görüşdə ikitərəfli əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə dair müqavilə imzalanmış və təhsil müəssisələri arasında tərəfdaşlıq və akademik əlaqələrin gücləndirilməsi istiqamətində müzakirələr aparılmışdır.

İmzalanma mərasiminin sonunda tərəflər arasında hədiyyə mübadiləsi olmuşdur.

On October 10, a meeting was held with the Diplomat University of Uzbekistan.

The meeting was attended by the founder of Khazar University, chairman of the Board of Directors and Trustees, professor, academician Hamlet Isakhanli, rector associate professor Irade Khalilova, vice-rector for Academic Affairs Mahammad Nuriyev, vice-rector for International Relations Vlad Vernygora, dean of the School of Economics and Management Jeyhun Mammadov, dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences Elza Samadova, dean of the Graduate School of Science, Art and Technology Saida Sharifova, International Relations coordinator Arzu Badalova and Elyor Mahmudov, rector of Diplomat University, and Agshin Aliyev, head of the Azerbaijani language department of the Asian Studies School of Beijing Foreign Studies University.

At the meeting, an agreement on strengthening bilateral relations was signed and discussions were held in the direction of enhancing partnership and academic relations between educational institutions.

At the end of the signing ceremony, gifts were exchanged between the parties.

NİZAMİ GƏNCƏVİ. KİMLİYİ VƏ İDEYALAR ALƏMİ

Hamlet İsaخانlı

Əvvəli jurnalın 419-cu (iyul 2022), 420-ci (sentyabr 2022) nömrələrində

Nizami yaradıcılığında coğrafi məkan və tarixi zaman qatları

Giriş

Gəncədə doğulan və Gəncədə dəfn olunan böyük şair Nizami Gəncəvi həyatını əsasən Gəncədə keçirmiş, çox səfər etməmişdir; hər halda, nə onun öz əsərlərində, nə də Nizami barədə yazılan orta əsr qaynaqlarında və çağdaş araşdırmalarda Nizaminin uzaq yerlərə səfərə çıxması barədə məlumata rast gəlinmir. Lakin, özünə "Gəncədə əsir olan bu Nizami" ("İsgəndərnamə" - "Şərəfnamə", 241) deyə müraciət edən şair fikrən dünyanı gəzmiş, zəngin xəyal gücü Nizamini məkan və zaman boyu səyahətə aparmışdır. Nizami müxtəlif ölkə və xalqları, onların həyat fəlsəfəsini, adət və ənənə, məişət və mədəniyyətini təsvir etmiş, fərqli cəhətlərini vurğulamışdır. Nizami xalqların yaşadığı şəhər və kəndlər, dağ, çöl və səhralar, onları əhatə edən təbiət, dəniz və çaylar haqqında o yerləri sanki öz ayağı ilə gəzmiş səyyah kimi söhbət açır. Nizaminin "Xəmsə" adı ilə məşhur olan roman-poemaları onun dünya coğrafiyası, dünya tarixi və dünya xalqları mədəniyyəti barədə geniş təsəvvürə, dərin biliyə sahib olduğunu nümayiş etdirir.

Əsərləri keçmişdə baş vermiş tarixi hadisələrə və insan probleminə həsr olunmuş Nizami'nin özünəməxsus tarix fəlsəfəsi olmuşdur. Onun yaxşı insan, ədalətli hökmdar, gözəllik, sevgi barədə görüşləri köhnəlməmiş, bu gün də maraqla oxunur və düşündürür. Nizami yaradıcılığında çox böyük yer tutan coğrafi məkan və tarixi zaman məsələsini müzakirə edərkən mümkün qədər Nizami'nin öz sözlünə əsaslanmağa çalışmışam.

"Xəmsə" və coğrafi məkan

Nizami qəhrəmanları çöl və səhrada gəzir, səyahət edir, at səyirdir, dağ və çaylar aşır, dəniz səyahətinə çıxırlar.

Nizami "Sirlər xəzinəsi"ndən sonra poetik ideyasını dəyişmiş, didaktik hekayələr küllisindən ibarət əsərlər deyil, böyük məhəbbət poemaları yazmağa girişmişdi. "Xosrov və Şirin" və "Leyli və Məcnun" da Nizami elmi, fəlsəfi düşüncələrə və uyğun metaforlara, həmçinin, səciyyəvi öyüd-nəsihətə baş vursa da, hər iki əsər ehtiraslı eşq dastanı kimi tarixə düşdü. Nizami

“epik janra gətirdiyi lirik səciyyə ilə³⁰ məşhur oldu. Bu iki poemanın qəhrəmanları əsasən sevgi həvəsi ilə düşünür, hərəkət edir, gəzir və ya səfərə çıxırlar.

Nizami'nin bədi cəhətdən ən güclü əsəri sayıla bilən “Xosrov və Şirin”, doğrudan da, məhəbbət dastanı kimi qəbul gördü, əsasən Xosrov'un deyil, Şirini sevən memar və mühəndis Fərhad'ın ön sıraya çıxdığı “Fərhad və Şirin” dastanı şəklində yazılı və şifahi ədəbiyyatda geniş yayıldı, müxtəlif üslublu əsərlər üçün qaynaq oldu. Xosrov'un səfərləri, demək olar ki, eşitdiyi, sorağında olduğu bir gözəlin könlünü ələ almaq, onu saraya gətirməklə bağlıdır. Şapur'un Şirini tərifləməsindən eşqə düşən Xosrov'un istəyinə tabe olaraq Şapur Şirin'in yanına gedib onun başını ələ doldurur ki, Şirin evdən qaçır, atına minib Xosrov'un yanına, cənuba – Mədainə gedir. Həmin vaxt atasından qaçmağa məcbur olan Xosrov Şirin'ə qovuşmaq arzusu ilə şimala, Bərdə tərəflərə gedir. Şirin isə Xosrov'u tapmayıb şimala – öz vətəninə dönür. Atasının ölüm xəbərini alan Xosrov cənuba-vətənə qayıdır. Beləliklə, Xosrov və Şirin

Nizami Ganjavi

bir-birini görməyə çox can atsalar da, bu gediş-gəlişlər görüşlə nəticələnir. Lakin Bəhram şahın hücumundan xilas olmaq üçün Xosrov yenidən qaçmağa məcbur olur və Şirin tərəfə üz tutur. Nəhayət, aşıqlar bir-birini görür, hər ikisində eşq atəşi baş alıb gedir.

Şirinlə evlənmədən onu tez ələ almaq istəyən və bunu bacarmayan Xosrov acıqlanır, qərbə – Ruma səfər edir, Rum qeysərinin qızı Məryəm'lə evlənir. Şirin də dözmür, yenidən cənuba – Qəsri-Şirinə gedir. Məryəm öldükdən sonra Xosrov tərifini eşitdiyi Şəkər'i görmək üçün cənuba – İsfahana gedir və onunla evlənir. Göründüyü kimi, Xosrov döyüş meydanında deyil, eşq meydanında çox at səyirtmişdir. Sonda aşıqlar görüşür, bir-birinə qovuşurlar. Bu musiqili görüş səhnəsi bərdə M.Ə.Rəsulzadə'nin sözləri, zənnimcə, çox doğrudur: “Bu səhnəni 12-ci əsrin şairi hər hansı müasir bəstəkar və rejissorun qibtə edə biləcəyi bir ustalıqla təsvir edir”³¹. Aşıqların – Xosrov və Şirin'in aqibəti acı olur, Xosrov oğlu tərəfindən öldürülür, Şirin özünü öldürür:

*Qara torpaqda yatan Şirindən başqa
Heç kəs başqa bir kəs üçün özünü öldürməyib (5594).*

M. Ə. Rəsulzadə Nizaminin bu fikrini şərh edir: “Ərinin ölümünə dözməyib ölən qadınlar yox deyil. Fəqət Şirin'in haqqı vardır: heç kim bir başqası üçün bu gözəlliklə ölməmişdir”³².

Əlbəttə, bu yerdə böyük Shakespeare'in (Şekspir'in) “Romeo and Juliet”indəki son cümlə yada düşür:

*For never was a story of more woe
Than this of Juliet and her Romeo.*

³⁰ Rəsulzadə M. Ə. 1991. Azərbaycan şairi Nizami. Bakı: Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı. səh. 68.

³¹ Yəne orada, səh. 116.

³² Yəne orada, səh. 170.

*Cülyetta və onun Romeo`su barədə
Bu hekayədən daha qəmlisi heç vaxt olmayıb.*

Ərəblər arasında yayılmış "Leyli və Məcnun" rəvayəti Nizami`dən əvvəl poeziyada epik-lirik əsər kimi ciddi şəkildə işlənmişdir. Nizami ənənəvi İran şahları, onların nəşə ilə dolu həyatı və sevgi macərələri ilə müqayisədə bu cansızca mövzunu necə işləyəcəyi barədə düşü-
nür:

*Bu əhvalat (LM) məşhur olsa da,
Sevinc hissi ondan uzaqdır.
Şeirin mənası sevinc və nazdır,
Şeir bu iki amildən möcüzə yaradır³³.*

Və bu səbəbdən "Heç kəs bu kədərli [mövzunun] ətrafında dolanmamışdır" fikrini vurğulayır (62). Leylinin eşqi ilə çöllərə düşən, insanlardan qaçıb vəhşi heyvanlarla ünsiyyət quran Məcnun`un nə səyahəti ola bilərdi?! Yeganə səfəri atasının təkidi ilə birlikdə Kəbəyə getməkdir. Atasını Məcnundan rica edir ki, o, Kəbənin həlqəsindən yapışsın "bu divanəlikdən məni düz yola qaytar" desin. Məcnun isə tam tərsinə, ən böyük arzusunun eşq dəlisi dərəcəsinə çatmaq olduğunu bildirir:

*Məni eşqdə o dərəcəyə çatdır ki,
Mən qalmasam da o qalsın [yaşasın]³⁴.*

Nizami`nin "Leyli və Məcnun"u Məcnunu da, Leyli`ni də yaşatdı! Bu ehtirash, dəlicəsinə eşq dastanı ədəbiyyata böyük təsir etmiş, bir çox məşhur şairlər Nizami`ni izləmiş, bu mövzuda əsərlər yazmışlar.

Nizami`nin "Yeddi gözəl" və ya "Bəhramnamə" adı ilə tanınan poema-romanında Bəhram şah atası tərəfindən Ərəbistana, Yəmənə göndərilir, orada böyüyür, tərbiyə alır, igidliklər göstərir. Atasının ölüm xəbərini alıb İrana qayıdır, sağlın taxtına yiyələnmək üçün özü təklif etdiyi təhlükəli sınaqdan keçir-iki şir arasından sağlın tacını götürür. Bəhram yeddi gözəllə gün keçirir, nəşələnir. Bu qızlar yeddi ölkədə taxtda oturan yeddi hökmdarın övladlarıdır. Nizami dünyanı sanki yeddi böyük, əsas bölgəyə, hissəyə, iqlimə bölür: uzaq qərbdən uzaq şərqə doğru uzanan, yan-yana dayanan Məğrib, Rum (Bizans), İran, Hindistan və Çin, həmçinin, nisbətən şimalda yerləşən Xarəzm (Orta Asiya) və daha da şimaldakı Slavyan (Səqlab) ölkəsi. Bəhram şah Ruma basqın edib Qeysər`in qızını alır, Hindistana gedib Rac`ın qızını gətirir. Digər beş qızı isə elçi göndərərək, hədə qorxu gəlməklə gətizdirir.

Məğrib dedikdə Misirdən qərbdə, Afrikanın şimalında ərəb və bərbərlərin yaşadığı ölkələr, həmçinin, Əndəlüs (Andalusia) - İberiya yarımadasını fəth etmiş və orada yaşayan müsəlman dövləti nəzərdə tutulur. Əndəlüs müsəlmanlarına avropalılar mavrlar (moors, maures, moro) deyirdilər. Yunanlar Aralıq dənizini dünyanın mərkəzi sayır, onun şimalındakı torpaqlara Avropa, cənubundakına Afrika və qərbindəki böyük torpaqlara Asiya adı qoymuşdular. Yunan tarixi və fəlsəfi ilə yaxından maraqlanan Nizami`də Avropa, Afrika və Asiya terminlərinə rast gəlinmir. Afrika dediyimiz məkan Nizami əsasən üç böyük ölkədən ibarət təsəvvür edirdi: Misir, Məğrib və Həbəşistan. Nizami qara Afrika əhalisi üçün "Həbəş", "zənci", "zəngi" sözlərindən istifadə edir, həmçinin Zanzibar sağlğından söhbət açır.

³³ Gəncəvi N. Leyli və Məcnun. "Kitabın nəzminə səbəb haqqında". 53-54.

³⁴ Gəncəvi N. Leyli və Məcnun. "Atasının Məcnunu Kəbəyə aparması". 32.

Müsəlmanlar Avropa dediyimiz qeyri-müsəlman məkanın əsas hissəsi saydıqları Şərqi Roma imperatorluğu – Bizans üçün “Rum” kəlməsini işlədirdilər. Rum məkanında yunanca danışılırdı, Anadolu da bura daxil idi. Anadolu türklər tərəfindən fəth edildikdən sonra da Rum kəlməsi ortadan qabxmadı, məsələn, böyük sufi şair Cəlaləddin Rumi'nin adında olduğu kimi. Rumdan “o tərəfdəki” – qərb tərəfdəki torpaqlar Nizami'nin xüsusi maraq dairəsinə daxil deyil, o məkan üçün Nizami “Əfrəncə” kəlməsindən istifadə edir. Bu kəlmə, qədim alman tayfa adı olan “Frank”la bağlıdır; müsəlmanlar arasında Qərbi Roma İmperatorluğu sakinlərini bildirən ümumi ad olaraq “firəng” işlənilmişdir, Qərbi Avropaya “Firəngistan”, “Əfrəncə” və ya “Əfrəng” deyildi. “Fransa” termini də birbaşa “frank” kəlməsindən əmələ gəlib. Nizami'nin dünyanın hər tərəfinə yürüş edən qəhrəmanı İsgəndər'in səyahət coğrafiyasına (“İqbalnamə”, 2103-4) Məğrib, Əfrəncə və Əndəlüs də daxildir (aşağıda bax).

Nizami'nin qəhrəmanları əsasən müsəlmanların məskən saldığı, daha yaxşı tanıdığı, ticarət etdiyi və ya savaştığı ərazilərdə fəaliyyət göstərirlər. Bu, bizim bildiyimiz terminlə desək, Asiyadır. “Yeddi gözəl”in altısı Asiyalı olmaqla, yalnız biri uzaq qərbdən, müsəlman məğribindəndir.

Üç hökmdar

Nizami'nin sevə-sevə ardıcıl yaratdığı üç qəhrəman şah – Xosrov, Bəhram və İsgəndər bir-birindən kəskin fərqlənirlər. Kef çəkməyə, sevgi macəralarına alışan Xosrov kamil hökmdarlıqdan uzaqdır, bir-birinin ardınca günaha batır – kənd camaatını incidir, Şirini sevsə də səbr etmir, incik düşür və Qeysərin qızı Məryəmlə evlənir, Şirini sevens Fərhadı öldürtdürür, Şirini qoyub İsfahanlı Şəkərlə evlənir. Şirin onu elm öyrənməyə çağırır, onun kamilləşməsi üçün çalışır. Nəhayət, Peyğəmbərin məktubuna hörmətsiz yanaşan Xosrov cəzasını çəkir:

*Taxtını fələk altından götürdü,
Oğlu onu öldürmək üçün qılınc çəkdi
(5805).*

Xosrov

“Yeddi gözəl”in qəhrəmanı Bəhram Gur E. Bertels (Е.Э. Бертельс) demişkən, “poemanın birinci hissəsində hələ Xosrov'a oxşayır”, sonra “bu hökmdarın içdən tam yenilənməsi, onun ideal qəhrəmana yaxınlaşması baş verir”³⁵. Onu da qeyd edim ki, elə başlanğıcdan, ilk gəncliyindən Bəhram elm öyrənməyə meyilli idi, “Bütün elmlərin mahiyyətini öyrəndi” (“Yeddi gözəl”, 812).

Nizami yalnız son və həcmcə ən böyük əsəri olan “İsgəndərnamə”sində düşündüyü, axtardığı qəhrəman surətini yarada bildi. İsgəndər böyük sərkərdə və ədalətli hökmdar olmaqla yanaşı, yüksək savadlı müdrik şəxsdir. Nizami istifadə etdiyi qaynaqlara da əsaslanıb, İsgəndəri məmnuniyyətlə peyğəmbərlik mərtəbəsinə ucaldır. Xosrov və Bəhram İran hökmdarları, İsgəndər isə cahan hökmdarıdır. Əlbəttə, Nizami'nin İsgəndər'i tarixi Makedoniyalı İsgəndərdən çox fərqlənir. Nizami öz ürəyindən keçəni, yeni güclü və ədalətli hökmdar, elmi-fəlsəfi biliklərə

³⁵ Бертельс Е. Э. 1981. Некоторые задачи изучения творчества Низами. В “Выдающиеся русские ученые и писатели о Низами Гянджеви”. Баку: Yazıçı. səh. 23.

Bakıda Bəhrəm Gura qoyulmuş abidə

yyələnməmiş ağıllı və müdrik şəxs surətini yaratmaq üçün haqqında əfsanələr gəzən və dünya imperiyası yaratmış olan Makedoniyalı İsgəndəri seçdi. "Dirilik suyundan bir qətrə tapan" ("Şərəfnamə", 505) Nizami öz gücünə, öz ağılına və şairlik istedadına inanır, "İsgəndərnamə"ni yazmaqla İsgəndər'i yaşadaçağını deyir:

*Bu məşhur dastanla uzun müddət
Onun adını dünyada yaşatdım (555).*

*O həyat çeşməsini çox axtardı,
Ancaq o vaxt axtardığını indi tapdı (812).*

Nizami son əsəri olan "İsgəndərnamə"ni yazanda cavan deyildi, qocalmış və xəstə əhval idi. Lakin o, xəyalən, öz qəhrəmanı İsgəndər'lə birlikdə, atını dünyanın hər tərəfinə səyirtmiş, geniş meydan açmış, böyük dənizlər aşmış, suda və quruda uzun məsafələr qət etmişdi. Nizami'nin İsgəndər'i tarixi Makedoniyalı İsgəndərdən qat-qat çox və uzaq səfərlərə çıxır, dünyanı gəzir:

*İsgəndər dünyanı dolaşan bir şah idi.
Səfər üçün azuqəsi həmişə hazır idi (703).*

"İsgəndərnamə və coğrafi məkan" mövzusu aşağıda ətraflı müzakirə olunacaq. Əlbəttə, İsgəndər'i Nizami gəzdirir, bununla Nizami özü də Gəncədə əsirlikdən qurtarır, adı və şöhrəti dünyanı gəzir:

*Nizami, xəzinənin düyününü aç,
Nə qədər sən Gəncəyə əsir qalacaqsan?! ("İqbalnamə", 274).*

Nizami'nin tarix fəlsəfəsi

Nizami'nin müraciət etdiyi mövzular tarixlə, keçmişin məşhur insanları və hadisələri ilə birbaşa bağlıdır. Nizami müxtəlif dillərdə (əsasən ərəb və fars-dəri dillərində) çox tarix kitabı oxuduğunu dəfələrlə qeyd edib. O, "Şəhriyarların tarixlərinə dair hər şey"i ("Yeddi gözəl", 188) daxilinə alan xüsusi bir kitabla tanışlığını və bir nəfərin (Firdovsi'nin) əvvəllər o tarixləri şeirə çevirdiyini qeyd edir: "Gəlib onların hamısını dürüst nəzmə çəkmişdi" (189).

Nizami bu tarix kitabı ilə qəti surətdə kifayətlənmədiyini, çox axtardığını, tanınmış tarixçilərin əsərlərini və pərakəndə nüsxələri toplayıb oxuduğunu deyir:

*Yenə də gizli kitabların hamısını aradım –
Dünyanın ucqarlarına dağılmış [kitabları].
Ərəb və dəri dilində [deyilmiş] sözləri,
Buxari və Təbəri'nin əlyazmalarını
Və başqa pərakəndə nüsxələri ki*

*Müxtəlif evlərin [sarayların] xəzinələrində saxlanılırdı –
Əlimə keçən bütün vərəqlərin hamısını bir kisəyə yığdım (196-199).*

Nizami tarixi əhvalatı yaxşı başa düşmək üçün müxtəlif dillərdə yazılmış müxtəlif xalqların tarixlərinə, yəni çox qaynaqlara baş vurmağın zərurətini, qaynaqları doğru seçməyin və tarixi hadisənin mahiyyətini düzgün anlamağın vacibliyini vurğulayır:

*O üfüqlərdə gəzən şahın izini [əhvalatını]
Bir nüsxədə yığcam yazılmış görmədim.
Ayrı-ayrı nüsxələrdə pərakəndə idi,
Hər bir nüsxədən bir maye aldım.
Onu öz şeirimə düzdüm, bəzədim,
Yeni tarixlərdən ziyadə
Yəhudi, Nəsrani və Pəhləvi tarixini aradım.
Hər bir kitabın qiymətlini seçdim,
Hər qabıqdan onun məğzini aldım,
Hər dildə olan xəzinələri topladım,
Onların hamısından bu dastanı yazdım (692-7).*

“Xosrov və Şirin” poeması üzərində işləyərkən gözdən uzaqda qalmış, “kənara atılmış” bir qaynaqdan bəhrələndiyini yazır:

*Xosrov və Şirin hekayəsi gizli deyil
Doğrudan da ondan şirin dastan yoxdur (462).
Bərdədə bir kənara atılmış yazısı vardı (463).*

Nizami'yə görə şair tarixçi deyil və bu səbəbdən tarixi hadisəyə müəyyən bəzək vurmadan keçinə bilməz, yəni bədii ədəbiyyatla tarix elmi arasında fərq var. O, digər yandan çox inanılmaz şeyi qəbul etmədiyini bildirir:

*Tarixlər şeirlə yazılsa əgər,
Yolu azmamaq mümkün deyil (753).
Amma inanılmaz bir şey tapdımsa,
Onu qəbul etməkdən üz döndərdim (755).*

Bununla yanaşı, şair oxucusunda hiss-həyəcan yaratmaq, onu ağlatmaq və ya güldürmək istəyir, onun işi salnaməçilikdən, olub-keçənləri təsvir etməkdən ibarət deyil, Nizami kimi böyük şair şairin yalana da yer verdiyini bilir və bunu bəyan edir:

*Doğruya oxşar yalan
Həqiqətdən uzaq doğrudan yaxşıdır (761).*

Nizami şairin, dastan yazanın tarixi xronologiyaya əməl etməsini mühüm saymır, daha doğrusu, xronologiyarı pozmadan yazmaq olmur deyir:

*Qabağa qaçmağı və yaxud geri qalmağı nöqsan tutma
[Dastan] Yazan bundan qacına bilməz (“Şərəfnamə”, 689).*

Makedoniyalı İsgəndər

* * *

Nizami'nin sevimli qəhrəmanı İsgəndər tarixi Makedoniyalı Aleksandr'dan (Böyük Aleksandr'dan) nə ilə fərqlənir? Nizami öz İsgəndər'ini yaradarkən hansı ideyalara və hansı tarixi və ədəbi qaynaqlara əsaslanmışdı? Nizami tarixi qaynaqlardan necə istifadə edirdi? Nizami nə üçün tarixi anaxronizmlərə yol verirdi? Bu və bənzər suallar ətrafında söhbət etməyə çalışacam.

Makedoniyalı Aleksandrın həyat və fəaliyyəti onun müasiri, həkimi və səfər yoldaşı Kallisten (Callisthenes), eləcə də sonrakı dövr tarixçiləri Siciliyalı Diodor (Diodorus Siculus, 1-ci əsr), Quintus Curtius Rufus (1-ci əsr?), Plutarch (1 və 2-ci əsr), Arrian (əsasən 2-ci əsr), Marcus Justinus (2-3-cü əsr) kimi qədim dünya tarixçi və filosofları tərəfindən öyrənilmiş və yazılmışdır.

Böyük Aleksandr barədə hardasa 4-cü əsrdə yunanca formalaşan hekayələr və əfsanələr küllisi çox populyar oldu, tarixi roman şəklinə düşdü, get-gedə Aleksandr romanı (Alexander Romance) və bənzər adlar aldı, digər dillərə tərcümə olundu, üstəlik, hər dildə yeniləndi və dəyişdirildi. Bu hekayələri Kallisten'ə aid etmək meylli qəbul edilmədi (Kallisten Aleksandrdan əvvəl ölmüşdü), naməlum müəllif olaraq Psevdo-Kallisten (Pseudo-Callisthenes) adı işlədildi. Bu əfsanələr 6-cı əsrdən başlayaraq Süryani-Arami (Syriac Aramaic) dilində geniş yayıldı və bu dildən ərəb, fars və başqa dillərə çevrildi.³⁶ Quran'dakı Zülqərneyn (Dhu-al-Qarnayn) əfsanəsi (18: 83-102) ilə Aleksandr romanı arasında bağlantı olduğu deyilir.

Firdovsi öz "Şahnamə"sində Psevdo-Kallisten qaynağından istifadə edir, həmin qaynağa xas olan çoxsaylı möcüzələri öz dastanına daxil etməkdən çəkinmir. Nizami'nin də istifadə etdiyi qaynaqlar arasında Psevdo-Kallisten birinci yerdə dayanır, lakin Nizami möcüzələrdən uzaq durmaqla yanaşı, bu qaynaqdan daha yaradıcı istifadə edir, onun "İsgəndərnamə"si tarixi-coğrafi-fəlsəfi baxımdan Makedoniyalı Aleksandr barədə əfsanələrdən çox fərqlənir. Bu barədə aşağıda söhbət ediləcək.

"İsgəndərnamə" də fəlsəfi qat və anaxronizm

Aristoteldən (Ərəstu'dan) fəlsəfə və elm öyrənmiş olan İsgəndər, daha doğrusu, Nizami'nin İsgəndəri özü filosofdur və filosoflarla oturub-durmağı, fəlsəfi məclislər düzəltməyi sevir. Hindli hikmət sahibi bir qoca İsgəndəri suala tutur, ondan dünya, Tanrının təbiəti və yeri, dünyanın sonu, ölüm sonrası həyat, bədən və can (ruh), yuxunun təbiəti, pis gözün və ya göz-dəymənin mənası, ulduzlarla fal açma, insan sifətinin iki - ağ, qara rəngdə olma səbəbləri kimi müəmmalı məsələlər barədə soruşur. Bu sualları hind filosoflarının görüşləri baxımından təhlil etmək mümkündür. İsgəndərin cavabları ətraflı və inandırıcı görünür. Görkəmli Nizamişünas Camal Mustafayev'ə görə Nizami hind materializmi ilə daha yaxşı tanışdır, nəinki yunan fəlsəfəsi ilə³⁷. Nizami digər poemalarında da bu və buna bənzər fəlsəfi suallar qoyur, onlara öz

³⁶ 1. Ciancaglini, C. A. 2001. "The Syriac Version of the Alexander Romance". Journal Le Muséon. Volume: 114 Issue: 1-2, səh. 121-140. 2. Stoneman R, Erickson K və Netton I. 2012. The Alexander Romance in Persia and the East. Journal Ancient Narrative Supplementum 15. Eelde: Barkhuis.

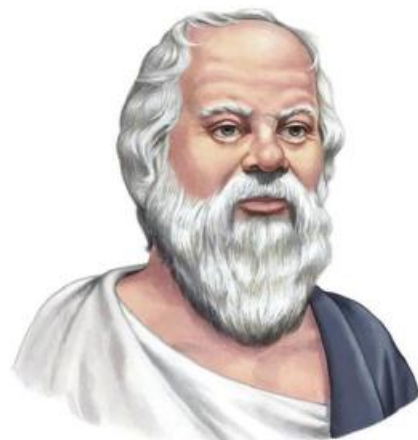
³⁷ Мустафаев Дж. 1962. Философские и этические воззрения Низами. Баку: Elmlər Akademiyası Nəşriyyatı. səh. 91.

qəhrəmanlarının dili ilə cavab verir.

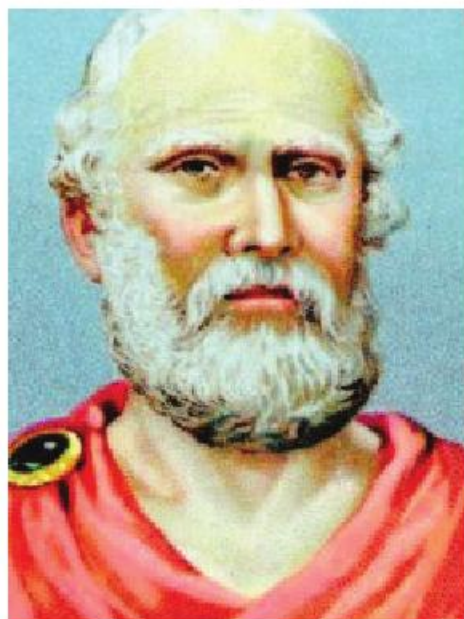
İsgəndərin ətrafı filosoflarla dolu idi

*Hər birisi bir elmə fəxr edirdi,
Hər kəsin özünəməxsus bir aləmi vardı ("Şərəfnamə",
1002).*

İsgəndər "Fələyin gizli sirlərini açmaq" (1474) deyərək, filosoflar arasından yeddisini seçmiş, onları başına cəm etmiş, ilk məsələ olaraq "Bu dünya başlanğıcda necə olmuşdur?" (1482) sualına bir-bir cavab verməyi təklif etmişdi. Nizami yeddi cavabdan sonra İsgəndər'in özünə söz verir, sonda isə "Nizaminin dedikləri"ni meydana qoyur. Nizami'yə görə, "Böyük yaradıcı" "İlk əvvəl ağıl yaratmışdır" (1602). Nizami "İsgəndər'in yeddi filosofla xəlvətə çəkilməsi"ndən danışır. Hansı filosoflardır

Sokrat

Platon

mövcuddür. Məsələn, Aristotelin doğum və ölüm tarixlərini (b.e.ə. 384 – b.e.ə. 322) kimi yazırlar. Mən "bizim eramuzdan əvvəl"ki tarixi sadəcə uyğun mənfi rəqəmlərlə göstərirəm, məsələn, Aristotel (-384, -322) və ya Aristotel ([-384] – [-322]).

Bolinas'ı möcüzələr törədə bilən filosof saymışlar. "İsgəndərnəmə"də Bolinas səfər zamanı İsgəndər'i müşayiət edir, ona məsləhət verir və kömək edir. Həlbuki, gerçək Bolinas'ı Makedoniyalı Aleksandrın azı 4 əsr ayırır. Nizami'də Hörmüz adı ilə anılan filosof Hermes isə mifoloji Hermes Trimegist, yəni Üçqat qüdrətli Hermes deməkdir; yunanlar Misir bilik və sehr tanrısı Thot və yunan tanrı Hermes'i bir-birinə qovuşdurub Hermes Trimegist'i (Trismegistus'u) meydana çıxardılar.

Göründüyü kimi, "İsgəndərnəmə"dəki 7 filosofdan Fales və Porfiri arasında 8-9 əsr vaxt

İsgəndərin başına toplaşanlar? "Vəzir", "saf ürəkli, ağıllı" Ərəstu, "cavan", "alim" Bolinas, "qoca" Sokrat, "hamunun ustası", "əzəmətli qoca" Əflatun, "alim" Vales (Fales), Porfuriyus (Porfiri) və "xoşməhəkəməli", "iti ağılı olan", "göydə yer tutan" Hörmüz (əslində Hermes). Bu filosofları canlı olaraq bir yere toplamaq qəti mümkün olmazdı, onlar müxtəlif, bəzən bir-birindən çox uzaq dövrlərdə yaşamışlar. Onların yaşadığı zamanı yada salıram: Fales və ya Valis (-7-ci əsrin sonları və -6-cı əsrin ikinci yarısı), Sokrat (-469, -399), Platon (-428/7, -348/7), Aristotel (-384, -322), neoplatonik Porfiri (?234, ?305), neopifaqorçu və əlkimyaçı möcüzə törədə bilən Tyanalı Apollonios və ya Bolinas və ya Balinas (əsasən 1-ci əsr).

Qeyd. "Eramuzdan əvvəl"ki və ya "bizim eramuzdan əvvəl"ki tarixi göstərmək üçün xüsusi işarələr

Aristotel

fərqi var. İsgəndər anadan olanda Sokrat ölmüşdü, Platon öləndə İsgəndərin 7-8 yaşı vardı. Beləliklə, adı çəkilən 7 filosofdan yalnız biri – Aristotel (Ərəstu) Makedoniyalı Aleksandriya ilə tanış idi: Aristotel, doğrudan da, ona dərs demişdi. Nizami Sokrat və Platon'u da Aleksandriya müəllimləri sırasına qoyur; İsgəndər peyğəmbərliyi qəbul edəndən sonra səfərə çıxmaq istəyir və üç "sevimli müəllimlərindən" – Ərəstu, Əflatun və Sokratdan məsləhət istəyir. Nizami Sokrat-Platon-Aristotel üçlüyünə aid yaşca böyük-küçük məsələsindən xəbərdardır, lakin o, digər dörd filosofun hansı dövrdə, kimin əvvəl, kimin sonra yaşaması barədə, böyük ehtimalla məlumath deyil; Nizami'nin Bolinas barədə "cavan" sözü işlətməsi onun Bolinas'ı ən azı Ərəstudan sonra yaşamış kimi qəbul etdiyinə işarədir.

Nizami bu 7 filosofu nə dərəcədə tanıyırdı və onların çox fərqli zamanlarda yaşadığını bilirdimi? Nizami yunan fəlsəfəsi və adı çəkilən filosoflar haqqında müəyyən təsəvvürə malik idi, o filosofların bəzi ideyalarından danışırdı. Lakin, bu təsəvvür dərin deyildi, Nizami həmin filosofların demədiyi fikirləri də onlara aid edə bilər. Nizami yunan filosoflarının əsərlərini oxumamışdı, bu aydın görünür; o, həmin filosofların həyat və fəlsəfələri barədə yarımçıq təsəvvürlərə malik idi, onları hansısa populyar ədəbiyyatdan öyrənmişdi.

Nizami bəzən, filosofları bir-biri ilə qarışdırırmışdı. Sinoplu Diogen'in Makedoniyalı Aleksandriya ilə görüşməsi əhvalatı yaxşı məlumdur. Nizami isə "İsgəndərnamə"də bu əhvalatın İsgəndər və Sokrat arasında baş verdiyini yazır. Nizami'yə görə, Sokrat zahid həyatı keçirir.

Bir küncə çəkilib tək yaşamağı xoşlayır (1184).

"Canımı bir parça arpa çörəyinə alışıdığı halda

Niyə bütöv buğda çörəyinin qəmini çəkim?!" (1242).

Nizami Sokrat'ın ölüm səhnəsini əsasən doğru təsvir edir. Platon və Aristotel arasında rəqabət və münaqişə olduğunu deyən Nizami Platon'un öz tələbəsinin yekəxanahlığına qarşı qeyri-adi bir musiqi aləti icad etdiyini yazır; bu aləti səsləndirməklə dinləyicini yatırtmaq və yənidən oyatmaq olur. Əslində, belə şey baş verməmişdir. Fərabî'nin ifa etdiyi musiqi ilə qulaq asanları ağlatdığı, güldürdüyü, yatırdıb sonra oyatdığı barədə rəvayət mövcuddur. Görünür ki, Nizami bu rəvayətdən istifadə etmiş, onu Platon'la bağlamışdır. Nizami'nin Bolinası aid etdiyi bəzi fikirlər isə əslində Empedokl'a məxsusdur. "İsgəndərnamə"dəki yunan filosofunun görüşləri və onların doğruluq dərəcələri barədə xüsusi söhbət açmaq fikrim yoxdur, bu barədə Camal Mustafayev'in yuxarıda adı çəkilən kitabından məlumat almaq mümkündür.

Filosoflarla bağlı Nizami digər bir neçə anaxronizmə də yol verir. Arşimides'i (Arximed'i və ya Arximedes'i, -287, -212) Ərəstu'nun tələbəsi kimi təqdim edir. Halbuki, Arximed Aristotelin ölümündən 35 il keçdikdən sonra doğulmuşdur. Nizami'nin elm tarixində ilk əlkimyaçılardan biri kimi yadda qalmış Qibtli Mariya və ya Yəhudi Mariya (Mary the Jewess) adlı qadın³⁸ barədə "İqbalnamə"də verdiyi məlumat maraqlıdır ("Qibtli Mariya və onun kimiya hazırlaması hekayəsi"). Nizami Mariya'nın əlkimyanı Ərəstu'dan öyrəndiyi və İsgəndər'lə Mariya'nın arasının dəyməsi və Ərəstunun aranı düzəltməsi barədə söhbət açır. Mariya İsgəndər və Ərəstu'dan sonra yaşamışdır və bu hekayənin tarixi kökü yoxdur.

(Davamı var)

³⁸ İsaaxanlı H. 2018. Əlkimya: elm, sənət və mistika. Bakı: Xəzər Universiteti Nəşriyyatı. səh. 38-45.

ŞƏHİD ATAMƏLİ MUSAOĞLUNUN ANIM MƏRASİMİ

COMMEMORATION CEREMONY OF MARTYR ATAMALI MUSAOGLU

Oktyabrın 16-da Qaradağ rayonunun Lökbatan qəsəbəsində Xəzər Universitetinin magistr tələbəsi olmuş Şəhid Ataməli Musaoğlunun anım mərasimi keçirildi. Öncə Lökbatan Şəhidlər Xiyabanında şəhidin məzarı ziyarət edildi. Xəzər Universitetinin kollektivi adından şəhidin məzarı üstünə əklil qoyuldu. Əklil qoyma mərasimində universitetin rektoru İradə Xəlilova, İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Əlövsət Əmirbəyli, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekani Fəxrəndə Əlimərdanova, Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin dekani Səidə Şərifova və digər əməkdaşlar iştirak etdilər.

Qaradağ Rayon icra hakimiyyətinin rəhbərliyi və Lökbatan məktəblilərinin iştirakı ilə keçən tədbirdən sonra rayon mərkəzində yerləşən keyir - şər evində şəhidin ruhuna quran oxundu və ehsan verildi.

On October 16, the commemoration ceremony of Martyr Atamali Musaoglu, who was a graduate student of Khazar University, was held in Lokbatan settlement of Garadagh district. First, the martyr's grave was visited in Lokbatan Martyrs' Alley. On behalf of the collective of Khazar University, a wreath was placed on the grave of the martyr. University Rector Irada Khalilova, Director of Public Relations and Media Aloysat Amirbeyli, Dean of the School of Science and Engineering Fakhranda Alimardanova, Dean of the Graduate School of Science, Art and Technology Saida Sharifova and other employees took part in the wreath-laying ceremony.

After the event with the participation of the executive power of Garadagh District and students of Lokbatan, Quran was recited and funeral repast were arranged to the martyr's soul.

**“XƏZƏR”İN ƏMƏKDAŞLARI SLU-DA HANIMSPAC
LAYİHƏSİNİN YEKUN İCLASINDA
KHAZAR UNIVERSITY STAFF MEMBERS AT FINAL
MEETING OF HANIMSPAC PROJECT AT SLU**

Sentyabrın 22-23-də Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova, Həyat elmləri departamentinin dosenti Cavid Ocaqi və koordinatoru b.ü.f.d. Ayaz Məmmədov İsveçin Uppsala şəhərində yerləşən Kənd Təsərrüfatı Elmləri Universitetində (SLU) təşkil olunmuş “Dayanıqlı İstehsal və İstehlak üçün Xoşbəxt Heyvanlar (HANIMSPAC)” adlı layihənin yekun iclasında iştirak etdilər.

Ukrayna Milli Həyat və Ətraf Mühit Elmləri Universiteti, Poltava Dövlət Aqrar Akademiyası, Litva Səhiyyə Elmləri Universiteti, Estoniya Həyat Elmləri Universiteti və Latviya Həyat Elmləri və Texnologiyaları Universitetlərinin nümayəndələri

On September 22-23, Rector of Khazar University, Associate Professor Irada Khalilova, Associate Professor of Life Sciences Department, Javid Ojagi, and Coordinator, Doctor of Philosophy in Biology, Ayaz Mammadov participated in the final meeting of the project Happy Animals for Sustainable Production and Consumption (HANIMSPAC) organized at the University of Agricultural Sciences (SLU) in Uppsala, Sweden. Representatives of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Poltava State Agrarian Academy, Lithuanian University of Health Sciences, Estonian University of Life Sciences and Latvian University of Life

də SLU-nun Molekulyar Elmlər Departamentində təşkil olunmuş tədbirin iştirakçıları idi.

Xəzər Universiteti Həyat Elmləri departamentinin əməkdaşları tərəfindən fermer və sahibkarlar arasında aparılmış “Heyvanların rifahı” ilə bağlı sorğunun nəticələrinin statistik təhlili tədbir iştirakçılarına təqdim edilərək, geniş müzakirə olundu. Aparılmış sorğunun nəticələrinin təhlilinə əsasən, Azərbaycan və Ukraynada fermerlərin heyvanların rifahı və mühafizəsi haqqında daha çox məlumata ehtiyac duyduğu müəyyən edildi. Eyni zamanda, aparılan müzakirədə layihənin yekunu olaraq, sorğunun nəticələrindən iki məqalə hazırlanaraq beynəlxalq jurnallarda dərc olunması qərara alındı.

Seminarın növbəti günündə tədbir iştirakçıları SLU-nun bir sıra departamentləri ilə və xüsusən

Sciences and Technologies were also participants in the event organized at the Department of Molecular Sciences of SLU.

The statistical analysis of the results of the “Animal welfare” survey conducted among farmers and entrepreneurs by Khazar University Life Sciences department staff was presented to the event participants and widely discussed. Based on the analysis of the survey results, it was determined that farmers in Azerbaijan and Ukraine need more information about animal welfare and protection. At the same time, it was decided to prepare two articles from the results of the survey and publish them in international journals as a conclusion of the project.

On the next day of the seminar, the event participants were introduced to a number of departments of

Baytarlıq Təbabəti Fakültəsi ilə tanış edildi. Sonra isə heyvanların rifahı ilə bağlı Horizon -2020 və digər beynəlxalq fondlara uzunmüddətli layihənin hazırlanması və təqdim olunması geniş müzakirə olundu.

SLU, especially the Faculty of Veterinary Medicine. Then the preparation and submission of a long-term project to Horizon-2020 and other international funds regarding animal welfare was widely discussed.

During the visit, Associate Professor İrada

Səfər müddətində dosent İrada Xəlilova SLU əməkdaşları ilə bir sıra elmi tədqiqat sahələri üzrə əlaqələrin gücləndirilməsinin vacibliyini bildirdi.

Qeyd edək ki, cari layihə 2021-ci ildə İsveç İnstitutu və Baltik Dənizi Regionunda Layihə Təşəbbüsü proqramının maliyyə dəstəyi ilə SLU-nun Molekulyar Elmlər Departamenti, Milli Heyvanların Rifahı Mərkəzi (SCAW), Heyvanların Ətraf Mühiti və Sağlamlığı Departamenti və SLU-nun Qrantlar Ofisi tərəfindən başlamışdır.

Khalilova stated the importance of strengthening relations with SLU employees in a number of scientific research areas.

Note that the current project is funded by the Swedish Institute and the Baltic Sea Region Project Initiative program in 2021 by SLU's Department of Molecular Sciences, National Center for Animal Welfare (SCAW), Department of Animal Environment and Health, and has been launched by SLU's Grants Office.

DEPARTAMENT MÜDİRİ BEYNƏLXALQ KONFRANSDA

Oktyabrın 12-15-də Qırğızıstanın paytaxtı Bişkekə Qırğızıstan-Türkiyə Manas Universitetinin ev sahibliyi və türk dünyasından bir neçə universitetin əməkdaşlığı ilə “Manas Forum – 2022” adlı beynəlxalq tədbir keçirildi. Bu il ikinci dəfə keçirilən forum “Asiyada təhlükəsizlik və güc keçidi” mövzusunda idi.

Qasım Tınıstanov konfrans salomunda baş tutan forumda Türk dünyasından çox sayda mütəxəssisin çıxışları dinlənilmişdir. Forumda Xəzər Universiteti Tarix və arxeologiya departamentinin müdiri Dr. Telman Nüsrətoğlu “Avrasiyada təhlükəsizlik və sabitliyin təmin edilməsində TDT-nin rolu” adlı mövzu ilə çıxış etmişdir.

DEPARTMENT HEAD AT INTERNATIONAL CONFERENCE

On October 12-15, an international event called “Manas Forum - 2022” was held in Bishkek, the capital of Kyrgyzstan, hosted by Kyrgyzstan-Turkey Manas University and with the cooperation of several universities from the Turkic world. The forum held for the second time this year was on “Security and Power Transition in Asia”.

At the forum held in the Gasim Tynistanov conference hall, speeches of many experts from the Turkic world were heard. At the forum, the head of Khazar University History and Archeology Department Dr. Telman Nüsratoglu spoke on the topic “The role of OTS in ensuring security and stability in Eurasia”.

“DƏNİZ OLMASAYDI, BAKININ HAVASI DAHA PİS OLARDI”

Kaspi.az xəbər portalının 2022-ci il oktyabrın 10-da dərc etdiyi müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

Rövşən Abbasov: *“Yoxlamaların nəticəsinə görə, Bakıda ən çirkli hava “Neftçilər” metrostansiyası ətrafındadır. Burada havanın çirklilik dərəcəsi günün saatlarına görə dəyişir. Ən çirkli hava səhər saat 11-12 radələrində müşahidə olunur”*

Azərbaycanın bölgələrinə gəzmək üçün üz tutanlardan belə bir cümlə eşidirik: “Gedək təmiz hava alağ”. Çünki hər kəs Bakıda ciyərlərimizə çəkdiyimiz havanın təmiz olmadığını bilir. Ancaq Bakının da havası daha çirkli və nisbətən yaxşı hesab edilən əraziləri var. Bununla bağlı zaman-zaman yoxlamalar aparılır. Həmin yoxlamaların aparılmasında iştirak edən mütəxəssislə söhbət etmişik. Söhbət Xəzər Universitetinin Coğrafiya və ətraf mühit departamentinin rəhbəri, Xəzər Hava Keyfiyyəti Laboratoriyasının müdiri Rövşən Abbasovdan gedir.

- Rövşən müəllim, laboratoriyanız tərəfindən Bakı şəhərində havanın keyfiyyəti sonuncu dəfə nə zaman yoxlanıb?

- Pandemiya əvvəl daha tez-tez bu yoxlamaları aparırıdık. Pandemiya dövründə bir az azaldı. Sonuncu dəfə fevral ayında yoxlamamız olub.

- Ən son yoxlamalara görə Bakıda ən çirkli havası olan ərazilər hansılardır?

- Bizim yoxlamalarımız ilk vaxtlar daha çox metro stansiyalarının yaxınlığını və Bakıdan kənar qəsəbələri əhatə edirdi. Yoxlamaların nəticəsinə görə, Bakıda ən çirkli hava “Neftçilər” metro stansiyası ətrafındadır. Burada havanın çirklilik dərəcəsi günün saatlarına görə dəyişir. Ən çirkli hava səhər 11-12 radələrində müşahidə olunur. Ondan sonra “Koroğlu” metrostansiyasının ətrafı gəlir. “Sahil”, “20 Yanvar”, “Memar Əcəmi”, “Gənclik” və s. metro stansiyalarının ətraf əraziləri gəlir. Ən təmiz havanı Buzovna, Bilgah istiqamətində müşahidə etdik. Ümumilikdə isə, qəsəbələrlə şəhər içinin havası arasında böyük fərq var.

Metronun havaya təsiri

- Niyə araşdırma üçün metro stansiyalarının ətraflarını seçirsiniz? Metronun havanın keyfiyyətinə təsiri nə kimi olur?

- Metronun havanın keyfiyyətinə birbaşa deyil, dolaylı təsiri var. Metro yerləşən ərazilərdə əhali sıx yaşayır, daha çox toplaşır, həmin yerlərdə avtomobillər daha çox olur. Bu da atmosfərə daha çox kükürd, azot oksidlərinin atılması və havanın keyfiyyətinin pisləşməsi deməkdir. Digər məqam isə tikinti şirkətlərinin bina

tikintisi üçün metro ətraflarını seçməsidir. Tikinti şirkətləri ələ yer axtarırlar ki, həmin yerdə mənzillərə tələb çox, qiymət də yüksək olsun. Bahalı yerlər isə adətən metro ətrafları olur. Çünki insanlar nəqliyyat baxımından daha rahat yerləri istəyirlər. Ona görə tikinti şirkətləri metro ətrafında sürətli şəkildə evlər tikirlər. Müvafiq orqanlar bunun qarşısını almaq istəyirlər, amma bir də görürsən ki, hardasa yenə yer tutuldu. Tikinti maraqları yaşılıqların aradan çıxarılmasına da gətirib çıxarır.

- Bəs çıxış yolu nədir?

- Bunun qarşısının alınması üçün Bakıda metro şəbəkəsi genişlənməlidir. Hazırkı metro şəbəkələrinə düşən yük paylanmalıdır. Məsələn, Neftçilərdə metro var, Bakıxanov qəsəbəsində yox. Orda da olmalıdır, Qaraçuxur, Xırdalan, Masazır və s. ərazilərdə də metroya ehtiyac var. Bu paylanmalar kömək edəcək ki, yük hansısa metroya düşməsin. Yaxud Masazır, Hökməli, Bakıxanov kimi yerlərdə də metro olsaydı, tikinti şirkətlərinin bir qismi tikinti üçün o əraziləri seçərdi. Metro stansiyalarının artması ilə insanlar şəxsi avtomobillərdən daha az istifadə edəcəklər. Bu da havanın daha az çirklənməsinə səbəb olacaq. Deyə bilərsiniz ki, məsələn, "28 May" metrostansiyası var, amma onun ətrafında şəxsi avtomobillər çoxdur. Çünki metroda sıxlıqdır, rahat deyil. Stansiyalar çox olarsa, bu pay bölünərsə, sıxlıq daha az, komfort daha çox olar. İctimai nəqliyyat daha da gücləndirilməli, rahat olmalıdır.

Bakının havasını çirkləndirənlər

- Bakıda havanın çirklənməsinə səbəb olan əsas məqamlar nələrdir?

- Abşeron yarımadasında şəhər olmasaydı belə, bu ərazidə havanın keyfiyyəti digər yerlərlə müqayisədə daha aşağı ola bilərdi. Çünki tozlu, quraq ərazidir, bitki örtüyü çox deyil. Bakının ətrafında çoxlu daş karxanaları var. Onların tozu nəinki Bakı, ətraf yaşayış ərazilərində də hiss olunur. Daş karxanalarında daşların müəyyən normativlər əsasında kəsilməsinə fikir verilməlidir. Ancaq bütün bunların fonunda Bakıda havanın keyfiyyətini pisləşdirən əsas amil avtomobillərdir. Məlumdur ki, Almaniya, ABŞ, Cənubi Koreya kimi ölkələrdən Azərbaycana işlənmiş avtomobillər çox gətirilib. İşlənmiş avtomobillər həm benzini çox yandırır, həm havaya tullantıları daha çox olur. Elektrik və hibrid avtomobillərin məşhurlaşması ilə global səviyyədə bu problem həllini tapır. Ancaq bu, Azərbaycan kimi ölkələr üçün təhlükə ola bilər. Tam elektrik avtomobillərinə keçən ölkələrdəki daxili yanma mühərrikli avtomobillər necə olacaq? Hamısı bizim kimi ölkələrə gedə bilər. Yaxın 10-15 ildə güclü bir dalğa - benzinlə işləyən avtomobillərin qiymətində güclü enmələr olacaq. Azərbaycan kimi ölkələrə növbəti təzyiqlər artacaq. Biz özümüzü bundan qorumalıyıq. 2015-2016-cı illərdə Azərbaycan Paris Sazişinə qol çəkib, könüllü öhdəlik götürüb ki, öz ərazisində atmosfərə atılan tullantıları - xüsusilə karbon qazını 30 faizə qədər azaldacaq. Bu istiqamətdə çoxlu tədbirlər gədir. Hibrid və elektrik avtomobillərinin ölkəyə idxal olunmasında gömrük rüsumları azaldılıb ki, insanlarda həvəs yaransın. "Toyota Prius" hibrid avtomobilləri nə qədər artıb. İkiqat az benzin yandırır, havanı da ikiqat az çirkləndirir.

- Bu, hazırda havanın keyfiyyətində fərq yaradır mı?

- Hələ o səviyyədə gətirilməyib. Ancaq həmin hibrid avtomobillərin əvəzinə tam benzinlə işləyən nəqliyyat vasitələri gətirilsəydi, indi havanın keyfiyyəti daha pis olardı. Elektrik və hibrid avtomobillər ənənəvi avtomobilləri əvəzlədikcə havanın keyfiyyətinə müsbət təsir edəcək.

- Bakı şəhəri ilə regionlarımızın havasını müqayisə etsək, fərq nə qədərdir?

- Xüsusilə, meşə olan rayonlarda Bakı ilə müqayisədə havanın çirklənməsi çox azdır. Məsələn, Qəbələ, Qubada havanın keyfiyyəti daha yüksəkdir. Bunu öz ağ ciyərlərinizdə belə hiss edə bilərsiniz. Bəzən rayonlarda tozun miqdarı Bakıdakı ilə müqayisədə bir neçə dəfə aşağı olur. 300-400 faiz fərq var. Regionlarda əhali də, nəqliyyat vasitələri də azdır.

- Regionlarımızın havasını müqayisə edək.

- Nisbətən Gəncədə havanın keyfiyyəti aşağıdır. Buna şəhərdə avtomobillərin sayının çox olması təsir edir. Sumqayıtda da havanın keyfiyyəti aşağıdır. Şirvan şəhərində bir qədər aşağıdır. Dağ rayonlarında hava keyfiyyəti yüksəkdir. Aran rayonlarında da havanı çirkləndirən geniş yayılmış mənbələr yoxdur. Aran rayonlarında hava tozlu ola bilər. Bunun da səbəbi bitki örtüyünün zəif olmasıdır.

Sumqayıtın havası ideal deyil

- Sumqayıt sovet dövründə iri kimya sənayesi mərkəzi olub. Şəhərin havası o vaxt çox çirklidi. SSRİ dağıldıqdan sonra kimya sənayesi müəssisələri də fəaliyyətini dayandırdı, havası da düzəldi. Son illər Sumqayıtın havası ilə bağlı şikayətlər çoxalıb.

- Sovet dövrü ilə müqayisədə Sumqayıtın havasının keyfiyyətində xeyli yaxşılaşma gedib. Bunun əsas səbəblərindən biri bəzi çirkləndirən ərazilərin reabilitasiya olunmasıdır. Sumqayıtda bir çox təmizləmə layihəsi həyata keçirilib, yaşıllıqlar salınıb. Üstəlik, oradakı zavodlarda köhnə texnologiyaların çoxu dayanıb, daha müasir texnologiyalar gətirilib. Hətta Sumqayıtın elə yerləri var ki, orda havanın keyfiyyəti Bakı ilə müqayisədə daha yaxşıdır. Ancaq Sumqayıtın havası ilə bağlı şikayət həmişə olacaq. Sumqayıtın havasının ideal olduğunu deyə bilmərik.

- Son illər Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin məlumatlarında havanın keyfiyyətində nəzərəcərpacaq dərəcədə yaxşılaşma olduğu bildirilir.

- Pandemiyanın sərt karantin dövründə havanın keyfiyyətində kəskin yaxşılaşma qeydə alındı. Ona görə ki, avtomobillər az idi. Havaya azot, kükürd oksidləri atılmırdı. Bu da onu göstərir ki, bizdə əsas problem elə nəqliyyatla bağlıdır. Bakıda havanın keyfiyyətinin yaxşılaşmasının bir səbəbi də məişət tullantılarının 10 il bundan öncə ilə müqayisədə daha yaxşı idarə olunmasıdır. Düzdür, elə yerlər var ki, hələ də məişət tullantılarının idarə olunmasında problemlər qalır. Amma mərkəzi hissələrdə bu cəhətdən vəziyyət daha yaxşıdır. Məişət tullantılarının idarə olunması problemi indi kənd yerlərində çoxdur. Bunu da diqqətdə saxlamaq lazımdır.

- Bakı küləklərinin havanın keyfiyyətinə təsiri necədir?

- Bakının havasını şimal və cənub küləkləri xilas edir. Daha çox cənub küləkləri. Cənub küləkləri dənizdən gəlir, dənizin havası da təmizdir. Dəniz Bakının havasını təmizləyir. Dəniz olmasaydı, Bakının havası daha pis olardı. Dənizin xeyri odur ki, həmin ərazidə bina tikmək mümkün deyil, orda məşinlər gəzə bilmir. İstər-istəməz o ərazi təbiətin öhdəsində qalıb.

- Bakının tozu da çoxdur, bəzən daha da artır.

- Toz problemini azaltmaq üçün Bakı ətrafında bitki örtüyü daha sıx ekilməlidir ki, qum-çınqıl ərazidəki hava şəhərə daxil olmamışdan əvvəl filtrasiya olunsun. Məsələn, Xocasən gölü ətrafında salınan iri yaşıllıq əraziləri bir neçə ildən sonra həmin ərazidə, eləcə də Bakının şimal hissəsində havanın keyfiyyətinin yaxşılaşmasına ciddi təsir edəcək. Havanın keyfiyyəti ilə bitki örtüyü arasında ciddi əlaqə var. Məsələn, otluq ərazilərdə havanın keyfiyyəti daha yaxşı olur. Bakı ətrafındakı boş ərazilərdə süni olaraq yaşıllaşdırma işləri aparılmalıdır.

- Fəsillərə görə havanın keyfiyyətindən danışaq.

- Soyuq havalarda havanın keyfiyyəti nisbətən yaxşılaşır. Yağışlı havadan sonra isə hava tərtəmiz olur. Tozum hamısı aşağı çökür. Əsl təmiz hava yağışdan sonra olur.

“Müəssisələrin üzərinə yük qoyulmalıdır”

- Fərdlər, müəssisələr aspektindən yanaşsaq, havanın keyfiyyətinin yaxşılaşması üçün nələr edilə bilər?

- Hər bir ev öz tullantılarını kəskin şəkildə azalda bilər. Məsələn, alış-verişdə mümkün qədər plastik torbalardan imtina etməliyik. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin plastik qabları ekoloji çantaya dəyişməklə bağlı layihəsi var. Bu səyləri bir qədər də artırmaq lazımdır. Almaniya da plastik butulkaları mağazaya verib əvəzində çek alıb alış-veriş etmək olur. Bu, bizdə də tətbiq olunsaydı, böyük effekt verər. Müəssisələrin üzərinə yük qoyulmalıdır. Məsələn, şirkətlər plastik butulkalarda su satışı çıxarırlar, amma o qabların yığılmasına cavabdehlik daşıyırlar. Onlara butulkaların yığılması üçün məsuliyyət daşdıqlarını bildirmək lazımdır. Heç olmasa iri mağazalarda qurğular qoyun, onları qəbul edin. Bakıda hansı kafeyə gedirsən, kabab təklif edirlər. Kababı da kömürle bişirirlər. Kömür haradan gəlir? Təbiətdən. Bunun monitorinqi aparılmalıdır. Həm üstüüstü havanı korlayır, həm də ağaclar kəsilir.

- Evlərimizdəki hava necədir?

- Qənaətbəxş deyil. Mebellər otağın havasını çirkləndirən əsas mənbələrdən biridir. Mebel alarkən diqqətli olun. Rəngə fikir verin, qoxusu varsa, almayın. Evdə xalça çox olmamasına çalışın. Xalçalar çirklənmə mənbəyidir. Kanalizasiya sisteminin yaxşı olmasına diqqət edin. Kondisioner havanı təmizləmir. Evlərin içərisində hava təmizləyici filtrlərə ehtiyac var. Onları alıb evə qoyun, bir həftə sonra filtri çıxarıb baxın nə vəziyyətdə olacaq. O tozlar hamısı bizim ağ ciyərindədir. Evdəki yuyucu vasitələri elə yerdə saxlayın ki, otağa qoxusu vurmasın. Hava təravətləndiricilərindən istifadə etməyin. Yaxud ucuz qiymətə günlərlə qoxusu getməyən ətirilər satılır. O ətirilər kimyəvi tullantıların gözəl qoxulu formasından başqa bir şey deyil. Bu, istəməz otağa, aldığımız havaya da təsir edir. Gündə minimum 3 dəfə otağın havasını dəyişmək lazımdır. Havanın daha təmiz olduğu vaxtlarda bunu etsək, daha yaxşıdır. Çirkləndirici ərazidə yaşayırsınızsa, səhərə yaxın dəyişin, çünki o vaxt hava daha təmiz olur. “Yel çəkən mənzil”lər var. Əgər mənziliniz belədirsə, hökmən hər iki tərəfdən pəncərəni açın, evin içərisində külək əssin, havanı təmizləsin.

- Havanın çirkliliyi yuxarı, yoxsa aşağı mərtəbələrdə daha çox hiss edilir?

- Bunun elə də fərqi yoxdur. Amma bir və ikinci mərtəbələr səthə daha yaxın olduğu üçün tozlanma onlarda daha çox ola bilər. Bir də bizə birinci mərtəbələrdə radon (radioaktiv maddələrdən yaranan qaz) ola bilər. Onu bizdə ölçümlər. Demirəm orda radon var, amma onun ölçüsü aparılmalıdır.

- “Neftçilər” metrostansiyası ətrafında və Buzovnadada yaşayan adamın sağlamlığında nə kimi fərq ola bilər?

- Ölkəmizdə bu istiqamətdə klinik araşdırmaların aparılmasına ehtiyac var. Belə araşdırmalar olmadığı üçün mən bu iki yeri müqayisə edib nə isə deyə bilmərəm. Ancaq başqa ölkələrdə aparılan klinik araşdırmalar göstərir ki, havanın çirkliliyi ictimai sağlamlığa ciddi təsir edir. Ürək-damar, tənəffüs sistemi xəstəliklərinə ciddi təsir edir. Əmək qabiliyyətinə təsir edir, düşünmə qabiliyyətini azaldır, baş ağrısı verir, yuxu pis olur. İnsanlar narahat yatırlar, ağır yuxular görürlər. Səhər narahat oyanırlar, işə narahat gedirlər. Bu da stressə səbəb olur, əsəb xəstəliklərinə gətirib çıxarır. Yatmamışdan əvvəl otağın havasını dəyişmək, təmiz havada gəzmək yaxşı təsir edir. Buna görə, şəhərin bütün ərazilərini əhatə edən parkların inşasına başlamalıyıq. İnsanların təmiz hava ala biləcəyi yerlər çox olmalıdır.

Aygün Asımqızı

<https://kaspi.az/deniz-olmasaydi-bakinin-havasi-daha-pis-olardi-musahib>

QAZI UNİVERSİTETİNİN PROFESSORU ERASMUS+ MÜBADİLƏ PROQRAMI ÇƏRÇİVƏSİNDƏ "XƏZƏR"DƏ

Sentyabrın 26-30-da Türkiyənin Ankara şəhərində yerləşən Qazi Universitetinin professoru Asuman Aşık Erasmus+ İşçi Mobilliyi Mübadilə Proqramı çərçivəsində Xəzər Universitetində oldu.

Proqramın ilk günü Beynəlxalq əlaqələr ofisinin və İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin təşkilatçılığı ilə görüş keçirildi. Görüşdə İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin koordinatoru Milana Abbasova Xəzər Universiteti, Asuman Aşık isə Qazi universiteti haqqında məlumat verdilər.

Proqram çərçivəsində Asuman Aşık İngilis dilinin tədrisi üzrə İntegrasiya texnologiyası fənnini tədris etmişdir.

Proqramın son günü Beynəlxalq əlaqələr ofisinin təşkilatçılığı ilə "Atəşgah məbədi" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğuna və "Yanardağ" Dövlət Tarix-Mədəniyyət və Təbiət Qoruğuna səfər olunmuşdur. Əlavə olaraq, Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Samədova ilə görüş keçirilmiş və Asuman Aşık'a proqramı uğurla başa çatdırdığına görə sertifikat təqdim edilmişdir.

GAZI UNIVERSITY PROFESSOR AT KHAZAR UNIVERSITY WITHIN THE ERASMUS+ EXCHANGE PROGRAM

On September 26-30, Professor Asuman Aşık of Gazi University, Ankara, Turkey, visited Khazar University as part of the Erasmus+ Staff Mobility Exchange Program. On the first day of the program, a meeting was organized by the International Relations Office and English Language and Literature Department. During the meeting, Milana Abbasova, the coordinator of the English language and literature department, gave information about Khazar University, and Asuman Ashik gave information about Gazi University.

Within the framework of the program, Asuman Aşık taught the subject of Integration technology in English language teaching.

On the last day of the program, a visit, organized by the International Relations Office, was made to "Ateshgah Temple" State Historical-Architecture Reserve and "Yanardag" State History-Culture and Nature Reserve. In addition, a meeting was held with Elza Samadova, Dean of the Faculty of Humanities, Education and Social Sciences, and Asuman Ashik was presented with a certificate for successfully completing the program.

ƏCNƏBİ TƏLƏBƏLƏRİN ŞUŞAYA SƏFƏRİ

INTERNATIONAL STUDENTS' VISIT TO SHUSHA

O ktyabrın 1-də Elm və Təhsil Nazirliyinin təşkilatı dəstəyi ilə Azərbaycanda təhsil alan əcnəbi tələbələr Şuşa şəhərinə səfəri baş tutub.

Səfərdə Xəzər Universitetinin əcnəbi tələbələri - İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin tələbəsi Abdullahi Aduabga Yahaya və Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin magistr tələbəsi Hanhae Hong iştirak ediblər.

Müvafiq qeyri-hökumət təşkilatının layihəsi çərçivəsində həyata keçirilən səfərə 18 ali təhsil müəssisəsindən 36 ölkəni təmsil edən 44 əcnəbi tələbə cəlb olunub.

Səfər çərçivəsində əcnəbi tələbələrə işğaldan azad olunan ərazilərin zəngin təbiəti, mədəni və tarixi irsi barədə ətraflı məlumat verilib. Onlar Şuşa qalası və Cıdır düzündə də olublar. İşğal zamanı Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri olan Bülbülün, Xurşidbanu Natəvanın və Üzeyir Hacıbəyovun güllələnmiş heykəlləri tələbələrə nümayiş olunub.

Sonda xatirə şəklində çəkdirilib, əcnəbi tələbələrin təəssüratları dinlənilib.

On October 1, a visit of international students studying in Azerbaijan to Shusha took place with the organizational support of the Ministry of Science and Education.

International students of Khazar University - Abdullahi Aduabga Yahaya, a student of the School of Economics and Business, and Hanhae Hong, a master's student of the Graduate School of Science, Art and Technology, participated in the visit.

44 foreign students representing 36 countries from 18 higher education institutions were involved in the visit, which was carried out within the project of the relevant non-governmental organization.

During the visit, international students were given detailed information about the rich nature, cultural and historical heritage of the territories freed from occupation.

They visited Shusha Castle and Cidir Plain. The statues of prominent personalities of Azerbaijan- Bulbul, Khurshid Banu Natavan and Uzeyir Hajibeyov, shot during the occupation, were demonstrated to the students. At the end, a memory photo was taken and impressions of international students were heard.

BAKI ALI NEFT MƏKTƏBİ
BAKU HIGHER OIL SCHOOL

DEPARTMENT ASSISTENTİ
BANM PSIXOLOGIYA
KLUBUNUN TƏDBİRİNDƏ

**DEPARTMENT ASSISTANT AT THE EVENT OF BHOS
PSYCHOLOGY CLUB**

Oktabrın 7-də Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin assistenti Xanım Rzayeva Bakı Ali Neft Məktəbinin (BANM) nəzdində yaranmış Psixologiya klubu tərəfindən təşkil olunan tədbirdə "Öz dəyərsizlik" mövzusunda çıxış etmişdir.

Çıxışda öz dəyərsizliyin yaranma səbəbləri, psixoloji və fiziki olaraq özünü necə göstərməsi barəsində iştirakçılarla birlikdə müzakirə aparılmışdır. Sonra isə öz dəyərsizliyin aradan qaldırılması üçün tələbələrin nə etməli olduqları və öz dəyərin önəmi haqqında vacib məqamlara toxunulmuşdur.

Tədbirin sonunda Xanım Rzayeva BANM Psixologiya klubu tərəfindən təşəkkürnamə ilə təltif olunmuşdur.

On October 7, Khanim Rzayeva, an assistant at Khazar University's Psychology Department, gave a speech on the topic of "Self-worthlessness" at an event organized by the Psychology Club under the Baku Higher Oil School (BHOS).

In the speech, a discussion was held with the participants about the causes of self-worthlessness, how it manifests itself psychologically and physically. Then, key points about the importance of self-worth and what students should do to overcome self-worthlessness were touched upon.

At the end of the event, Khanim Rzayeva was awarded with a letter of thanks by the BHOS Psychology Club.

DİLLƏR VƏ ƏDƏBİYYATLAR DEPARTAMENTİNİN
MÜƏLLİMİNƏ FILOLOGIYA ÜZRƏ FƏLSƏFƏ
DOKTORU DİPLOMU TƏQDİM OLUNDU

THE LECTURER OF LANGUAGES AND LITERATURES
DEPARTMENT WAS PRESENTED WITH DOCTOR
OF PHILOSOPHY IN PHILOLOGY DIPLOMA

Oktabrın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasında (AAK) Xəzər Universitetinin Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin müəllimi Ülvi Babasoy filologiya üzrə fəlsəfə doktoru diplomu təqdim olunmuşdur. AAK-ın qərarı ilə ona - Dünya ədəbiyyatı (5717.01 - Türk xalqları ədəbiyyatı) ixtisası üzrə filologiya üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi verilmişdir.

Qeyd edək ki, Ülvi Babasoy AMEA Ziya Bünyadov adına Şərqsünəşliq İnstitutunun Dissertasiya Şurasında "Türkiyə və Azərbaycan postmodernist nəsrində sosial funksiya probleminin bədii ifadəsi" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir.

On October 7, Ulvi Babasoy, the lecturer of the Department of Languages and Literatures of Khazar University, was presented with a Ph.D. diploma in philology at the Higher Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan. By the decision of the Higher Attestation Commission, he was awarded the scientific degree of doctor of philosophy in philology, majoring in World literature (5717.01 - Literature of Turkic peoples).

Noted that Ulvi Babasoy defended his dissertation on "Artistic expression of the problem of social function in the postmodernist prose of Turkey and Azerbaijan" at the Dissertation Council of the Institute of Oriental Studies named after Ziya Bunyadov ANAS.

**PROFESSOR,
AKADEMİK HAMLET
İSAXANLININ
YUNUS ƏMRƏ
İNSTITUTUNUN BAKI
NÜMAYƏNDƏLİYİNİN
RƏHBƏRİ İLƏ
GÖRÜŞÜ**

Oktyabrın 11-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor, akademik Hamlet İsaxanlı Yunus Əmrə İnstitutunun Bakı nümayəndəliyinin rəhbəri Səlcuq Karakılıç ilə görüşüb. Görüşdə universitetin İctimai əlaqələr və media üzrə direktoru Əlövsət

Əmirbəyli, Musiqi Akademiyasının professoru, Əməkdar incəsənət xadimi, bəstəkar Ceyhun Allahverdiyev iştirak ediblər.

Bakı nümayəndəliyinin rəhbəri ilə söhbətdə mədəni əlaqələr məsələsi müzakirə olunub.

**PROFESSOR, ACADEMICIAN HAMLET
ISAKHANLI'S MEETING WITH DIRECTOR OF BAKU
YUNUS EMRE CENTER**

On October 11, the founder of Khazar University, the chairman of the Board of Directors and Trustees, professor, academician Hamlet Isakhanli met with, Selcuk Karakilich, the director of the Baku Yunus Emre Center. Director of public relations and media of the university Aloysat Amirbeyli, professor of the Music Academy, Honored art worker, composer Jeyhun Allahverdiyev took part in the meeting.

The issue of cultural ties was discussed with the director.

IQTİSADİYYAT VƏ MENECMENT DEPARTAMENTİNİN ELMİ MƏQALƏSİ “SUSTAINABILITY” JURNALINDA

SCIENTIFIC PAPER OF DEPARTMENT OF ECONOMICS AND MANAGEMENT PUBLISHED IN JOURNAL OF SUSTAINABILITY

Xəzər Universitetinin Tədris işləri üzrə prorektoru, professor Məhəmməd Nuriyev, İqtisadiyyat və Menecment fakültəsinin dekani Dr. Ceyhun Məmmədov, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin doktorantı Əziz Nuriyev və Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və menecment departamentinin doktorantı Coşqun Məmmədovun “Müxtəlif şəraitə malik iqtisadi regionlar üçün bərpa olunan enerji mənbələrinin seçilməsi: Azərbaycan nümunəsi” adlı elmi məqaləsi Multidisciplinary Digital Publishing Institute (MDPI) nəşriyyatının nüfuzlu “Sustainability” jurnalında dərc olunub. Jurnal SCIE və SSCI (Web of Science), həmçinin Scopus-da müvafiq olaraq 3.889 impakt faktoru və 5.0 CiteScore ilə indeksləşir.

Məqalədə Azərbaycanın müxtəlif şəraitə malik regionları üçün bərpa olunan enerji mənbələrinin seçilməsinin xüsusiyyətləri öyrənilir. Məlumat regionların şəraitinin təhlili və ekspertlərin rəyləri əsasında əldə edilir. Təhlillər göstərir ki, ölkənin iqtisadi rayonlarının coğrafi mövqeyi, təbii sərvətlərinin müxtəlifliyi və bir sıra digər amillər

Scientific article entitled “Selection of Renewables for Economic Regions with Diverse Conditions: The Case of Azerbaijan” by Prof. Mahammad Nuriyev, Vice-Rector for Academic Affairs, Dr. Jeyhun Mammadov, Dean of School of Economics and Management, Mr. Aziz Nuriyev, Ph.D. candidate at Azerbaijan State Oil and Industry University, and Mr. Joshgun Mammadov, Ph.D. candidate at Economics and Management Department of Khazar University was published in the prestigious journal of Sustainability by Multidisciplinary Digital Publishing Institute (MDPI). The journal is indexed within SCIE and SSCI (Web of Science) and Scopus with an Impact Factor of 3.889 and a CiteScore of 5.0, respectively.

The article studies the specifics of the selection of renewables for regions of Azerbaijan with diverse conditions. Information is obtained through the analysis of the regions’ conditions and experts’ opinions. Analysis reveals that geographical position, diversity

bərpa olunan enerji mənbələrinin seçilməsində bu regionların bölünməsinə tələb edir. Yenilənə bilən enerji mənbələrinin seçilməsinin yüksək qeyri-müəyyənlik şəraitində çox meyarlı qərar qəbul etmə (MCDM) işi olduğunu nəzərə alaraq, Z rəqəminə əsaslanan modellər hazırlanmış və İdeal həllin oxşarlığı ilə üstünlük sırasının təyin edilməsi metodunun Z-genişlənməsi (TOPSIS) üsulundan istifadə edilmişdir. Məqalədə Qarabağ və Quba -Xaçmaz iqtisadi rayonları üzrə əldə edilmiş nəticələr təqdim olunur.

Nəticələr göstərir ki, bərpa olunan enerji mənbələrinin qeyri-bərabər paylanması və qərarların qəbul edilməsinə təsir edən amillərdə əhəmiyyətli fərqlər olduğu halda, iqtisadi rayonları bölmək və bərpa olunan enerji mənbələrinin seçilməsi üçün müxtəlif modellərdən istifadə etmək lazımdır.

Məqalənin tam mətni aşağıdakı linkdə:

<https://www.mdpi.com/2071-1050/14/19/12548>

DEPARTAMENT MÜDİRİNİN MƏQALƏSİ “AKADEMIK TARİH VE DÜŞÜNCE DERGİSİ”NDƏ

Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin müdiri dosent Dilbər Zeynalovanın “Bayram mədəniyyəti folklor və etnokulturoloji kontekstdə” adlı məqaləsi Türkiyənin nüfuzlu “Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi”ndə çap olunmuşdur (Cild 9, sayı 3, 2022).

Məqalədə bir sıra tanınmış ədəbiyyatşünaslara, sosioloqlara istinad edilərək, bayram mədəniyyəti sosial, mədəni-tarixi fenomen olaraq araşdırılır, xüsusilə bayram mədəniyyətinin folklor və etnokulturoloji tərəflərinə diqqət yönəldilir, Türk dünyasında geniş yayılmış Novruz və Qurban bayramlarının tarixi-etnoqrafik səciyyəindən bəhs olunur.

Məqalənin tam mətni aşağıdakı linkdə:

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd/issue/72073/1009027>

ARTICLE BY DEPARTMENT HEAD IN “ACADEMIC JOURNAL OF HISTORY AND IDEA”

The article “Holiday culture in folklore and ethnocultural context” by Assoc. Prof. Dilbar Zeynalova, head of the Department of Languages and Literatures, was published in Turkey’s prestigious “Academic Journal of History and Idea” (“Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi”) (Volume 9, Issue 3, 2022).

Referring to a number of well-known literary scholars and sociologists, the article examines the holiday culture as a social, cultural and historical phenomenon, focuses especially on the folklore and ethnocultural aspects of the holiday culture, and talks about the historical-ethnographic characteristics of Novruz and Eid al-Adha holidays, which are widespread in the Turkish world.

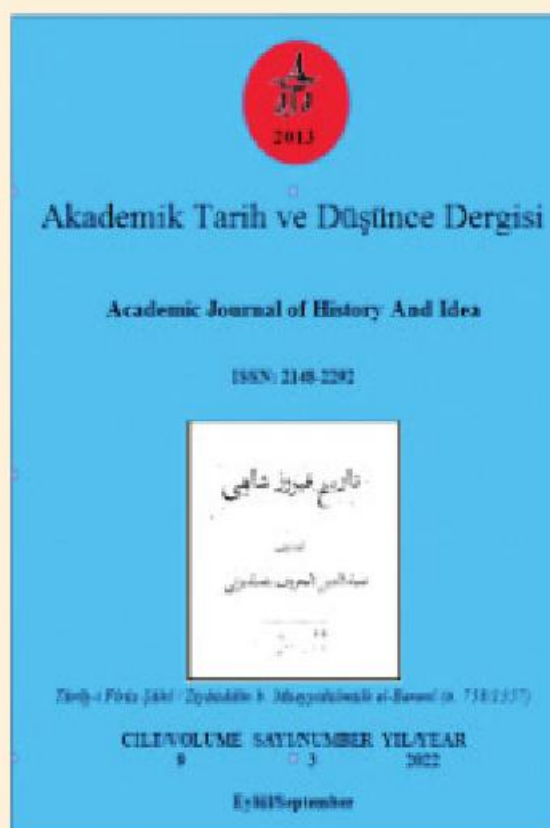
The full text of the article is in the link below:

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd/issue/72073/1009027>

of natural resources, and a variety of other factors of the economic regions of the country require subdivision of these regions in the selection of renewables. Given that the selection of renewables is a multi-criteria decision-making (MCDM) task under a high degree of uncertainty, Z-number-based models have been developed, and Z-extension of the Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution (TOPSIS) method has been used. In this article, results obtained for Karabakh and Guba Khachmaz economic regions are presented.

Results show that in the case of uneven distribution of renewables and significant differences in factors influencing decision-making, it is necessary to subdivide economic regions and use different models for the selection of renewables.

The article can be accessed through the following link:

NOBEL MÜKAFATI LAUREATLARI - 2022

FIZIOLOGIYA VƏ TİBB ÜZRƏ

Svante Pääbo

Fiziologiya və tibb üzrə Nobel mükafatına İsveç alimi Svante Paabo (Svante Pääbo) insan təkamülünün genetik əsaslarını araşdırmasına görə layiq görülüb.

Maks Plank Təkamül Antropologiya İnstitutu (Leyspiq, Almaniya) və Okinava Elm və Texnologiya İnstitutunun (Yaponiya) professoru olan əslən isveçli genetik Svante Paabo, Nobel Komitəsinin press-relizində bildirildiyinə görə, “müasir insanın nəslə kəsilməmiş qohumu olan Neandertalın genomunu sekvensiya edə bilib. Bu, hətta bu gün də fizioloji təsirlərə malikdir - məsələn, immunitet sisteminin infeksiyalara necə reaksiya verdiyinə təsir göstərir”.

Svante Paabo 1955-ci il aprelin 20-də İsveçin paytaxtı Stokholmlə şəhərində anadan olub. O, İsveç Kral Akademiyasının, ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının, Fransa Akademiyasının, London Kral Cəmiyyətinin üzvüdür.

Atası – biokimyəçi Suna Berqstryom 1982-ci ildə fiziologiya və tibb üzrə Nobel mükafatına layiq görülüb.

FİZİKA ÜZRƏ

“Nobel” mükafatı fransız fiziki Alen Aspe (Alain Aspect), kvant mexanikası mütəxəssisi amerikalı Con Klozer (John Clauser) və avstriyalı Anton Tsaylinger'ə (Anton Zeilinger) verilib. Onlar “Bellin bərabərsizliklərinin pozulması prinsipini müəyyən edən dolaşq fotonlarla təcrübələrə və kvant informasiya elmi sahəsində kəşflərə görə” mükafata layiq görülüblər.

Alen Aspe 1947-ci ildə Ajen'də anadan olmuşdur, Paris-Sakle Universitetinin və Palezo

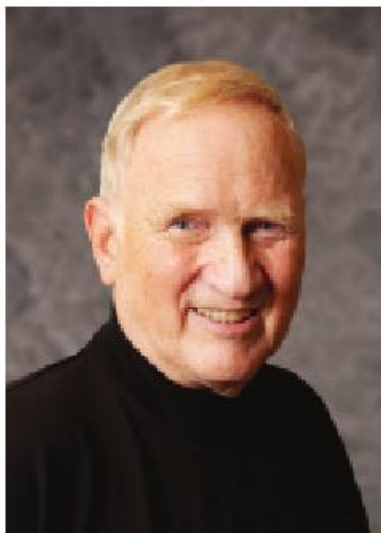
Politexnik Məktəbinin professorudur.

Con Klozer 1942-ci ildə Kaliforniyanın Pasadena şəhərində anadan olmuşdur. 1969-cu ildə Nyu-York Kolumbiya Universitetində doktor elmi dərəcəsi almışdır, JF Clauser & Assoc şirkətində çalışır.

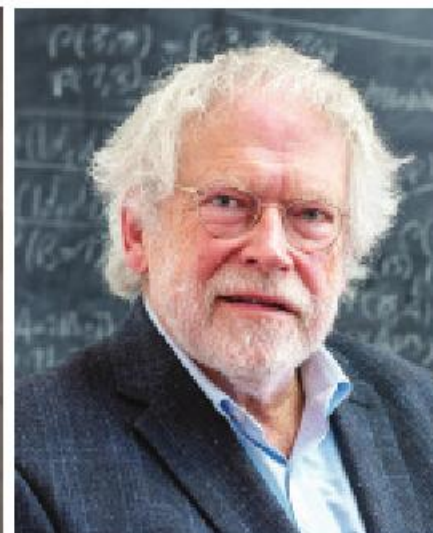
Anton Tsaylinger 1945-ci ildə Yuxarı Avstriya Federal Torpağının Rid-im-İnnkrays şəhərində anadan olmuşdur. Vyana Universitetinin fəxri professorudur.

Alain Aspect

John Clauser

Anton Zeilinger

KİMYA ÜZRƏ

Laureatlar kimyaçı, Stenford Universitetinin professoru Karolin Bertotsi (Carolyn Bertozzi), danimarkalı kimyaçı, Kopenhagen Universitetinin professoru Morten Meldal (Morten Meldal) və amerikalı kimyaçı, Barri Şarpless`dir (Barry Sharpless).

Onlar mükafatı klik kimyası (ayrı-ayrı kiçik elementlərin öz aralarında birləşməsi ilə kimyəvi maddələrin daha sürətli və effektiv alınmasını ehtiva edən kimyəvi reaksiyalar) və bioortoqonal kimyanın inkişafına görə alıblar.

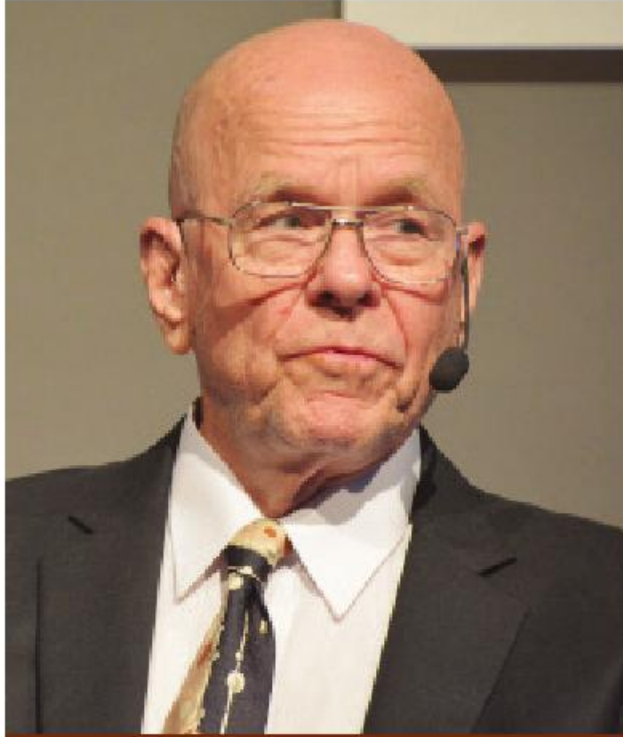
(Ardı sah.64-də)

Carolyn Bertozzi

Morten Meldal

Barry Sharpless

Karolin Bertotsi 1966-cı ildə ABŞ-ın Massaçusets ştatının Boston şəhərində anadan olmuşdur. Hazırda Stenford Universitetinin professorudur. 2005-ci ildən ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının, 2011-ci ildən Tibb Akademiyasının, 2018-ci ildən London Kral Cəmiyyətinin üzvüdür.

Morten Meldal 1954-cü ildə Danimarkada anadan olmuşdur. Hazırda Kopenhagen Universitetində kimya professorudur. 1985-86-cı illərdə Kembriç Universitetində üzvi biologiya laboratoriyasında işləmişdir.

Barri Şarpless 1941-ci ildə ABŞ-ın Pensilvaniya ştatının Filadelfiya şəhərində anadan olmuşdur. 1968-ci ildə Stenford Universitetində doktor elmi dərəcəsi almışdır. 1985-ci ildən ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının üzvüdür. Karl Barri Şarpless ikinci dəfədir ki, Nobel mükafatına layiq görülür. İlk mükafatı 2001-ci ildə almışdır.

ƏDƏBİYYAT ÜZRƏ

Mükafata fransız yazar Anni Erno (Annie Ernaux) "xatirələrinin mənşəyini, yadlaşma və kollektiv məhdudiyətlərini aşkara çıxarmaqda göstərdiyi cəsarət və klinik dəqiqliyə görə" layiq görülüb. O, ədəbiyyat üzrə Nobel Mükafatını alan ilk fransız qadın yazardır.

Nobel Ədəbiyyat Komitəsinin sədri Prof. Karl-Henrik Heldin 82 yaşlı yazarın yaradıcılığını "heyranedicisi" adlandırıb.

Anni Erno 1940-cı il sentyabrın 1-də Fransanın Lilbon şəhərində anadan olub. Fransız dili müəllimi olandan sonra yazmağa başladığını deyib. İlk romanını 1974-cü ildə "Boş rəflər" ("Les Armoires vides") adı ilə nəşr etdirən müəllif ədəbi karyerasına avtobiografik əsərlə başlayıb.

1984-cü ildə nəşr olunan "Atamın yeri" ("La Place") adlı bu ikinci romanına görə Fransanın nüfuzlu "Renodo" ("Prix Renaudot") ədəbi mükafatına layiq görülüb.

Yazarın 2008-ci ildə fransız tənqidçiləri tərəfindən çox yaxşı qarşılanan "İllər" ("Les Années") adlı tarixi memuarını bir çoxları onun şah əsəri hesab edirlər. Bu kitabda yazar İkinci Dünya müharibəsindən sonra 2000-ci illərin əvvəllərinə qədər Fransa cəmiyyətinə nəzər salır.

Anni Erno 1901-ci ildən bəri 119 dəfə verilən Ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatına layiq görülən 17-ci qadındır.

Annie Ernaux

SÜLH MÜKAFATI

Belaruslu hüquq müdafiəçisi Ales Belyatski (əsl adı - belarusca: Аляксандр Віктаравіч Бяляцкі, rusca: Александр Викторович Беляцкий, ingiliscə: Ales Viktaravich Bialiatki), Rusiyanın "Memorial" və Ukraynanın "Vətəndaş Azadlığı Mərkəzi" təşkilatları "ölkələrində vətəndaş cəmiyyətini təmsil etdiklərinə, sülhün möhkəmləndirilməsi sahəsində görkəmli töhfələrinə görə" mükafata layiq görülüblər.

Komitənin pres-relizində yazıldığına görə "laureatlar uzun illər ərzində öz ölkələrində hakimiyyəti tənqid və vətəndaşların əsas hüquqlarını müdafiə etmək sahəsində görkəmli nailiyyətlər əldə etmişlər. Onlar hərbi cinayətləri, insan hüquqlarının pozuntularını və hakimiyyətdən sui-istifadə faktlarını sənədləşdirmək işini vicdanla yerinə yetirirlər. Bu hüquq müdafiəçiləri birlikdə sülh və demokratiya üçün vətəndaş cəmiyyəti institutunun zərurliyini nümayiş etdirirlər.

Ales Viktaravich

İQTİSADİYYAT ÜZRƏ

Ben S. Bernanke

Douglas W. Diamond

Philip H. Dybvig

Mükafatı Ben Şalom Bernank (Ben S. Bernanke), Duqlas Uorren Daymond (Douglas W. Diamond) və Filip Dibviq (Philip H. Dybvig) bank sisteminin iqtisadiyyatda, xüsusilə maliyyə böhranları dövründə rolu sahəsində tədqiqatlara görə qazanıblar.

Ben Şalom Bernank 1953-cü ildə ABŞ-in Corciya ştatının Oqasta şəhərində yəhudi əsilli iqtisadçı ailəsində anadan olub. O, 2005-2006-cı illərdə Ağ Ev yanında İqtisadi məsləhətçilər şurasının sədri işləyib. 2006-2014-cü illərdə ABŞ Federal Ehtiyat Sistemi (FED) idarə şurasının sədri olub. B. Bernank 2021-ci ildən ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının üzvüdür.

Duqlas Uorren Daymond 1953-cü ildə ABŞ-da anadan olub. Çikaqo Universitetinin professorudur. O, Çikaqo Universiteti yanında Amerika Maliyyə Assosiasiyasının prezidenti və 2017-ci ildən ABŞ Milli Elmlər Akademiyasının üzvüdür.

Filip Dibviq isə 1955-ci ildə ABŞ-da anadan olub. O, Sent-Luisdəki Vaşinqton Universitetinin professorudur.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİ İLƏ NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSİTETİ
ARASINDA ƏMƏKDAŞLIQ QURULMASI MÜZAKİRƏ OLUNDU****ESTABLISHMENT OF COOPERATION BETWEEN KHAZAR
UNIVERSITY AND NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSITY DISCUSSED**

Sentyabrın 30-da Xəzər Universiteti ilə Türkiyənin Konya şəhərində yerləşən Necmettin Erbakan Universiteti arasında onlayn görüş keçirildi. Görüşdə Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əlimərdanova, Həyat elmləri departamentinin baytarlıq təbabəti üzrə koordinatoru Ayaz Məmmədov, dosenti Cavid Ocaqi, Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin koordinatorları Məhəmməd Eldarov və Günel Bahəddinova, Fizika və elektronika departamentinin müdiri Fəridə Tatardar, Mexanika mühəndisliyi departamentinin koordinatoru Mehdi Kiyasatfar, Kimya və kimya mühəndisliyi departamentinin koordinatoru Rasoul Moradi, Necmettin Erbakan Universitetinin rektoru Prof. Dr. Cem Zorlu, universitetin prorektoru Dr. Oğuz Doğan, Biotibbi Mühəndislik fakültəsinin dosenti Meltem Demirel Qars, Prof. Dr. Ercan Kurar və Prof. Dr. Selim Kutlu, Xarici əlaqələr üzrə koordinator Şeyma Akin, Beynəlxalq ofisdən Dr. Tuba Yılmaz iştirak etdilər.

Görüşdə hər iki universitetin rektorları dosent İradə Xəlilova və Prof. Dr. Cem Zorlu universitetlər arasında bir sıra istiqamətlərdə tədqiqat və layihələrin icrası, kadr hazırlığı və digər məsələlər üzrə əməkdaşlığın qurulmasının əhəmiyyətini və bunun üçün ilk növbədə birgə əməkdaşlıq üzrə memorandumun imzalanmasının vacibliyini qeyd etdilər.

Aparılan müzakirədə hər iki universitetin alim və mütəxəssisləri biotibbi, nanotexnologiya, baytarlıq təbabəti və s. sahələrdə birgə tədqiqatların həyata keçirilməsinin universitetlərarası elmi əlaqələrin güclənməsinə təkan verəcəyini bildirdilər.

Sonda elmi əməkdaşlığın qurulması və sürətləndirilməsi üçün koordinatorlar seçilməsi qərara alındı.

On September 30, an online meeting was held between Khazar University and Necmettin Erbakan University, Konya, Turkey. The meeting was attended by the rector of Khazar University, associate professor Irada Khalilova, the dean of the School of Science and Engineering, PhD in physics Fakhranda Alimardanova, associate professor of the Life Sciences Department Javid Ojagi, coordinators of the Graduate School of Science, Arts and Technology, Mahammad Eldarov, Ph.D. in biology and Gunel Bahaddinova, Ph.D. in physics, head of the Department of Physics and Electronics Farida Tatardar, PhD in Physics, Mehdi Kiyasatfar, the coordinator of the Department of Mechanical Engineering, PhD in mechanical engineering, the coordinator of the Department of Chemistry and Chemical Engineering, PhD in chemistry Rasoul Moradi, the rector of Necmettin Erbakan University Prof. Dr. Cem Zorlu, vice-rector of the University Dr. Oguz Dogan, associate professor of the Faculty of Biomedical Engineering Meltem Demirel Kars, Prof. of Basic Medical Sciences. Dr. Ercan Kurar and Prof. Dr. Selim Kutlu, Foreign Relations Coordinator Şeyma Akin, Dr. Tuba Yılmaz from International Office

At the meeting, the rectors of both universities Assoc. Prof. Irada Khalilova and Prof. Dr. Cem Zorlu mentioned in their speeches the importance of establishing cooperation between universities in a number of directions, implementation of research and projects, personnel training and other issues, and to this end, first of all, the importance of signing a memorandum on joint cooperation.

In the discussion, the scientists and experts of both universities stated that the implementation of joint research in the fields of biomedicine, nanotechnology, and veterinary medicine will promote the strengthening of inter-university scientific relations. In the end, it was decided to select coordinators for the establishment and acceleration of scientific cooperation.

ABAY UNİVERSİTETİNİN HEYƏTİ “XƏZƏR”DƏ

ABAY UNIVERSITY STAFF MEMBERS AT KHAZAR UNIVERSITY

Oktyabrın 12-13-də Abay Universitetinin heyəti Xəzər Universitetində olub.

Programın ilk günündə Abay Universitetinin heyəti Sumqayıt “Dünya” məktəbinə səfər etdi. Məktəbin direktoru Çiçək Qaracayeva, direktor müavini Xuraman Nağızadə və Xəzər Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru Vlad Vernygora ilə görüşdə növbəti əməkdaşlıqlar haqqında müzakirələr aparılıb. Heyətin üzvü Jankuşkov Bauyrzhan Orazayevič 6-cı sinif rus bölməsinin şagirdlərinə “Müəllim peşəsi və peşə seçimində rol oynayan vacib bacarıqlar” adlı ustad dərsi keçib.

Sonra, programın davamı olaraq, Abay Universitetinin heyəti Xəzər Universitetinə gəlib. Görüşdə universitetin rektoru dosent İradə Xəlilova, Tədris işləri üzrə prorektor Məhəmməd Nuriyev, Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Vernygora, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əlimərdanova, Beynəlxalq əlaqələr üzrə koordinator Fətimə Vəliyeva, qarşı tərəfdən isə Pedaqogika və Psixologiya İnstitutunun direktoru Abayev Qaliya Əskərbəyovna, “Pedaqogika və psixologiya” Təhsil proqramının baş müəllimi İsalievə Saule Temirbaevna, “İbtidai təhsil” tədris kafedrasının baş müəllimi Jankuşkov Bauyrzhan Orazayevič, “Pedaqogika və psixologiya” elmi-metodik jurnalının baş redaktor müavini Mombek Aliya

(*Ardı səh.68*)

On October 12-13, staff members from Abay University visited Khazar University.

On the first day of the program, Abay University staff members visited Sumgayit “Dunya” school. In the meeting with the director of the school Chichek Garacayeva, deputy director Khuraman Naghizade and vice-rector for International Relations of Khazar University Vlad Vernygora, discussions were held about further cooperation. The member of the staff Jankushkov Bauyrzhan Orazayevich gave a master class to the students of the 6th grade Russian section called “Teaching profession and important skills that play a role in choosing a profession”.

Then, as a continuation of the program, the staff members of Abay University came to Khazar University. The meeting was attended by the rector of the University, associate professor Irada Khalilova, vice-rector for Educational Affairs Mahammad Nuriyev, vice-rector for International Relations Vlad Vernygora, dean of the school of Science and Engineering Fakhranda Alimardanova, coordinator for International Relations Fatima Valiyeva, and from Abay University Director of the Institute of Pedagogy and Psychology Abayev Galiya Askarbeyovna, Isaliyeva Saule Temirbaevna, head teacher of the Education program “Pedagogy and Psychology”, Jankushkov Bauyrzhan Orazayevich, head teacher of the Department of “Primary Education”, Mombek Aliya Anuarbekovna, deputy editor-

(*To be continued page 68*)

Anuarbekovna iştirak etmişlər. Görüşdə iki-tərəfli əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə dair müqavilə imzalanmış və təhsil müəssisələri arasında tərəfdaşlıq və akademik əlaqələrin gücləndirilməsi istiqamətində müzakirələr aparılmışdır. İmzalanma mərasiminin sonunda tərəflər arasında hədiyyə mübadiləsi olmuşdur. Qonaqlar Xəzər Universitetinin kitabxanası və elektron jurnallar ilə də tanış olmuşlar.

Programın ikinci günündə Abay Universitetinin heyəti ilə Bakı "Dünya" məktəbində direktor Nazpəri Bayramova, 5-8-ci siniflərin Tədris işləri üzrə direktor müavini Leyla Cəbrayilova, Təşkilatı işlər üzrə direktor müavini Münəvver Bayramlı və Xəzər Universitetinin Beynəlxalq Əlaqələr üzrə koordinatoru Fatimə Vəliyevanın iştirakı ilə görüş keçirildi.

Məktəbdə yaradılaraq fəaliyyət göstərən Nailəxanım Muzeyində qonaqlara Nailəxanım İsayevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirən eksponatlar haqqında ətraflı məlumat verildi və onlara "Nailəxanım Muzeyi" adlı bələdçi kitabça təqdim edildi. "Pedaqogika və psixologiya" Təhsil programının baş müəllimi İsalievə Saule Temirbaevna muzey və məktəb haqqında təəssürlərini xatirə kitabına yazdı. İsalievə Saule və Jankuşkov Bauyrzhan 7-ci sinif rus bölməsinə ustad dərsi keçdilər.

Dünya məktəbinin kitabxanasında rus bölməsinin müəllim heyəti ilə keçirilən görüşdə Pedaqogika və Psixologiya İnstitutunun direktoru Abayev Qaliya Abay Universitetinin cari layihələri və strukturu haqqında məlumat verdi.

Qeyd edək ki, Abay Universiteti Qazaxıstanın ən böyük və aparıcı universitetlərindən biridir.

in-chief of the scientific-methodical magazine "Pedagogy and Psychology". At the meeting, an agreement on strengthening bilateral relations was signed and discussions were held in the direction of enhancing partnership and academic relations between educational institutions. At the end of the signing ceremony, gifts were exchanged between the parties. The guests also got acquainted with the library and electronic journals of Khazar University.

On the second day of the program, a meeting was held with the staff of Abay University in Baku "Dunya" school with the participation of principal Nazpəri Bayramova, Leyla Jabrayilova, deputy director of Education for 5th-8th grades, deputy director of Organizational Affairs Munevvar Bayramli and Khazar University International Relations Coordinator Fatima Valiyeva.

In the Nailakhanim Museum, which was created and operated in the school, the guests were given detailed information about the exhibits reflecting the life and activities of Nailakhanim Isayeva, and they were presented with a guide book called "Nailakhanim Museum". Isaliyeva Saule Temirbaevna, head teacher of the "Pedagogy and Psychology" Education program, wrote her impressions about the museum and the school in a memorial book. Isaliyeva Saule and Jankushkov Bauyrzhan gave a master class to the Russian

section of the 7th grade.

At the meeting with the teaching staff of the Russian department in the library of the "Dunya" School, the director of the Institute of Pedagogy and Psychology Abayev Galiya gave information about the current projects and structure of Abay University.

Note that Abay University is one of the largest and leading universities in Kazakhstan.

IQTİSADİYYAT VƏ MENECMENT DEPARTAMENTİNDƏ DOKTORANTIN ELMİ İŞİNİN İLKİN MÜZAKİRƏSİ KEÇİRİLDİ

PRELIMINARY DISCUSSION OF DOCTORAL THESIS OF PHD STUDENT IN ECONOMICS AND MANAGEMENT DEPARTMENT

Oktyabrın 7-də Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və menecment departamentinin doktorantı –Azərbaycan və İordaniya arasında mədəniyyət mübadiləsi protokolu çərçivəsində 2018-ci ildən Xəzər Universitetində 5310.01 - “Dünya iqtisadiyyatı” üzrə doktorantura təhsili alan Mustafa Alalawneh`in dissertasiya işinin ilkin müzakirəsi keçirilmişdir.

İqtisadiyyat və menecment departamentinin koordinatoru i.ü.f.d. Maral Camalova doktorantın təhsili, elmi fəaliyyəti və ilkin müzakirə üçün zəruri olan sənədlərlə bağlı məlumat verdi. Doktorant iclas iştirakçılarını dissertasiya işinin əsas müddəaları – dissertasiyanın strukturu, məqsəd və

On October 7, a preliminary discussion of the thesis of Mustafa Alalawneh, a doctoral student of Khazar University's Department of Economics and Management, who has been studying for a doctoral degree in 5310.01 - "World Economy" at Khazar University since 2018, within the framework of the cultural exchange protocol between Azerbaijan and Jordan, was held.

Maral Jamalova, Ph.D. in Economics, coordinator of the Department of Economics and Management, provided information about the doctoral student's education, scientific activities and documents necessary for a preliminary discussion. The doctoral candidate acquainted the participants of the meeting with the main provisions of the dissertation work -

vəzifələri, mövzunun aktuallığı, mövzunun ədəbiyyata gətirdiyi elmi yeniliyi və qısa məzmunu ilə tanış etdi.

Sonra komissiya üzvlərinin – Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı, i.ü.f.d. Ceyhun Məmmədov, Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin dekanı, i.ü.e.d. İnqilab Əhmədov, Xəzər Universiteti İqtisadiyyat və menecment departamentinin müəllimi dosent Fuat Rəsulov və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin İqtisadiyyat kafedrasının dosenti Azər Mehdiyevin rəy və təklifləri dinlənildi, doktorant mövzu ilə bağlı sualları cavablandırdı.

the structure, goals and objectives, the relevance of the topic, the scientific novelty that the topic brings to the literature, and its summary.

Then the opinions and suggestions of the commission members – Jeyhun Məmmədov, Ph.D. in Economics, the dean of the School of Economics and Management of Khazar University, İnqilab Əhmədov, Ph.D. in Economics, the dean of the Graduate School of Economics and Business of Khazar University, Fuat Rəsulov, associate professor of Khazar University Economics and Management Department and Azər Mehdiyev, associate professor of Economics Department of Azerbaijan State University of Economics were listened to, the doctoral student answered questions related to the topic.

Komissiya üzvləri ilə yanaşı doktorantın elmi rəhbəri i.e.d. professor Müslüm İbrahimov da iclasda çıxış etmişdir. Çıxış edənlər mövzunun aktuallığı, birbaşa xarici investisiyaların iqtisadi

In addition to the members of the commission, the supervisor of the doctoral student, Professor Muslum Ibrahimov, Doctor of Sciences in Economics, also spoke at the meeting. The speakers expressed their

inkışafda rolu, statistik/ekonometrik hesablamalarla bağlı münasibətlərini bildirdilər.

views on the relevance of the topic, the role of foreign direct investments in economic development, and statistical/econometric calculations.

Müzakirənin sonunda Mustafa Alalawneh'in "Birbaşa xarici investisiyaların İordaniyanın iqtisadi inkışafına təsirinin qiymətləndirilməsi" adlı elmi tədqiqat işinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yanında Ali Attestasiya Komissiyasının tələblərinə cavab verdiyi nəzərə alınaraq, iqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün növbəti mərhələyə keçirilməsinə qərar verildi.

At the end of the discussion it was agreed that Mustafa Alalawneh's doctoral thesis entitled "Assessment of the impact of foreign direct investment on the economic development of Jordan", meets the requirements of the Higher Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan and it was decided to pass it to the next stage, for the candidate to obtain PhD degree in Philosophy.

DEPARTAMENTİN KOORDİNATORU PSIXOSİMPOZIUMDA

DEPARTMENT COORDINATOR AT THE PSYCH SYMPOSIUM

Oktyabrın 8-də Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin koordinatoru Mələk Kərimovanın Xəzər universitetində Nəfəs Psixonevroloji Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən psixosimpoziumda "İntihar" mövzusu ilə bağlı çıxışı olmuşdur.

On October 8, Malak Karimova, coordinator of Khazar University's Psychology Department, delivered a speech on "Suicide" at the psych symposium organized by the Nefes Psychoneurological Center at Khazar University.

Tədbirdə insanı yaşadan səbəblər iştirakçılarla birlikdə müzakirə edildi. İştirakçılar dəyər vermək, dəyər görmək, yeni ölkələrə səyahət, öz potensialını kəşf etmə, sevmək, sevilmək kimi keyfiyyətlərin insanı həyata bağlayan səbəblər kimi göstərdilər. Qeyd etdilər ki, bəzən ölmək üçün səbəblər tapılsa da, yaşamaq üçün də kifayət qədər səbəblər var. Onların fərqi qəndə olub, həyatın mənasına bu nəzər nöqtəsindən baxmaq zəruridir.

At the event, the reasons that keep people alive were discussed with the participants. The attendees indicated that qualities such as giving value, seeing value, traveling to new countries, discovering one's own potential, loving and being loved are the reasons that bind a person to life. They noted that sometimes there are reasons to die, but there are enough grounds to live. It is necessary to be aware of them and look at the meaning of life from this point of view.

"XƏZƏR"İN ƏMƏKDAŞLARI "ÜMUMDÜNYA PSIXI SAĞLAMLIQ GÜNÜNƏ" HƏSR OLUNMUŞ KONFRANSDA

KHAZAR UNIVERSITY STAFF MEMBERS AT CONFERENCE DEDICATED TO "WORLD MENTAL HEALTH DAY"

Oktyabrın 10-da Xəzər Universitetinin Psixologiya departamentinin koordinatoru Mələk Karimova və əməkdaşı Xanım Rzayeva DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzində "Ümumdünya Psixi Sağlamlıq Günü" həsr olunmuş konfransda iştirak etdilər.

Tədbirin məqsədi Azərbaycanda son illərdə psixi sağlamlıqla bağlı layihələrin və yeniliklərin təqdim olunması və dəyərləndirilməsi idi. Fiziki məhdudiyətli şəxslərin layihə müddəti ərzində bacarıqları və ölkədə bu mövzu ilə bağlı yeni ideyalar müzakirə olunmuşdur.

Tədbirin elmi hissəsi bitdikdən sonra bədii hissəsində fiziki məhdudiyətli şəxslərin çıxışları insanların necə imkanlara malik olduğu reallığını ortaya qoydu.

ISMAYIL QASPIRALI HAQQINDA SEMİNAR

Oktyabrın 11-də Xəzər Universitetində Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin təşkilatçılığı ilə "İsmayıl Qaspiralı və Çağdaş Türk Dünyası" adlı seminar keçirildi. Seminarı Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı dosent Elza Səmədli açdı. O, Qaspiralı və onun düşüncələrinin bu gün də aktual olmasından və bu baxımdan Qaspiralının həyat və yaradıcılığının öyrənilməsinin önemi haqqında qısaca danışdı. Sonra sözü Kıbrıs Türk Cümhuriyyətinin Lefke Avropa Universitetinin dosenti Nazim Muradova verdi. Nazim Muradov Qaspiralının həyat və yaradıcılığı, Turan ideologiyasının yaranmasındakı fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verdi.

Seminarın davamında elmi fəaliyyətini Almaniyada davam etdirən tarixçi Ələsgər Siyablı da Turan ideologiyasının yaranmasında Qaspiralının rolundan bəhs etdi. Seminarda AMEA Fəlsəfə İnstitutunun əməkdaşı, Dünya Türk Ocaqları Birliyinin üzvü Dr. Elmira Abasova da Qaspiralı haqqında təəssüratlarını bölüşdü.

Sonda söz AMEA Folklor İnstitutunun Xarici əlaqələr bölməsinin müdiri Əli Şamilə verildi.

Seminarın sonunda tələbələrin sualları cavablandırıldı.

On October 10, Melek Karimova, coordinator of Khazar University's Department of Psychology, and its employee Khanim Rzayeva participated in a conference dedicated to "World Mental Health Day" at the DOST Center for Inclusive Development and Creativity.

The purpose of the event was to present and evaluate projects and innovations related to mental health in Azerbaijan in recent years. During the project period, the skills of physically disabled persons and new ideas related to this topic in the country were discussed.

After the end of the scientific part of the event, the performances of people with physical limitations in the artistic part revealed the reality of the possibilities that people have.

A SEMINAR ON ISMAYIL GASPIRALI

On October 11, a seminar entitled "Ismail Gaspirali and the Contemporary Turkish World" was organized by the Department of Languages and Literatures at Khazar University. The seminar was opened by Associate Professor Elza Samadli, Dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences. She spoke briefly about the relevance of Gaspirali and his thoughts even today, and in this regard, the importance of studying his life and work. She then gave the floor to Nazim Muradov, associate professor of Lefke European University of the Turkish Republic of Cyprus. Nazim Muradov gave extensive information about the life and creativity of Gaspirali, his activities in the creation of Turan ideology.

Then historian Alasgar Siyabli, who continues his scientific studies in Germany, talked about the role of Gaspirali in the formation of the Turan ideology. Dr. Elmira Abasova, an employee of ANAS Institute of Philosophy, a member of the World Turkish Hearth Union, also shared her impressions of Gaspirali at the seminar.

At the end, Ali Shamil, head of the Foreign Relations Department of ANAS Folklore Institute, was given the floor.

XƏZƏR UNIVERSİTETİ İLƏ TELERADIO İB ARASINDA ANLAŞMA MEMORANDUMU İMZALANIB

A MEMORANDUM OF UNDERSTANDING SIGNED BETWEEN KHAZAR UNIVERSITY AND TELERADIO PU

Oktyabrın 12-də Radio-Televiziya Yayımı və Peyk Rabitəsi İstehsalat Birliyi (Teleradio İB) ilə Xəzər Universiteti arasında anlaşma memorandumu imzalanıb. Tədbirdə Xəzər Universitetinin rektoru dosent İradə Xəlilova, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekani Fəxrəndə Əlimərdanova, Fizika və elektronika departamentinin müdiri Fəridə Tatardar, Teleradio İB-nin baş direktoru Mikayıl Abbasov, baş direktorun müavini Rəşad Əliyev, şöbə müdirləri Şamxal Rüstəmov və Orxan Kərimov iştirak etmişlər.

Memorandumda universitetin tələbələrinin Teleradio İB-nin bazasında istehsalat təlimi və təcrübə keçmələrinə şərait yaradılması, eləcə də radiotexnika və elektronika sahələrində istehsalatla bağlı texnoloji proseslərin təkmilləşdirilməsi, elmi tədqiqat işlərinin aparılması istiqamətində birgə fəaliyyətin göstərilməsi nəzərdə tutulur. Sənəd, həmçinin, tələbələrin texniki ixtisaslara yiyələnməyə həvəsləndirilməsi üçün birgə innovativ yeniliklərə əsaslanan proqramların hazırlanması və digər istiqamətlərdə əməkdaşlıq məsələlərini əhatə edir.

Memorandumda qeyd olunan proseslərin ən qısa zamanda həyata keçirilməsi üçün hər iki tərəfin müvafiq struktur bölmələri arasında, eləcə də tələbələrlə davamlı görüşlərin keçirilməsinin vacibliyi vurğulanıb və əməkdaşlığın faydalı olacağına əminlik bildirilib.

On October 12, a memorandum of understanding was signed between the Radio-Television Broadcasting and Satellite Communication Production Union (Teleradio PU) and Khazar University. Rector of Khazar University, Associate Professor İradə Xəlilova, Fəxrəndə Alimərdanova, Dean of the School of Science and Engineering, Fəridə Tatardar, Head of Physics and Electronics department, Teleradio PU General Director Mikayıl Abbasov, Deputy General Director Rəşad Əliyev, department heads Şamxal Rüstəmov and Orxan Kərimov took part in the event.

The memorandum envisages creation of conditions for the students of the university to undergo production training and internship at the base of Teleradio PU, as well as improvement of technological processes related to production in the fields of radio engineering and electronics, joint activity in the direction of conducting scientific research works.

The document also covers the development of programs based on joint innovations and cooperation in other directions to encourage students to acquire technical qualifications.

In order to implement the processes mentioned in the memorandum as soon as possible, the importance of continuous meetings between the relevant structural units of both sides, as well as with the students, was emphasized, and the confidence was expressed that the cooperation

ELMI ŞURANIN İCLASI

Oktyabrın 14-də Xəzər Universiteti Elmi şurasının növbəti iclası keçirildi.

İclası universitetin rektoru dosent İradə Xəlilova açaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 4 oktyabr 2022-ci il tarixli Sərəncamı ilə beynəlxalq və respublika fənn olimpiadalarının keçirilməsində və şagirdlərin hazırlığı sahəsində xüsusi nailiyyətlərinə görə "Əməkdar müəllim" fəxri adına layiq görülmüş Riyaziyyat departamentinin professoru Nazım Kərimovu kollektiv adından təbrik etdi və elmi-pedaqoji fəaliyyətində ona yeni uğurlar arzuladı.

Sonra rektor gündəlikdəki məsələləri elmi şura üzvlərinin nəzərinə çatdırdı və elmi şuranın yeni tərkibi ilə şura üzvlərini tanış etdi.

Gündəliyin 1-ci məsələsi olan məzunlar haqqında məlumatları İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Ceyhun Məmmədov, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əlimərdanova, Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Səmədova, Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin dekanı Səidə Şərifova və İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin dekanı İncilab Əhmədov təqdim etdilər. Universitetin məzun olan bakalavriatura və magistratura tələbələri, onların qiymətləri, ixtisasları və s. haqqında ətraflı məlumat dinləndi və məsələlər barədə müzakirələr aparıldı.

Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil fakültəsinin və İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil fakültəsinin dekanları tərəfindən 2-ci məsələyə uyğun magistratura tələbələrinin tezis mövzuları və elmi rəhbərləri barədə şura üzvlərinə məlumat verildi.

Gündəlikdəki 3-cü məsələ, Universitetin 5310.01 – "Dünya iqtisadiyyatı" ixtisası üzrə xarici doktorantının dissertasiya işinin ilkin müzakirəsinin protokolu elmi katib tərəfindən şura üzvlərinin nəzərinə çatdırıldı.

Gündəliyin növbəti məsələsi kimi Xəzər Universitetinin Etik Tədqiqat Komitəsinin Əsasnaməsi və müvafiq sənədlər şura üzvlərinin nəzərinə çatdırıldı və müzakirə aparıldı. Əsasnamə və komitəyə müraciət forması ilə bağlı şura üzvlərinin təklifləri və rəyləri dinləndi.

Dillər və ədəbiyyatlar departamentinin müəllimi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aynur Qəzən-

SCIENTIFIC COUNCIL MEETING

On October 14, the next meeting of the Scientific Council of Khazar University was held.

The meeting was opened by the rector of the university, associate professor Irada Khallova, and on behalf of the collective, congratulated Nazim Karimov, professor of the Department of Mathematics, who was awarded the honorary title of "Honored teacher" for his special achievements in the field of international and republican subject Olympiads and the preparation of students, by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev dated October

4, 2022 and wished him new success in his scientific and pedagogical activities. Then the rector brought the agenda items to the attention of the members of the academic council and acquainted them with the new composition of the academic council.

The information about the graduates, which is the 1st issue of the agenda, was provided by Jeyhun Mammadov, Dean of the School of Economics and Management, Fakhranda Alimardanova, Dean of the School of Science and Engineering, Elza Samadova, Dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences, Saida Sharifova, Dean of the Graduate School of Science, Art and Technology, and Ingilab Ahmadov, Dean of the Graduate School of Economics and Business. Detailed information was heard about the graduating bachelor and master students of the university, their grades and qualifications, and discussions were held on the issues.

The deans of the Graduate School of Science, Art and Technology, and Dean of the Graduate School of Economics and Business informed the members of the council about the thesis topics and supervisors of the master's students in accordance with the 2nd issue.

The 3rd item on the agenda, the protocol of the preliminary discussion of the dissertation of the foreign doctoral student on the specialty 5310.01 - "World economy" of the University, was brought to the attention of the council members by the scientific secretary.

As the next item on the agenda, the charter of the Ethical Research Committee of Khazar University and relevant documents were brought to the attention of the council members and discussed. Proposals and opinions of council members were heard regarding the regulations and the application form to the committee.

The head of Languages and Literatures Department

fərqlərinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı mütəlximliyi və Azərbaycan filologiyası ixtisasları üzrə tərtib etdiyi "Folklorşünaslığın müasir problemləri" adlı dərslərinin təsdiq olunması barədə məlumat vermək üçün söz departament müdürünə verildi və iclas iştirakçıları sonuncu məsələni müzakirə etdilər.

Elmi şuranın gündəliyində duran cari məsələlər qismində hər akademik ilin sonunda departamentlərin elmi - pedaqoji fəaliyyətinin nəticələrinin elmi şura qarşısında dinlənilməsi ilə bağlı təklif irəli sürüldü və müzakirə aparıldı.

Elmi şuranın gündəliyindəki bütün məsələlərlə bağlı müsbət qərarlar qəbul edildi.

YENİ ƏCNƏBİ TƏLƏBƏLƏR ÜÇÜN ORİYENTASIYA GÜNÜ KEÇİRİLDİ

Oktyabrın 14-də Xəzər Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi universitetə yeni qəbul olunmuş əcnəbi tələbələr üçün Oriyentasiya günü keçirdi. Tədbir zamanı yeni gələn tələbələr qayda və prosedurlar barədə məlumat, habelə, Azərbaycanda yaşamaq üçün faydalı tövsiyələr əldə etdilər.

Tədbir universitetin rektoru dosent İradə Xəlilova və Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Vlad Vernygora'nın tələbələri salamlaması və onlara universitet həyatında uğurlar arzulaması ilə başladı.

Həmçinin, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Ceyhun Məmmədov, Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsinin dekanı Fəxrəndə Əlimərdanova, Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsinin dekanı Elza Səmədova yeni qəbul olmuş əcnəbi tələbələrə tədris ilində uğurlar arzuladılar.

Sonra tələbələrin bir-birlərini tanımasına imkan yaradan əyləncəli oyun təşkil edildi. Tədbirin sonuna yaxın cari əcnəbi tələbələr öz təcrübələrini, Azərbaycan haqqında biliklərini yeni tələbələr ilə bölüşdülər. Əlavə olaraq, tədbirdə iştirakı baş tutmayan bir sıra cari tələbələrin kiçik video mesajları sessiyanın sonunda təqdim edildi.

Sonda tədbirdə iştirak edən tələbələrə Xəzər Universiteti adından hədiyyələr verildi.

was given the floor to inform about the approval of the textbook "Modern problems of folklore studies" compiled by the lecturer of Languages and Literatures Department, Ph.D. in philology, Aynur Gazanfərhiz, for the specialties of teaching Azerbaijani language and literature and Azerbaijani philology, and the participants of the meeting discussed the last issue.

As current issues on the agenda of the scientific council a proposal regarding the hearing of the results of the scientific-pedagogical activity of the departments before the scientific council at the end of each academic year was put forward and discussed.

Positive decisions were made regarding all issues on the agenda of the scientific council.

ORIENTATION DAY FOR NEW INTERNATIONAL STUDENTS

On October 14, orientation day for new international students was held by International Affairs Office of Khazar University. During the session, newly arrived students acquired information about regulations and procedures, academic calendar, as well as tips for living in Azerbaijan.

At the beginning of the event, the rector of the university, assoc.prof. Irada Khalilova, and the vice-rector for International Relations, Vlad Vernygora, delivered their greetings to the students and wished them success in university life.

Also, Dean of the School of Economics and Management Jeyhun Mammadov, Dean of the School of Science and Engineering Fəxrəndə Alimərdanova, Dean of the School of Humanities, Education and Social Sciences Elza Səmədova wished success to the newly admitted international students in the academic year.

Then a fun game was organized that allowed the students to get to know each other. At the end of the event, current foreign students shared their experiences and knowledge about Azerbaijan with new students. Additionally, short video messages from a number of current students who were unable to attend the event were presented.

At the end, the students who took part in the event were presented with gifts on behalf of Khazar University.

SƏN MƏNƏ DEYİRSƏN...

Sən mənə deyirsən: sabah. Ehl Sabah
Fələk başımıza hər oyun açar.
Bütün kainata hakimdir Allah,
Zamana tək onun qüdrəti çatır.

Bir saat vaxt vermiş – şərəbtək şirin,
Dante ahəngitək təkraredilməz.
Geçiksən, qəm bağlar pəncərələrin,
Sevincsə bir daha yaxına gəməz.

XATIRLAYIR İXTİYARLAR...

Xatırlayır ixtiyarlar, xatırlayır nəvələr,
Ulduzların öz yolundan sapmadığı zamanlar
Bir-birilə evlənərdi bir-birini sevənlər,
Savaşardı bir-birilə layiqini bulanlar.

Artıq kimə tay olasan, bölüşməyə kimin var,
Hansı dərdi söyləyəsən daha səbr daşına?
İndi qurdlar ulaşımda, indi zavallı quşlar
Dolanırlar viran qalmış şəhərlərin başına.

(1937)

YOXSUL OLSA DA TORPAQ...

Yoxsul olsa da torpaq, zəngindir tariximiz,
Nə mənzillər, nə illər sarsar yaddaşımızı.

XƏZƏR XƏBƏR № 421 Oktyabr 2022

Lev Qumilyov

(Rusiya)

ŞEİRLƏR

*Lev Qumilyovun anadan
olmasının 110 illiyi münasibətilə*

*Tərcümə:
Afaq Şıxlı
(Moskva)*

Müqəddəs ataların adına and içən biz,
Bu gün utancımızdan əyirik başımızı.

Evdə xanımın belə baxammırıq üzünə.
Sındırılmış, riyakar, bu ürkək nəzərləri
Bilə-bilə qatırıq al şərəbin gözüne,
Qərq edirik qədəhdə eyibləri, şərləri.

(1935)

BİZİM ATLAR YEL QANADLI...

Bizim atlar – yelqanadlı, bizim qızlar – tər
çiçək,
Düzəngahlar – sonsuz, azad, çöllərimiz – gen
qucaq.

Amma atlar yorulacaq, qızlar qısqanc olacaq,
Sonsuz, azad çöllərisə bəmbəyaz qar örtəcək.

Mənim başqa istəyim var: dərdlərimi unudub,
Bir ocağın ətrafında dostlarımla oturum.
Bizi hər vaxt şənəndirən “səadətdən” məst
olub –

Xoş ətirli şərəb ilə qədəhləri doldurum.

«PETERBURQ» silsiləsindən

PİLLƏKAN

Tozlu pillələrdə ay ilə çıraq
Zaman keçirirlər pıçıldaşaraq.

Amma qaranlıqdır döngələr yaman,
Orada Roqojin – mənfı qəhrəman;
O, hər xışıltını dinşəyən qulaq,
Ona çətin deyil bıçaq saplamaq.

Qaranlıqımı belə dönmüş məhsərə,
Qorxu toxumları səpir hər yerə?
Zaman öz rəhmını tükədir boşa,
Kimə ki, bıçaqla qalmış baş-başa.
Pillələr üstündə aymı qalıb tək?
Qorxuncdur canının əlinə düşmək.

(1935)

“TARİX” silsiləsindən

Özgə sözlərdədir gizli məkanı
Özgə zəfərlərin, qəbahətlərin,
İnad əcdadların, sağır zamanın,
Bizlərə naməlum xəyanətlərin.
Ötən əsrlərin, qərinələrin
Kəfkiri ürəktək sinəmdə vurur.
Başqa həyatlar və başqa ölümlər
Başqa kəlmələrdə yaşayıb durur.
Ölümün onları haqladığı yer
Dönüşü olmayan elə məkəndir,
Adı kitablardan silinsə belə
Zülmədən doğulan izləri vardır.
Onlar yaşayırlar – qəbir daşları,
Etimad edərək can verənlərin,
Amalı uğrunda qan tökənlərin
lal sirdaşları.

Taleyin mili
Əfsus ki, hər kəsə bir cür tor qurur.
Əsrlər ardından gələn sədalar
Ürəktək qəlbimin içində vurur.
Mən iki ürəklə ölməyəm bir də,
Yaşayıb yad gündə, yad kəlmələrdə.

(1936)

YOL

Tüm yolların başı sevgidir desək,
Dünya boş görünməz o zaman bizə.
Torpağa yenidən bir nəzər etsək,
Bir başqa aləmtək görünər gözə.

Yaxşı tanımırıq ana torpağı,
Yerdəki həyatı örtür buludlar.
Biz burda zamanın vaxtsiz qonağı,
Əbədi dünyada öz evimiz var.

POEZİYA

Vaqif olmaq üçün bəşər sirtinə,
Bəzən yetməyəndə buna gücümüz,
Sığınıb sözlərin möcüzəsinə
Şeirlər qoşmağa başlayırıq biz.

Yollar qarşımızda açılır bir-bir,
Bu yeni dünyaya əlini uzat;
Özү sözümlərin önündə gedir
Sözün önümüzə açdığı həyat.

BİLGİ

Yeni söz deməyə acizlik müdam,
Köhnə sözlərin də yox bilicisi.
Cani* olmaq istər indi hər adam,
Ayırd etmək üçün yaxşını, pisi.

Biz kəruq. Elmə, sözün doğrusu,
Yeni bilgilərin möcüzəsidir.
O, bahar çağının göy gurultusu,
Məsih bədəsinin bir şöləsidir.

NƏTİCƏ

Məkanımız – düşüncələr,
zamanımız bol.
Bağlıdır dünyaya qapı,
azadlığa yol.

Könül açan xəbərler də
səssiz-səmirsiz.
İndi dünün dəyərini
anlayırıq biz.

* F.M.Dostoyevkinin “Cinayət və cəza” əsərinə işarə

Qeyri-adi, 75 kvadratmetrlik FabLab evi İspaniyanın Memarlıq İnstitutu tərəfindən yaradılıb.

15 gün ərzində yığıla bilən evin hazırlanmasında əsas etibarını ilə faner və ağac materialdan istifadə edilib.

Orijinal formaya malik FabLab dörd nəfər üçün nəzərdə tutulub. Üstündə yağış anbarı və temperatur nəzarət cihazı olan ev özünü elektrik enerjisi ilə tam təmin edir, artıq enerji isə buludlu günlər üçün yığılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Xəzər Universitetinin kollektivi universitetin əməkdaşı Məleykə Hüseynovaya bacısı

Nəzakət Qurbanəliyevanın

**vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.
Allah rəhmət eləsin!**

QƏBUL QAYDALARI

DÜNYA MƏKTƏBİ

Məktəbə qəbul müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir. Müsabiqədə iştirak etmək üçün məktəbə gəlməklə, bizə zəng etməklə və ya online qeydiyyatdan keçə bilərsiniz. <http://e.dunyaschool.az/sagirdqebulu>

Müsabiqədə şagirdlərin təhsil aldıkları sinfə uyğun bilik səviyyəsi, sağlamlığı, maraq dairəsi əsas götürülür. Hər bir şagirdin fərdi xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün valideynlərlə söhbətlər aparılır.

Qəbul imtahanında ən yüksək nəticə göstərən VIII-XI sinif şagirdləri təqaüd imkanı qazanırlar.

İngilis bölməsində tədris Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının (IB) ibtidai (PYP), orta məktəb (MYP) və Diplom proqramları (DP) əsasında qurulur.

Diplom proqramında təhsil müddəti iki ildir (X, XI siniflər).

Azərbaycan və rus bölmələrinə ingilis dili ikinci dil kimi beynəlxalq standartlara uyğun tədris olunur. Şagirdlərin seçimi ilə fransız, alman və ya çin dili də öyrədilir.

Dünya məktəbində fikirləşməyi öyrətmək prinsipi əsas götürülür və tədris prosesinin təşkili bu yönümdə qurulur. Siniflərdə şagird sayının az olması hər bir şagirdə fərdi yanaşmağa imkan yaradır.

Sağlam əsaslar üzərində qurulmuş ciddi nizam-intizam təlim-tərbiyə prosesinin yüksək səviyyədə təşkilinə kömək edir.

DÜNYA ANA MƏKTƏBİ

Ana məktəbinə qəbul zamanı hər bir uşağın fərdi xüsusiyyətlərini öyrənmək üçün məktəbin psixoloqu valideynlərlə fərdi söhbətlər aparır. Uşaqlar psixoloji müayinədən və həkim müayinəsindən keçirilir.

Uşaqların sağlamlığı, normal qavrama qabiliyyəti, səliss nitqi və maraq dairəsi əsas götürülür.

Məktəbə qəbul ediləcək şagirdlər "Şagird qəbulu üzrə məktəbdaxili komissiya"nın rəyi əsasında müəyyən edilir və məktəb rəhbərinin əmri ilə rəsmiləşdirilir.

QƏBUL ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR:

- Ərizə
- 4 ədəd fotosəkil (3x4, rəngli)
- Doğum haqqında şəhadətnamənin surəti
- Şəxsiyyət vəsiqəsi
- Tibbi arayış
- Yaşayış yeri haqqında arayış
- Valideynin iş yeri haqqında arayış

Ünvan: Binəqədi rayonu,
Əcəmi Naxçıvani 9
Tel: +994 12 563 59 40/47/48

XƏZƏR UNIVERSİTETİ

HƏR GÜN, HƏR SAAT MÜKƏMMƏLLİYƏ DOĞRU!

NIYƏ XƏZƏR UNIVERSİTETİ?

- Diplomların bütün xarici ölkələrdə tanınması
- Dövlət sifarişi əsasında təhsil almaq imkanı
- Eyni vaxtda 2 ixtisas üzrə təhsil almaq imkanı
- Təhsil haqqının Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzinin (keçmiş TQDK) imtahanlarında yığılan ballara uyğun olaraq ödənilməsi
- Təhsil haqqının hissə-hissə ödənilməsi
- Zəngin kitabxana, innovativ laboratoriyalar, müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları infrastrukturunun varlığı
- Dövlət sifarişi və ya ödənişli təhsil almalarından asılı olmayaraq, təhsildə göstərdikləri nailiyyətlərə görə təqaüd almaq imkanı
- Əlavə ödəniş etmədən təhsilinin bir hissəsini Amerika, Avropa və Asiyanın tanınmış ali məktəblərində davam etdirmə imkanı
- Keyfiyyətli və əhatəli tələbə xidmət sistemi (həkim, psixoloji mərkəz, karyera-işə düzəlmə mərkəzi və s.)
- Yüksək standartlara cavab verən müasir yataqxana

TƏHSİL HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİNDƏ GÜZƏŞTLƏR

- 650-700 bal - təhsil haqqından tam azad edilir
- 600-649 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 50% güzəşt edilir
- 550-599 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 40% güzəşt edilir
- 500-549 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 25% güzəşt edilir
- 450-499 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 20% güzəşt edilir
- 400-449 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 15% güzəşt edilir
- 350-399 bal - təhsil haqqının ödənilməsində 10% güzəşt edilir

Uğurlu karyera qurmaq,
təhsildən zövq almaq və
yadda qalan tələbə
həyatı yaşamaq istəyirsən?

**Xəzər Universitetini
seç!**

BAKALAVR SƏVİYYƏSİNDƏ İXTİSASLARIMIZ

- * Kompüter elmləri
- * Kompüter mühəndisliyi
- * Neft-qaz mühəndisliyi
- * İnşaat mühəndisliyi
- * Radiotexnika və telekommunikasiya mühəndisliyi
- * Elektrik və elektronika mühəndisliyi
- * Kimya mühəndisliyi
- * Mexanika mühəndisliyi
- * Riyaziyyat və informasiya müəllimliyi
- * Fizika müəllimliyi

**1
QRUP**

**2
QRUP**

- * Mühasibat
- * Maliyyə
- * İqtisadiyyat
- * Menecment
- * Marketing
- * Biznesin idarə edilməsi
- * Turizm işinin təşkili
- * Regionşünaslıq (Avropa)
- * Beynəlxalq münasibətlər
- * Coğrafiya müəllimliyi

- * İngilis dili və ədəbiyyatı
- * Azərbaycan dili və ədəbiyyatı
- * Tərcümə (ingilis dili)
- * Politologiya
- * İngilis dili müəllimliyi
- * Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- * İbtidai sinif müəllimliyi
- * Tarix müəllimliyi
- * Tarix və coğrafiya müəllimliyi

**3
QRUP**

**4
QRUP**

- * Kimya müəllimliyi
- * Biologiya müəllimliyi
- * Kimya və biologiya müəllimliyi
- * Psixologiya
- * Baytarlıq təbabəti

**5
QRUP**

- * Dizayn
- * Təsviri incəsənət müəllimliyi